

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL HİZMET
EĞİTİMİ VE MESLEĞİN GELECEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Hüseyin DOĞAN

Tez Danışmanı

Doç. Dr. İshak AYDEMİR

İSTANBUL-2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL HİZMET
EĞİTİMİ VE MESLEĞİN GELECEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Hüseyin DOĞAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. İshak AYDEMİR

İSTANBUL-2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet
Program : Sosyal Hizmet
Öğrenci No : 164205078
Öğrenci Adı Soyadı : HÜSEYİN DOĞAN

“Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Hizmet Eğitimi ve Mesleğin Geleceğine İlişkin Görüşleri”
isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 28.03.2018 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak
oybirliğiyle kabul edilmiştir.

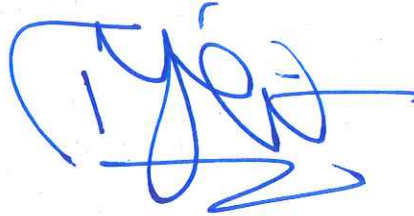
Jüri Başkanı : Doç. Dr. Abdullah KARATAY
Üsküdar Üniversitesi

Danışman : Doç. Dr. İshak AYDEMİR
Bahçeşehir Üniversitesi

Üye : Yrd. Doç. Dr. Talip YİĞİT
29 Mayıs Üniversitesi

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Nilgün SARP
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmasının amacı, sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet eğitimi ve mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın sonuçları, alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları, sosyal hizmet öğrencileri, sosyal hizmet akademisyenleri ve sosyal hizmet kuruluşlarının yöneticilerine bilgi kaynağı oluşturacak olması da araştırmaya önemli kılan diğer bir faktördür.

Bu çalışmada genel tarama modelini esas alınmıştır. Tarama modelleri geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmanın evreni iki devlet üniversitesi (Bingöl Üniversitesi ve Bitlis Eren Üniversitesi) ve iki vakıf üniversitesi (İstanbul Esenyurt Üniversitesi, İstanbul Üsküdar Üniversitesi) sosyal hizmet bölümlerinde okuyan 1.2.3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. İstanbul Üsküdar Üniversitesi 190, İstanbul Esenyurt Üniversitesi 102, Bitlis Eren Üniversitesi 119, Bingöl Üniversitesi 310 olmak üzere toplamda 721 öğrenciden veriler toplanmıştır. Analizlerde anket sorularına ait frekans değerleri, t-testi, ki-kare, korelasyon, tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Devlet üniversitelerinde okuyanların % 8.2'si öğrencilerin devam ettikleri okuldaki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini yeterli düzeyde mesleki yetkinliğe ulaştırma durumunu yeterli, % 47.9'u kısmen yeterli görmekte ve % 43.9'u bunu yetersiz bulmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin % 30.9'u yeterli, %56.7'si kısmen yeterli görmekte ve % 12.4'ü de bu yetersiz bulmaktadır.

Sosyal hizmet öğrencilerinin yaklaşık üçte biri akademik ortamda öğrendikleri teorik bilginin pratik uygulama ile örtüşüğünü ve kopuk olmadığını belirtmiştir. Diğer üçte ikisi ise kısmen veya tamamen kopuk olduğunu ve örtüşmediğini belirtmiştir. Sosyal hizmet öğrencilerinin % 50.8'i mezun olduktan sonra işsiz kalma kaygısı yaşamakta, % 39.9'u kısmen kaygı yaşamakta ve % 9.3'ü ise işsiz kalma kaygısı yaşamamaktadır. Öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin umut düzeylerinin orta düzeyde ($\bar{x}= 4.87$) olduğu saptanan önemli bir sonuçtur. Yani bu durum sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin geleceğine ilişkin umut düzeyleri yüksek değil ve orta düzeydedir. Öğrencilerin mesleğin geleceğine yönelik olarak karamsarlık düzeylerinin ortalaması 10 puan üzerinden 5.70 olarak saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Eğitimi, Sosyal Hizmet Mesleği

ABSTARCT

The aim of this study is to determine the views of social work students about the future of social work education and its occupation. Another factor that makes the result of this study worthwhile is that it constitutes a source of information for social work experts working in the field, social work students, social work academicians and social work institutions.

In this study, general survey model was used. The survey models are the approaches that aim describing a situation now or in the past in the way as they exist. The population of the study is composed of the 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students attending social work departments in two state universities (Bingol University and Istanbul University) and two foundation universities (Istanbul Esenyurt University and Istanbul Uskudar University). The data were gathered from the total of 721 students from Istanbul Uskudar University 190, Istanbul Esenyurt University 102, Bitlis Eren University 119 and Bingol University 310. In the analysis, frequency values of survey questions, t-test, chi-square test, correlation and one-way analysis of variance were used.

8,2 % of students attending state universities find the professional competence that is given in social work education as sufficient, 47.9 % of the students find it partly sufficient, and 43,9 % of the students find it insufficient. When it comes to foundation universities, 30,9 % of the students taking part in the study view the education as sufficient, 56,7 % view as partly sufficient and 12,4 % view it as insufficient.

Almost a third of the social work students stated that the theoretical knowledge that they obtained in the academic atmosphere corresponded to the practical application and that it was not irrelevant. The two third of them stated that the education was partly or completely insufficient of irrelevant. 50,8 % of the social work students worry about being unemployed after graduation, whereas 39,9 % of them partly worry and 9,3 % do not worry at all. The fact that the students see the future of this social work profession as midlevel ($\bar{x}= 4.87$) is an important outcome of the study. In other words, their expectation of their future occupation is not promising and high, and it is at medium level. The mean level of the student's pessimism about the future of this occupation was determined as 5.70 over 10.

Key Words: Social Work, Social Work Education, Social Work Profession

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Sosyal Hizmet mesleğinin öğrenilmesinde ara kademelerden biri olan yüksek lisans eğitiminin sonuna gelmiş bulunmaktayım. Mesleğimin gereklerini öğrenmek, müracaatçılara zarar vermeden faydalı olmak için önümde aşmam gereken çok şeyin olduğunun da farkındayım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgisi ve tecrübelerinden yararlandığım değerli danışmanım Doç. Dr. İshak AYDEMİR'e

Ders dönemim boyunca bana manevi desteklerini esirgemeyen ve eğitim hayatımda bana gelişmemde yardımcı olan değerli hocalarım Prof. Dr. Abulfaz SÜLEYMANOV, Doç. Dr. Zülfikar ÖZKAN, Doç. Dr. İsmail BARIŞ, Doç. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU ve Doç. Dr. Abdullah KARATAY'a

Yüksek lisansa başlamamda bana yardımcı olan ve eğitim hayatımda sürekli bana destekçi olup beni hiç yalnız bırakmayan değerli eğitimci arkadaşım Yunus AYDEMİR'e

Eğitim hayatım boyunca bana desteklerini esirgemeyen bana maddi ve manevi her konuda yardımcı olmaya çalışan annem ve babama,

Yüksek lisans eğitimine başlamamda bana destekçi olan Kimya Öğretmeni Çiçek DOĞAN, Öğr. Gör. İdris DOĞAN ve Fen Bilgisi Öğretmeni Mehmet Salih DOĞAN' a teşekkürlerimi sunarım.

03.03.2018

Hüseyin DOĞAN

BEYAN

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlamasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

03.03.2018

Hüseyin DOĞAN

İÇİNDEKİLER

<u>Başlık</u>	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	İ
ABSTARCT.....	İİ
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	İİİ
BEYAN	İV
İÇİNDEKİLER	V
TABLO DİZİNİ	Vİİ
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	X
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER.....	3
2.1.SOSYAL HİZMET KAVRAMI	3
2.2.SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ	4
2.2.1. Dünya’da Sosyal Hizmet Eğitimi.....	4
2.2.2. Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi.....	8
2.3.TÜRKİYE’DE SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ PROGRAMLARI	10
2.3.1. Ön lisans Eğitim Programları	10
2.3.2. Lisans Eğitim Programları.....	12
2.3.3. Uzaktan Eğitim ve Açık Öğretim Eğitim Programları	15
2.3.4. Yüksek Lisans Programları	16
2.3.5. Doktora Programları.....	17
2.4.SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ VE MESLEĞİ İLE İLGİLİ OLARAK ORTAYA ÇIKAN BAZI TEMEL SORUNLAR.....	18
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	22
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	22
3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	22
3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	23
3.3.1.Araştırma Modeli.....	23
3.3.2. Araştırma Evreni	23
3.3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	23

3.3.4. Veri Toplama Süreci.....	24
3.3.5. Verilerin Analizi.....	24
4.BULGULAR.....	25
4.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNE AIT SOSYO- DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	25
4.2. ARAŞTIRMAYA KATILAN SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	30
4.3. ARAŞTIRMAYA KATILAN SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN MESLEĞİN GELECEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	42
4.4. ÖĞRENCİLERİN SOSYAL HİZMET MESLEK VE EĞİTİMİNE YÖNELİK ÖNERİLERİ.....	57
4.4.1. Sosyal hizmet eğitime ilişkin önerileri;.....	57
4.4.2. Sosyal hizmet mesleğine yönelik öneriler;.....	58
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
6.KAYNAKÇA.....	75
EKLER	77

TABLO DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1: Sosyal hizmet bölümlerinin bağlı olduğu fakülte/yüksekokul dağılımı.....	13
Tablo 2: Öğrencilerin cinsiyet dağılımı	25
Tablo 3: Öğrencilerin yaş dağılımı	25
Tablo 4: Öğrencilerin sınıf dağılımı	26
Tablo 5: Öğrencilerin okul dağılımı	26
Tablo 6: Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları bölgelerin dağılımı.....	27
Tablo 7: Öğrencilerin ikamet şekline ilişkin dağılım	27
Tablo 8: Öğrencilerin aylık toplam bireysel gelir dağılımı	28
Tablo 9: Öğrencilerin bölümü isteyerek seçme durumu.....	28
Tablo 10: Öğrencilerin bölümü tercih etmesini etkileyen faktörlerin dağılımı	29
Tablo 11: Öğrencilerin STK'ya üyeliklerinin bulunma durumu	29
Tablo 12: Ülkemizde sosyal hizmet bölüm sayısındaki artış ile ilgili öğrencinin görüşleri	30
Tablo 13: Ülkemizde sosyal hizmet bölüm sayısındaki artışı hakkında öğrencilerin görüşleri (Devlet-vakıf karşılaştırması)	31
Tablo 14: Öğrencilerin bölümündeki sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin sayısının yeterliliği konusundaki görüşler	31
Tablo 15: Ülkemizde sosyal hizmet bölümlerindeki sosyal hizmet kökenli akademisyen sayılarının yeterlilik durumu(Devlet-vakıf karşılaştırması)	32
Tablo 16: Sosyal hizmet bölümlerinde sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin yetersiz olmasının sosyal hizmet eğitimi etkileme durumu ile ilgili öğrencilerin görüşleri	33
Tablo 17: Öğrencilerin devam ettiği bölümdeki sosyal hizmet eğitiminin öğrencileri mesleki yetkinliğe ulaştırmada yeterli olup-olmama düşüncesine ilişkin görüşleri	34
Tablo 18: Sosyal hizmet eğitiminin öğrencileri mesleği yetkinliğe ulaştırma durumu (Devlet-vakıf karşılaştırması)	34
Tablo 19: Öğrencilerin okuduğu okuldaki sosyal hizmet müfredatını yeterli bulup-bulmama durumu	35
Tablo 20: Öğrencilerin sosyal hizmet müfredatını yeterli bulma durumunun (Devlet-vakıf karşılaştırılması)	36
Tablo 21: Öğrencilerin Sosyal hizmet okullarında müfredat programlarının farklı olmasına ilişkin görüşleri.....	36

Tablo 22: Derslere ve sınavlara hazırlanma durumuna ilişkin dağılım	37
Tablo 23: Öğrencilerin sınavlara hazırlanma ve geçme durumunun Devlet-vakıf açısından karşılaştırılması.....	38
Tablo 24: Sosyal hizmet uygulamasının mesleki yeterlilik ve yetkinliğe katkı düzeyi.	38
Tablo 25: Akademik ortamdaki verilen derslerdeki bilgilerin mesleki uygulama ile örtüşme ve ilgili olma durumu.....	39
Tablo 26: Akademik ortamda öğrenilen mesleki bilginin sosyal hizmet uygulamasına aktarmada zorluk yaşama durumu	40
Tablo 27: Öğrencilerin sosyal hizmet eğitiminde aldıkları teorik derslerin sayısına ilişkin görüşleri	41
Tablo 28: Öğrencilerin sosyal hizmet eğitiminde aldıkları teorik derslerin sayısına ilişkin görüşlerinin devlet ve vakıf üniversiteleri açısından karşılaştırılması.....	41
Tablo 29: Öğrencilerin süpervizyon eğitimi alma durumu.....	41
Tablo 30: Öğrencilerin yüksek lisans yapmayı isteme durumu.....	42
Tablo 31: Öğrencilerin kendini meslek hayatına hazır hissetme durumu.....	42
Tablo 32: Mezun olduktan sonra işsiz kalma kaygısı yaşama durumu	43
Tablo 33: Mezun sayısının hızla artışının istihdam açısından sıkıntı yaratma durumu.	44
Tablo 34: Mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umutları.....	44
Tablo 35: Mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma umutları	44
Tablo 36: Öğrencilerin mezun olduktan sonra kendi alanında çalışma isteği	45
Tablo 37: Öğrencilerin sosyal hizmet alanında diğer profesyonellerin sosyal çalışma görevlisi adı altında atanması ve çalıştırılmasına ilişkin görüşleri	46
Tablo 38: Son yıllarda sosyal hizmette geline durumdan kimlerin sorumlu tutulması gerektiğine ilişkin öğrencilerin görüşleri.....	46
Tablo 39: Sosyal hizmet meslek derneklerinin mesleğin saygınlığını koruma ve yükseltme konusundaki rolü	47
Tablo 40: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneklerinin çalışmalarını yeterli bulma durumuna ilişkin öğrencilerin görüşleri.....	48
Tablo 41: Örgün ve ikinci öğretim bölümlerinin mantar gibi türemesi ve kontenjanların artırılması hakkında öğrencilerin görüşleri.....	48
Tablo 42: Önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş konusunda öğrencilerin görüşleri.....	49
Tablo 43: Açık öğretim fakültesi bünyesinde açılan sosyal hizmet bölümüne ilişkin öğrencilerin görüşleri	50

Tablo 44: Öğrencilerin mezun olduktan sonra ilk olarak atanmak istedikleri kurumlara göre dağılımı	51
Tablo 45: Öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine yönelik umut düzeyleri .	52
Tablo 46: Öğrencilerin bölümün geleceğine yönelik umut düzeyleri (Devlet-vakıf karşılaştırılması).....	52
Tablo 47: Öğrencilerin umut düzeylerinin cinsiyete göre dağılımı	53
Tablo 48: Sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğinin geleceğine yönelik umut düzeylerinin sınıflara göre dağılımı	53
Tablo 49: Öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine yönelik karamsarlık düzeyleri.....	54
Tablo 50: Öğrencilerin bölümün geleceğine yönelik karamsarlık düzeyleri (Devlet-vakıf karşılaştırması).....	54
Tablo 51: Öğrencilerin mesleğinin geleceğine ilişkin karamsarlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	55
Tablo 52: Sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğinin geleceğine yönelik karamsarlık düzeylerinin sınıflara göre dağılımı(Ki-kare analizi)	55
Tablo 53: Sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğinin geleceğine yönelik karamsarlık düzeylerinin sınıflara göre dağılımı(ANOVA Analizi)	56
Tablo 54: Sosyal hizmet öğrencilerinin Umut Düzeyi ve Karamsarlık Düzeyi (Korelasyon analizi).....	56

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

<i>min.</i>	: En Düşük Değer
<i>max.</i>	: En Yüksek Değer
σ	: Standart Sapma
\bar{x}	: Ortalama
<i>n</i>	: Kişi Sayısı
<i>p</i>	: Sig. Değeri
X^2	: Ki-kare Değeri
<i>t</i>	: T-testi Değeri
<i>r</i>	: Korelasyon Değeri
BÖL	: Bölge
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
COS	: Hayırseverlik Örgütlemeye Cemiyeti
SYDV	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
YGS	:Yükseköğretime Giriş Sınavı
LYS	:Lisans Yerleştirme Sınavı
WHO	:World Health Organization - Dünya Sağlık Örgütü
IFSW	:International Federation of Social Workers - Uluslararası Sosyal Hizmet Federsyonu
IASSW	:International Association of Schools of Social Work - Avrupa Sosyal Hizmet Okulları Federasyonu
AIDS	:Acquired Immune Deficiency Syndrome - Edinilmiş Bağışıklık Eksikliği Sendromu
CSWE	:Council on Social Work Education - Amerikan Sosyal Hizmet Eğitimi Konseyi

- UNICEF** :United Nations International Children’s Emergency Fund - Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
- UNDP** :United Nations Development Programme - Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
- AASW** :Australian Association of Social Workers - Avustralya Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği
- NASW** :National Association of Social Workers - Amerikan Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği

1.GİRİŞ

Sosyal hizmet insanların yaşam niteliğinin artırılmasını, iyilik halinin gelişimini amaçlamaktadır. Taşındığı amaca ulaşabilmesi kuşkusuz öncelikle mesleğin yürütücüleri olan sosyal hizmet uzmanlarının meslekteki yetkinliklerine bağlıdır. Birer yetkin meslek elemanı olabilmek için ise mesleğin bilgi, beceri ve değerlerini harmanlamış nitelikli bir eğitimi zorunlu kılmaktadır.

Sosyal hizmet eğitimi küresel düzeyde yüzyıllık geçmişe sahip bir disiplindir. Ülkemizde ise yarım asırdan fazla bir süredir sosyal hizmet eğitimi verilmiş ancak uzun yıllar bölüm sayısının tek olması, mezun sayısının az olmasına ve sosyal hizmet mesleki alanlarının gereksinim duyduğu sosyal hizmet uzmanı talebinin karşılanmaması neden olmuştur. Son yıllarda mantar gibi türeyen bölüm sayısı, sosyal hizmet kökenli akademisyen yetersizliği, açıköğretim fakültelerinde sosyal hizmet eğitiminin verilmesi gibi faktörlerin etkisi ile mesleğin eğitiminin kalitesinin düşmesi, işsizlik oranlarının artması gibi sonuçları ortaya çıkarmıştır.

Sosyal hizmet eğitiminde Türkiye’de hemen hemen her üniversitede farklı bir müfredat programı uygulanmaktadır. Farklı müfredat programlarına göre mezun olan öğrencilerin mesleki bilgi, beceri ve değer temelleri de farklı olmaktadır.

Sosyal hizmet alanının ihtiyaç duyduğu sosyal hizmet uzmanı gereksiniminin karşılanması amacıyla 2009 yılından itibaren hızlı, kontrolsüz ve bünyesinde hiç sosyal hizmet kökenli akademisyen bulunmayan sosyal hizmet okulları açılmıştır. Bu durum günümüzde de güncelliğini korumaktadır. Hızlı, kontrolsüz ve mantar gibi sayısı artan sosyal hizmet okullarının son durumuna göre; 2017 yılı sonu itibari ile Türkiye’de 59 sosyal hizmet lisans programı, 17 tezli yüksek lisans, 9 tezsiz yüksek lisans ve 7 doktora programı mevcuttur (OSYM, 2017-2018 Kılavuzu).

Sosyal hizmet mesleğinde son zamanlarda üniversitelerde mezun sayısının artmasıyla birlikte çok fazla istihdam sıkıntısı yaşanmaya başlamıştır. Bu sıkıntıların oluşmasına neden olan faktörlere bakıldığında karşımıza birçok faktör çıkmaktadır. Açık öğretim fakültesinin son zamanlarda çok fazla mezun vermeye başlamasıyla birlikte yığılan sosyal hizmet uzmanlarının istihdam sıkıntısının oluşmasında önemli faktörleri arasında yer almaktadır. Gerek alanda yapılan gözlemler, kongrelerde ve ilgili makalelerde bu durum açık açık tartışılmaktadır. Sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet eğitimi ve mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerinin sorgulandığı bilimsel

Çalıřma sayısı çok dūřuk dūzeyde olduęu yapılan literetür taramasında belirlenmiřtir. Bu baęlamda, bu çalıřmada da sosyal hizmet öęrencilerinin sosyal hizmet eęitimi ve mesleęinin geleceęine iliřkin görüřlerinin belirlenmesi amaçlanmıřtır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda, kavramsal ereve bölümünde sosyal hizmet eğitimine ilişkin bazı temel kavramlar, dūnyada ve ũlkemizdeki tarihsel gelişimi, eğitim dūzeyleri, ikinci bölümde araştırmanın yöntem ve üçüncü bölümde araştırmanın bulguları ve dördüncü bölümde ise tartışma, sonuç ve öneriler bölümleri yer almaktadır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1.SOSYAL HİZMET KAVRAMI

Sosyal hizmet, sosyal değişimleri destekleyen, insanların ilişkilerinde problem çözüme kapasitesini arttıran, onları güçlendiren ve özgürlüklerini esas alan ve insanların iyilik halini arttırmaya çalışan bir meslektir (IFSW, 2014). Bu tanım daha sonra IFSW ve IASSW tarafından 2014 yılında revize edilmiştir.

IFSW ve IASSW (2014) tarafından revize edilen son sosyal hizmet tanımı şöyledir; Sosyal hizmet, sosyal değişme ve kalkınmayı, sosyal içermeyi, insanların güçlendirilmesi ve özgürleşmesini hedefleyen uygulama temelli bir meslek ve akademik bir disiplindir. Sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı sosyal hizmet için temel öğelerdir. Sosyal hizmet mesleği, insan ve toplum bilimleri ve yerel bilgiden oluşan eklektik bilgi temeli aracılığıyla insan refahını iyileştirmek için bireyleri ve sistemleri bir araya getirir.

Zastrow (2010) sosyal hizmetin temel amaçlarını şöyle tanımlamaktadır;

1. İnsanların problem çözüme ve başatme kapasitelerini geliştirmek, arttırmak,
2. İnsanlara kaynak, hizmet ve şanslar tanıyan sistemler ile insanları bir araya getirmek,
3. Bu sistemlerin etkili ve insancıl çalışmasını geliştirmek, (Sosyal hizmet uygulamasının odağı insanların etkileşimde bulunduğu sistemler üzerindedir),
4. Sosyal politikanın geliştirilmesine ve ilerletilmesine katkı vermek,
5. Risk altındaki grupları (kadınlar, engelliler, yaşlılar, çocuklar, yoksullar, işsizler, göçmenler, AIDS vakaları, eşcinseller, madde bağımlıları, hükümlüler, şiddet mağdurları, istismar mağdurları, hastalar, ruh sağlığı bozuk insanlar gibi) güçlendirmek ve savunuculuğunu yapmak,
6. İnsan haklarını korumak, geliştirmek ve yaymak,
7. Sosyal ve ekonomik adaleti gerçekleştirmek,

8. İnsan ve toplum refahını özendirmek ve geliştirmek,

9. Profesyonel bilgi ve becerileri geliştirmek ve test etmektir (Zastrow, 2010).

İnsanları seçme, kişisel temas kurma, ilişkinin odağı ve yapısı, konuşma konuları, tavsiye verme gibi sosyal-duygusal etmenler her bireyin kişisel yaşamında farklıdır. Sosyal hizmet uzmanları kişisel yaşamlarında yaptıkları seçimlerin aynısını meslek elemanı olarak yapamaz. Sosyal hizmet uzmanlarının meslek elemanı olma özelliğinden dolayı müracaatçılara karşı yasal sorumlulukları bulunur. Bu sorumluluklar günlük yaşamda kurduğı ilişkilerden önemli farklılıklar gösterir. Sosyal hizmet uzmanlarının kurduğı ilişki amaç odaklıdır, belli sınırları vardır ve zaman çerçevesinde gerçekleştirilir. Amaç gerçekleştiği anda ilişki sonlandırılır (Duyan, 2012, s.2).

Sosyal hizmet mesleği doğası gereği eklektiktir, interdisipliner bir meslek ve multidisipliner bir bilgi temeline dayanarak müracaatçılara yardım etmede bilgi, beceri ve değer temelini kullanır. Bunu müracaatçı sisteminin yararına maksimize etmeye çalışır. Bilgi, beceri ve değer temelli bir sosyal hizmet eğitimi, mesleğin etkin uygulanmasına katkı sağlar. Bireylerin, ailelerin, grupların, toplulukların ve toplumun sorunların çözömlenmesi, bunların desteklenmesi, güçlendirilmesi için sosyal hizmet eğitimi önemli bir fonksiyona sahiptir. Sosyal hizmet eğitiminin dünyada ve ölkemizdeki tarihsel gelişimi aşağıda yer almaktadır.

2.2.SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ

2.2.1. Dünya’da Sosyal Hizmet Eğitimi

İlk sosyal refah kurumları 1800’lerin başlarında kentsel bölgelerde yaşayan insanların gereksinimlerini karşılayacak bir girişim ile başlamıştır (Zastrow, 2013, s.2).

Sosyal hizmetin ortaya çıkış zamanlarına baktığımızda şehir kavramının ortaya çıkması ile paralellik göstermektedir. İnsanların kentlere göç etmeye başlamasıyla beraber şehirleşme kavramı daha çok nem kazanmış ve insanları toplumsal ilişkileri artmıştır. Sosyal hizmet eğitimleri insanlığın tarihi boyunca sürekli olarak artmıştır. Kentleşmenin olmasıyla beraber toplumsal yapılar güçlenmiş ve insanların birbirlerine olan bağlılıkları azalsa da sosyal hizmet mesleği daha çok ön plana çıkmıştır. Çünkü sanayi devrimi ve kapitalizmin getirdiğı sonuçların çoğu olumsuz yönde olduğı

söylenbilir. Bu olumsuz yönler sosyal hizmetin önemini artırmıştır. Bu süreçlerden öncesinde bütün insanlar gerek dini müeyyideler gerekse farklı sebeplerden dolayı sosyal hizmeti toplum kurallarına uygun yapabiliyordu ve sosyal hizmet mesleği iyi kalpli diye nitelendirilen insanlar tarafından yapılıyordu. Sonraki süreçlerde sosyal hizmet eğitimi profesyoneller tarafından vermeye başlandı sosyal hizmet mesleğinin temellerine baktığımızda sosyal hizmet mesleğinin temelinde sosyal sorunların olduğunu görmekteyiz sosyal hizmet mesleği sosyal sorunların çözüme kavuşturulabilmesinden dolayı ortaya çıkmıştır.

İlk sosyal refah örgütlenmesi kurumu, 1820’de John Griscom tarafından kurulan Yoksulluğu Önleme Derneği’ydi. Bu derneğin amaçları yoksulların yaşam koşullarını ve alışkanlıklarını araştırmak, yoksul bireylerin kendi kendilerine yardımcı olabileceği planlar önermek, onları tasarruf etmeye ve ekonomik davranmaya cesaretlendirmektir. Bu amaçlara yönelik olarak Dernek, yoksullara ev ziyaretleri gerçekleştirdi (temel bir sosyal hizmet tipi) (Zastrow, 2013, s.2).

Zastrow (2013) belirttiği gibi sosyal bir sorun olan yoksulluğun önüne geçmek için bir derneğin kurulduğunu belirtmiştir. İnsanların dezavantajlı yönlerinden dolayı yerine getiremediği temel ihtiyaçlarını bir profesyonelin yardımı ile aşmayı başarabilmesinde sosyal hizmet büyük önem arz eder. Bütün bu anlatılanlardan da yola çıkılarak sosyal hizmet eğitiminin vermeye başlanması sosyal hizmetin daha iyi bir biçimde ve daha fazla profesyonellerce doğru bir şekilde insanların o an gerektiği rollerini yerine getirme konusunda yardımcı olmaktır. Ayrıca insanların kendi kendini yönetebilmesini sağlama, kendi hayatını daha iyi hale getirebilme yani self-determinasyonu sağlama amacı da taşımaktadır. Sosyal hizmet eğitiminin bunları yapabilmesi için en ufak ayrıntıya kadar bireylerin, insanların hayatı söz konusu olduğu için doğru adımlarla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bunlar sosyal hizmet adına sosyal hizmet eğitiminin verilmesini ortaya çıkarmıştır. Sosyal hizmet meslek eğitimi ve sosyal hizmette müracaatçıya verilen eğitimler birbirlerine karıştırılmamalıdır. Sosyal hizmet mesleğinde mesleki eğitimler sosyal hizmetin profesyoneller tarafından yapılmasını sağlamak, müracaatçıya verilen eğitimler ise sosyal hizmet meslek elemanının meslek hayatı boyunca edindiği kazanımlarla müracaatçıya gerekli roller neyse onu üstlenerek ona sosyal yaşamında kolaylıklar sağlamak ve kendi kendini yönetebilme kendi kendine yetebilmesini sağlamak ile olur.

1800'lerin ikinci yarısında işsizlere, yoksullara, hastalara, fiziksel ve zihinsel özürlülere, yetimlere yardım etmek üzere büyük kentlerde çok sayıda özel inanç kurumu kuruldu (Zastrow, 2013, s.2).

Bu kurumların kurulmaya başlaması bu kurumlarda verilen eğitimlerin temelinde insanların sorunlarını giderebilmek yatmaktadır. Bu kurumlar günümüze doğru geldikçe daha fazla arttı ve artan sorunlarla beraber bu kurumlarda daha fazla rekabet olmuştur. Kentleşmelerin artmasıyla beraber şehirler büyümüş ve bu şehirleşmelerin artmasıyla sosyal sorunlar artmıştır ve sosyal hizmet eğitiminin verilmesi vazgeçilmez bir hal almıştır.

COS hareketi ile eş zamanlı olarak 1800'lerin sonunda "yerleşim evleri" kuruldu. Bu "yerleşim evleri"nden ilki 1884'te Londra'da kurulan Toynbee Hall'dur. Kısa süre içinde birçok başka yerleşim evi büyük Amerikan kentlerinde vücut bulmuştur (Zastrow, 2013, s.2).

Kurulan yerleşim evleriyle birlikte artık sosyal hizmete verilen önem artmaya başlamıştır. İnsanların ihtiyaç duyduğu şeylerin diğer insanlar tarafından görülmeye başlanması, başkasının sıkıntısına ortak olma, yardım etme ihtiyacı duyması bunların gelişmesinde önemli rol almıştır. "Toynbee Hall" ile yardıma muhtaç olanlara kendi kendilerine yeterli hale gelmelerini, hayatla başatmanın mümkün olabileceğini aşılacaktır.

Richard Cabot, 1905'te Massachusetts Hastanesi'nde Tıbbi Sosyal Hizmeti başlattı. Bundan sonra okullarda, mahkemelerde, çocuk rehberlik klinikleri gibi yerlerde sosyal hizmet uzmanları yavaş yavaş görevlendirilmeye başlandı (Zastrow, 2013, s.4).

Sosyal hizmet alanının giderek genişlemesi diğer mesleklerle ilişki içerisine girmesi sosyal hizmetin insanlar tarafından farkedilmesini sağlamıştır. Bir meslek olarak sosyal hizmetin alanının giderek genişlemesi meslek açısından büyük önem arz etmektedir.

Sosyal hizmet mesleğinin profesyonel eğitimi 19. Yüzyılın sonlarında başlamıştır. Hollanda'da, 1899 yılında dünyanın ilk sosyal hizmet okulu olan Institute for Social Work Training açılmıştır (İyicil, 1963, s.8; akt. Karataş ve Erkan, 2002).

Daha sonra ABD ve Avrupa'da açılmaya başlanan diğer okullarla birlikte ilerleyen tarihte dünyanın birçok yerinde 1910 yılında ABD ve Avrupa'da 14 üniversitede

sosyal hizmet eğitimi lisans düzeyinde verilmiştir. 1920 yılında Latin Amerika (Arjantin ve Şili), 1924 yılında ise Güney Afrika ve 1936'da Mısır'da, 1936'da ise Hindistan'da ve 1940 yılında Avustralya'da sosyal hizmet eğitimine başlanmıştır (Rajendra, Venkat and Channaveer, 2014; Karataş ve Erkan, 2005). 1960'lı yıllarda ABD'de 150, Fransa'da ise 41 okulda sosyal hizmet eğitimi vermekteydi (Payzın, 1961). Birleşmiş Milletlere göre aynı dönemde dünyada 46 ülkede 373 okulda sosyal hizmet bölümünde sosyal hizmet eğitimi lisans düzeyinde verilmekteydi (Sedky, 1961 akt. Karataş ve Erkan, 2002).

Günümüzde, başta Amerika olmak üzere dünyanın pek çok ülkesinde sosyal hizmet eğitimi ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilmektedir. Bu okullardan mezun olan sosyal hizmet uzmanları sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarının gereksinimi olan meslek elamanlarını yetiştirmektedir.

ABD, Avrupa ülkeleri ve diğer ülkelerdeki lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki sosyal hizmet programları CSWE (American Council on Social Work Education) ve IASSW (Avrupa Sosyal Hizmet Okulları Federasyonu) ve yerel düzeydeki akreditasyon kurumları tarafından akredite edilmektedir. CSWE sosyal hizmet eğitiminde lisans ve yüksek lisans düzeylerine ilişkin standartları belirleyerek sosyal hizmet programlarında eğitimin niteliğini geliştirmeye çalışmaktadır. Öğrenciler CSWE tarafından akredite edilmiş eğitim programında ulusal standartların neler olduğunu öğrenir, böylece sosyal hizmetin etik ve değerlerinin yanı sıra bireylerle, ailelerle, gruplarla, organizasyonlarla ve toplumla çalışırken her bir müracaatçı sisteminin problemlerini çözme ve değişim yaratma amacıyla eğitilirler. Bu öğrenciler genellikle mezuniyet sonrası istihdam edilmekte avantajlı konumdadır. Çünkü sosyal refah kurumları akredite olmuş programlardan mezun olanları çalıştırmayı tercih etmektedir (Segal, Gerdes ve Steiner, 2007).

I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar sosyal hizmet yaygın kabul görmüş bir meslek değildi. 1930'lardaki kriz ve 1935'te sosyal güvenlik hareketinin yasalaşması genel sosyal hizmetlerin geniş çaplı yayılmasına olanak sağladı ve sosyal hizmet uzmanları için iş fırsatları yarattı. 20. Yüzyılın başından sonuna kadar, temel sosyal hizmetleri sağlamak için profesyonel olarak eğitim almış sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyaç duyulduğu konusunda sosyal kurumlar ve toplum tarafından giderek artan bir farkındalık ortaya çıkmıştır. Sosyal hizmette artan bu farkındalık sosyal hizmet uzmanlarına iş olanakları sağladığı gibi sosyal hizmet eğitimlerinde önem kazanmasını sağlamıştır. Eğitimin

önem kazanması ile beraber sosyal hizmetlerde eğitim kalitesinin de yükselmesi doğru orantılı bir şekilde artmıştır (Zastrow, 2013, s.2).

2.2.2. Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi

ABD ve Avrupa ülkelerinde sosyal hizmet eğitimine 1900’lü yılların başından itibaren başlamıştır. 1910 yılında ABD ve Avrupa’da 14 üniversitede sosyal hizmet eğitimi lisans düzeyinde verilmekteydi. 1920 yılında Latin Amerika (Arjantin ve Şili), 1924 yılında ise Güney Afrika ve 1936’da Mısır’da, 1936’da ise Hindistan’da ve 1940 yılında Avustralya’da sosyal hizmet eğitimine başlanmıştır (Rajendra, Venkat and Channaveer, 2014; Karataş ve Erkan, 2005).

Dünyada sosyal hizmet mesleğinin profesyonel eğitimi 19. Yüzyılın sonlarında başlamasına karşın, Türkiye’de ise 1961 yılında başlamıştır. 1957 yılında, Birleşmiş Milletler Sosyal Refah Müşavirliği’nin önderliğinde, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı başta olmak üzere ilgili bakanlık, kamu ve özel kuruluş temsilcilerinin katılımıyla, Türkiye’de mevcut sosyal hizmetlerin bilimsel ve mesleki bir yaklaşımla yeniden örgütlenmesine yönelik toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda alınan kararlar doğrultusunda 1959 yılında 7355 sayılı kanunla alanda araştırma yapmak üzere Sosyal Hizmet Enstitüsü kurulmuştur. 7355 sayılı kanuna dayanılarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı sosyal hizmetler akademisi 1961 yılında Ankara’da kurulmuştur (Karataş ve Erkan, 2005; Gökçeaslan, 2009; Aydemir ve Gökçeaslan, 2011).

Sosyal hizmetler Akademisi, 1961 yılında 34 öğrenci ile eğitime başlamış (Kuntbay, 1962), 1961-1962 yılı için 341 ve 1962-1963 ders yılı için 377 aday öğrenci başvuru yapmış ve bu adaylara önce zeka ve bilgi testi uygulanmış ve zeka testine iki (2) puan ağırlık verilerek yapılan sıralamada en yüksek puan alan 75 öğrenci jüri tarafından görüşmeye alınarak kabul edilmiştir. Ayrıca, sonraki yıllar için de zeka ve bilgi testlerinin yanısıra sosyal hizmetler ile ilgili testlerin yapılması planlanmış ve uygulanmıştır (İyicil, 1963).

Günümüzde ise sosyal hizmet bölümlerine Öğrenci Seçme Sınavında (Türkiye’deki Üniversitelere Genel Giriş Sınavı) alınan puan doğrultusunda yerleştirme yapılmaktadır. Herhangi bir mülakat veya teste tabi tutulmamaktadırlar. Dolayısıyla, öğrenci seçme sınavında yeterli puanı alan her öğrenci bölüme yerleşebilmektedir.

1967 yılında sosyal hizmet alanına daha fazla sosyal hizmet uzmanı yetiştirmek üzere Hacettepe Üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine bağlı olarak Sosyal Çalışma Bölümü açılmıştır. 1983 yılında Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)'nun kurulması ile birlikte yapılan yasal düzenleme ile sosyal hizmetler akademisi ve Hacettepe Üniversitesi bünyesinde kurulan Sosyal Çalışma Bölümleri birleştirilerek Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu çatısı altında lisans düzeyinde eğitime devam etmeye başlamıştır(Karataş and Erkan, 2005).

1983 yılından 2002 yılına kadar lisans düzeyinde sosyal hizmet eğitimi veren tek okul Hacettepe üniversitesine bağlı olarak devam etmiştir. 2002 yılında Ankara'da Başkent Üniversitesi bünyesinde ikinci bir sosyal hizmet bölümü açılmış ve bu sosyal hizmet bölümü aynı zamanda açılan ilk özel üniversite bölümü olma özelliğine de sahiptir.

Türkiye'de 2000'li yılların başından itibaren sosyal hizmetler alanında hareketlilik artmış, başta sosyal yardımlar olmak üzere aile ve çocuk refahı, adli sosyal hizmet, tıbbi sosyal hizmet, engelli refahı, yaşlı refahı ve sosyal hizmet eğitimi gibi pek çok alanda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Özellikle uzunca bir süre kendi içine kapalı sessiz sedasız bir şekilde varlığını sürdüren sosyal hizmet eğitiminde yaşanan gelişmeler öncekine hiç benzemeyen bambaşka bir görüntüyü ortaya çıkarmıştır (Alptekin ve diğ. 2017, s.51).

2002 yılından sonra Türkiye'de yeni sosyal hizmet bölümlerinin açılması yönünde siyasi-sosyo-kültürel bir ortam oluşmuştur (Alptekin, Topuz ve Zengin, 2014: 354). Bu konjoktüre bağlı olarak sosyal hizmet bölümleri mantar gibi türemiş ve sayıları hızlıca artmıştır. Ayrıca sosyal hizmet bölümleri farklı yüksekokul ve fakültelere bağlı olarak açılmışlardır.

Sosyal hizmet bölümleri açılırken zorunlu olarak bağlı olmaları gereken belirli bir fakülte yoktur. Ancak bölümü açan öğretim üyeleri ve üniversite yönetiminin tamamen eğilimlerine bağlı olarak istedikleri fakülte veya yüksekokula bağlı olarak açılmaktadır. YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu) yasasına göre, fakülte açabilmek için en az üç bölümün birlikte aynı fakülte çatısı altında açılması gerekir. Üç bölüm biraraya gelemediğinde yüksekokul statüsünde açılmaktadır. Bu nedenle bazı üniversitelerde sosyal hizmet bölümleri yüksekokul statüsünde açılmıştır. Ancak müfredat ve dönem sayısı açısından

aralarında herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Hem yüksekokuldan hem de fakülteden mezun olanlar sosyal hizmet uzmanı olarak çalışabilmektedir. Ülkemizde sosyal hizmet eğitimi ön lisans, lisans (Örgün ve açıköğretim), yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilmektedir (Aydemir and Yiğit, 2017).

Sosyal hizmet alanının ihtiyaç duyduğu sosyal hizmet uzmanı gereksiniminin karşılanması amacıyla 2009 yılından itibaren hızlı, kontrolsüz ve bünyesinde hiç sosyal hizmet kökenli akademisyen bulunmayan sosyal hizmet okulları açılmıştır. Bu durum günümüzde de güncelliğini korumaktadır. Hızlı, kontrolsüz ve mantar gibi sayısı artan sosyal hizmet okullarının son durumuna göre; 2017 yılı sonu itibari ile Türkiye’de 59 sosyal hizmet lisans programı, 17 tezli yüksek lisans, 9 tezsiz yüksek lisans ve 7 doktora programı mevcuttur (OSYM, 2017-2018 Kılavuzu).

Sosyal hizmet mesleğinde son zamanlarda üniversitelerde mezun sayısının artmasıyla birlikte çok fazla istihdam sıkıntısı yaşanmaya başlamıştır. Bu sıkıntıların oluşmasına neden olan faktörlere bakıldığında karşımıza birçok faktör çıkmaktadır. Açık öğretim fakültesinin son zamanlarda çok fazla mezun vermeye başlamasıyla birlikte yığılan sosyal hizmet uzmanlarının istihdam sıkıntısının oluşmasında önemli faktörleri arasında yer almaktadır.

2.3.TÜRKİYE’DE SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ PROGRAMLARI

Türkiye’de sosyal hizmet eğitimi ön lisans, lisans (Örgün, açıköğretim ve ikinci öğretim), yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilmektedir (Aydemir and Yiğit, 2017). Aşağıda bu progmalara ilişkin olarak detaylı bilgi yer almaktadır.

2.3.1. Ön lisans Eğitim Programları

Ön lisans programları iki yıl (dört sömestr) den oluşmaktadır. Türkiye’de sosyal hizmet önlisans programı ilk defa 2008-2009 öğrenim yılında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde başlatılmıştır (Aydemir and Yiğit, 2017). Daha sonra sayıları hızla artarak devam eden önlisans proramlarının sayıları yıldan yıla artmıştır. 2017 OSYM sınav Kılavuzuna göre, ülkemizde 52 sosyal hizmet ön lisans programı ile üniversitelerde eğitim verilmektedir.

Son yıllarda açık öğretim ve örgün eğitimde açılan ve sayıları hızla çoğalan ön lisans programlarından mezun olan öğrencilerin unvan konusu da sıkça karıştırılarak, bu bölümler tüm sosyal hizmet/ler alanında faaliyet gösteren meslek gruplarına yardımcı bir yapılanma olmasına karşın, sadece sosyal hizmet uzmanları/sosyal çalışmacılarla ilişkilendirilebilmektedir. Oysaki Yükseköğretim Kurulu'nun 31.01.1984 tarihli kararıyla, Meslek Yüksekokullarının Teknik Programlar dışındaki diğer ön lisans bölümlerinden mezun olanlara ilgili alanın Meslek Elemanı unvanı verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede de 2 yıllık (ön lisans) sosyal hizmetler bölüm mezunlarının ilgili alanın meslek elemanı unvanını alması konusu bu yasal dayanağa dayandırılabilir. (Karakuş, 2015, s.173-174).

Ancak, meslek yüksekokullarından mezun olan kişiler lisans bölümlerinde okuyan meslek elemanları adayları ile bir tutulup aynı unvan layık görülse de sosyal hizmet meslek olarak yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadan meslek etik ilke ve uygulama müdahalelerini yapma konusunda aralarında kesin olarak fark görüleceği apaçık ortadadır. Çoğu meslek elemanı ve bu alanda uzmanlaşmış birey tarafından aynı unvan altına sığdırılması çok yanlış bir adım olarak görülmektedir. Lisans bölümlerinde bilgi, beceri ve yöntem konusunda ön lisans programı mezunlarına az da olsa fark atabilmektedir. Ayrıca ön lisans programlarında verilen sosyal hizmet eğitimleri lisans eğitiminde verilen sosyal hizmet eğitiminden çok farklıdır. Lisans programlarında bilgi, beceri ve deneyime sahip uzmanlarca verilirken ön lisans programlarında lisans programlarında verilen eğitim seviyesine ulaşamamaktadır. Nitelikli bireyler yetişmediği zaman yanlış müdahalelerde bulunmak insanların hayatını kötü bir şekilde etkileyebilmektedir. Bu yüzden aynı unvan altında olabilmek için kişilerin yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekir (Alptekin, 2016).

Dünyada sosyal eğitimi önlisans düzeyinde de verilmektedir. Ancak, aynı durum ve karışıklık o ülkelerde de yaşanmaktadır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletlerinde de sosyal hizmet önlisans programları mevcuttur. ABD'de sosyal hizmet okullarını akredite eden CSWE (Council on Social Work Education) Sosyal Hizmet Eğitim Konseyi, sosyal hizmet ön lisans programlarını akredite etmemekte ve aynı zamanda bu programları sosyal hizmetin bir alt programı şeklinde de kabul etmemektedir (Zastrow, 2013). CSWE web sayfasına girildiğinde de bu konuda ilgili açıklamalar yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, bu programların abartılı kontenjanları da mevcuttur. Önümüzdeki bir kaç yıl

içerisinde bu program mezunlarının işsizlik ve istihdam sorunlarıyla karşılaşması doğal bir durum olarak karşımıza çıkması beklenmektedir.

2.3.2. Lisans Eğitim Programları

Türkiye’de lisans düzeyinde sosyal hizmet eğitime 1961 yılında başlanmıştır. 1983 yılında yapılan yasal düzenleme ile iki sosyal hizmet okulu birleştirilerek Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu adı ile lisans düzeyinde sosyal hizmet eğitimi devam etmiştir.

Türkiye’de 1961 yılından beri sosyal hizmet eğitimi veren tek kurum olan Hacettepe Üniversitesi’nin yanında ikinci bir sosyal hizmet eğitimi kurumu olarak Başkent Üniversitesi 2002 yılında sosyal hizmet eğitime başlamıştır. 2006 yılından itibaren sosyal hizmet bölümlerinin sayısında büyük bir artış yaşanmış, kontrolsüz ve plansız bir şekilde sayıları hızla artmıştır. Yeni bölümler kurulurken alandan olmayan öğretim elemanları istihdam edilmiş ve ABD’liler tarafından kurulan ve Türkiye’deki ilk okul olan Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünün eğitim müfredatı kopyala yapıştır mantığıyla yeni kurulan okulların müfredat yapısını oluşturmuştur” (Zengin, 2016, s.100-101).

ÖSYM 2017 Sınav Kılavuzuna göre ülkemizde 52 örgün, 2 açıköğretim ve 7 ikinci öğretim şeklinde toplamda 59 lisans programı ile sosyal hizmet eğitimi verilmektedir. Ayrıca, Kıbrısta’da 7 sosyal hizmet lisans programı mevcut olup ülkemizden öğrenci kabulü yapmaktadır. Yani totalde 66 lisans programı ile sosyal hizmet eğitimi ülkemizde verilmektedir.

Sosyal hizmet bölümleri genellikle sağlık bilimleri fakülteleri, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri, sağlık yüksekokulları ve fen edebiyat fakülteleri bünyesinde eğitim vermektedirler. Ama büyük çoğunluğu sağlık bilimleri fakültelerinin bünyesinde eğitim vermektedir. 2017 OSYM Kılavuzuna göre sosyal hizmet lisans programlarının bağlı buldukları fakülte ve yüksekokulların dağılımı şöyledir;

Tablo 1:Sosyal hizmet bölümlerinin bağlı olduğu fakülte/yüksekokul dağılımı

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF)	14
Sağlık Bilimleri Fakültesi	26
Fen-Edebiyat Fakültesi	4
Edebiyat Fakültesi	1
Sağlık Yüksekokulu	4
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	3
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	2
İnsan ve Toplum Bilimleri fakültesi	2
Sosyal ve Beşeri Bilimleri Fakültesi	1
Açıköğretim	2
Toplam	59

Bu 59 bölümün öğrenci alma kontenjanlarının sayısı ÖSYM 2016-2017 klavuzunda **5529** olduğu görülmektedir (OSYM-Tablo-4 Merkezi Yerleştirme İle Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları, 2017-2018).

Türkiye'deki lisans düzeyinde eğitim veren sosyal hizmet okulları dört yıl (8 dönem) dan oluşmaktadır. Genelde ilk üç yıl teorik ağırlıklı dersler verilmektedir. Bazı okullarda üçüncü sınıf bazı okullarda ise sadece dördüncü sınıfta uygulama yapılmaktadır. Uygulamalar genelde ilk dönem haftada iki ve ikinci dönem ise haftanın beş günü olarak yapılmaktadır. Öğrenciler uygulamayı sosyal hizmet mesleğinin uygulandığı kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarında bir sosyal hizmet uzmanının süpervizörlüğünde gerçekleştirmektedir. Uygulamanın ilk döneminde öğrencilerin mikro düzeydeki sosyal hizmet uygulamasına yönelik olarak çalışma yapması beklenir. İkinci dönemde ise ağırlıklı olarak mezzo ve makro düzeydeki sosyal hizmet müdahalesini gerçekleştirmesi beklenir. Öğrenciler uygulamadan başarı olmadan mezun olamazlar. Uygulama dört yıllık programın yaklaşık üçte birini (Yaklaşık 1000 saat) oluşturmaktadır (Aydemir and Yiğit, 2017).

Ayrıca sosyal hizmet bölümlerinin çoğunluğunda lisans bitirme tezinin tamamlanması zorunludur. Kimi bölümlerde bitirme tezine 3. Sınıfta kimilerinde ise dördüncü sınıfta başlanmaktadır. Tez bitirme süresi iki dönemdir. Bitirme tezleri, bir akademik danışman süpervizörlüğünde grup halinde gerçekleştirilir. Bu grupların sayısı ortalama 3-5-7 kişiden oluşmaktadır. Bu bitirme tezleri, yüksek lisans düzeyinde bir

titizlikle hazırlanmaktadır. Bitirme tezi sosyal hizmette araştırma dersinin uygulaması kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Sosyal hizmet lisans programlarından mezun olabilmek için en az 240 AKTS'lik zorunlu ve seçmeli ders almak gereklidir. Bologna süreci gereği derslerin en az % 25'i seçmeli olmak zorundadır. Lisans düzeyinde mezun olan öğrenciler, sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı ünvanı almaktadırlar. Ancak, yasa gereği, diplomalarda ünvan yazılmamakta olup mezun olunan bölüm adı yer almaktadır. Bu ünvanlar, mesleki alanda kullanılmaktadır. Bazı kuruluşlarda sosyal hizmet uzmanı, bazılarında ise sosyal çalışmacı ünvanı kullanılmaktadır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda Sosyal Hizmetler Mutahassısı ünvanı yazılırken, Devlet Personel Daire Başkanlığı ise kadro ünvanı olarak sosyal çalışmacıyı kullanmaktadır. Ayrıca Türkiye'de sosyal hizmet uzmanları, sağlık hizmetleri sınıfında yer alan eleman olarak görevlendirilmektedir.

Dört yıllık örgün lisans eğitiminin ilk iki yılı içerisinde daha çok sosyal hizmet disiplininin bilgi gövdesini besleyen psikoloji, psikiyatri, sosyoloji, hukuk, ekonomi, antropoloji, siyaset bilimi, kamu yönetimi gibi temel kuramsal dersler verilmektedir. Kuramsal nitelikteki derslerin bir kısmı da bir disiplin ve meslek olarak sosyal hizmeti çok yönlü tanımaya ilişkin derslerden oluşmaktadır. Bu dersler eldeki imkanlar doğrultusunda konferans, grup tartışmaları, rol oynama, örnek vaka analizleri gibi çağdaş yöntemlerle işlenir (Alptekin, 2016).

Programın üçüncü ve dördüncü yıllarında mesleğin müdahale yöntemlerine ilişkin derslerle birlikte uygulama derslerinin ağırlığı artmaktadır. Alan uygulaması derslerinin büyükçe bir kısmı üçüncü ve dördüncü sınıfta yapılmaktadır. Alan uygulamasına dayalı dersler %25 ve %40 arasında değişen bir ağırlığa sahiptir. Bu derslerin farklı illerde hatta Erasmus programı çerçevesinde yurt dışında da yapılması olanaklıdır. Alan uygulaması, öğrencinin sosyal hizmet kurumlarındaki çalışmalarını sosyal hizmetin bilgi ve değer temeline uygun olarak düzenli ve planlı bir biçimde yapabilmesi için biri akademik diğeri kurum danışmanının vereceği süpervizyon (mesleki yönetim) denetiminde gerçekleştirilir. Aslında öğrencinin bilgi ve becerilerinin gelişmesini ve olgunlaşmasını, çalışma azim ve kararlılığının güçlendirilmesini sağlamak amacıyla yetkin bir sosyal hizmet akademisyenince gerçekleştirilen süpervizyon hizmeti ders programının tüm boyutları için geçerlidir. Süpervizyon, öğrenciye aynı zamanda bir rol model edinme olanağı sağlar. Bu nedenle bir sosyal hizmet ders programının hayata geçirilişinde

süpervizyon kritik öneme sahip 'olmazsa olmaz' niteliğinde öğretim elemanlarına sorumluluk yükleyen uygulamadır (Alptekin, 2016; Aydemir and Yiğit, 2017).

Ayrıca Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile ilgisiz programlardan (özel güvenlik ve koruma, hava savunma, istihbarat, itfaiyecilik ve sivil savunma, mühimmat ve mühimmat tahrip vb.) her yıl örgün eğitime en az 500 civarında öğrenci alınarak mevcut kontenjanlar artırılmaktadır (Alptekin, Topuz ve Zengin, 2014: 363). Bu ilgisiz bölümlerden Dikey Geçiş Sınavı ile sosyal hizmet lisans programlarına geçiş yapan öğrenciler, 3. Sınıftan eğitime başlatılmaktadır. Bu durum, mezun olan sosyal hizmet uzmanlarının bilgi, beceri ve yetkinliklerinin yetersiz olmasına ve dolayısıyla yetkin olmayan meslek elemanlarının çoğalmasına neden olmaktadır.

Sosyal Hizmet Lisans programlarından mezun olan öğrenciler, kamu, özel sektör, STK ve yerel yönetimlerde istihdam edilmektedirler. Başta Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı'na bağlı kamu kuruluşlarında, yerel yönetimlerde (özellikle büyükşehir belediyeleri), özel kreşler, huzurevleri, bakım ve rehabilitasyon merkezleri gibi özel sektör kuruluşları, UNICEF, Dünya Sağlık Teşkilatı, UNDP, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve ilgili diğer tüm sivil toplum kuruluşlarında çalışma olanağına sahiptirler.

2.3.3. Uzaktan Eğitim ve Açık Öğretim Eğitim Programları

Türkiye'de lisans düzeyinde sosyal hizmet eğitimi açık öğretim şeklinde de verilmektedir. Ülkemizde açıköğretim sistemi 1982-83 eğitim-öğretim yılından itibaren Anadolu Üniversitesi bünyesinde faaliyetlerine başlamıştır. Bugün itibarıyla Anadolu, İstanbul ve Erzurum Atatürk olmak üzere üç devlet üniversitesinde açıköğretim fakültesi bulunmakla birlikte, iki fakültede sadece 80.000 civarında öğrenci kayıtlıdır. Buna karşılık Anadolu Üniversitesi'nde öğrenci sayısı 2012'de 208.000'in üzerine çıkmıştır. Yükseköğretim sistemimizin % 47'si açıköğretimden ibarettir (Çetinsaya, 2014, s.77-80).

Bilişim teknolojilerinde yaşanan hızlı değişimler eğitim-öğretim faaliyetlerini de çok yönlü etkilemektedir. Geleneksel sınıf içi yüz yüze ilişkiye dayalı örgün eğitim varlığını sürdürmekle birlikte uzaktan eğitim adı altında bilgisayar kullanımına bağlı sınıf dışı sanal(dijital/elektronik) ortamda sürdürülen eğitim de giderek tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygınlaşmaktadır (Alptekin, 2016, s.32).

Ülkemizde uzaktan eğitim denildiğinde akla gelen temel uygulama açıköğretim sistemidir. Açıköğretim kavramı gündelik hayatta uzaktan eğitim yerine de kullanılmakta ve kavramlar arasında anlam kargaşasına neden olmaktadır. Açıköğretim çok geniş kitlelere hitap etmesinden dolayı bir yönüyle yaygın eğitim bir yönüyle de örgün eğitimidir. Uzaktan eğitimde yer alan teknolojileri kullandığından bir yönüyle de uzaktan eğitimin kapsamına girmektedir (Alptekin, 2016, s.33).

Atatürk Üniversitesi bünyesinde 2011 yılından itibaren sosyal hizmet eğitimi açıköğretim yöntemiyle verilmeye başlanmıştır. Programın kontenjanı ilk yıl 1000 olarak belirlenmiş, ikinci yıldan itibaren de bu sayı artırılmıştır. Halihazırda 2014 yılında Anadolu Üniversitesi (ilk yılki kontenjanı 500'dür) ve 2015 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesindeki Açıköğretim Fakültelerinde Sosyal Hizmet Lisans Programı açılmıştır. 2017-2018 ÖSYM Sınav Kılavuzuna göre, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünün kontenjanı 500, Atatürk Üniversitesi 1500 ve İstanbul Üniversitesinde ise lisans tamamlama programının 2020 kontenjanı mevcuttur (OSYM-TABLO-4 Merkezi Yerleştirme İle Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları, 2017-2018).

2.3.4. Yüksek Lisans Programları

Türkiye'de yüksek lisans programları tezli ve tezsiz olmak üzere iki şekilde verilmektedir. Tezli yüksek lisans programları dört dönemden oluşmaktadır. İlk iki dönemde ders alınmakta ve diğer iki dönemde ise yüksek lisans bitirme tezi hazırlanmaktadır. Sosyal hizmet lisans mezunu olmayan öğrenciler bilimsel hazırlık programını aldıktan sonra normal yüksek lisans programına başlayabilmektedir. Türkiye'de sosyal hizmet yüksek lisans programlarına başvuru koşulunda sosyal hizmet lisans mezunu olma şartı genellikle aranmamaktadır. Çünkü sosyal hizmet lisans mezunu sayısı çok azdır. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin 2015 yılı verilerine göre bu sayı yaklaşık 4500 civarındadır. Ayrıca tezli yüksek lisans programlarında iki dönem boyunca haftada bir gün sosyal hizmet kurumlarında uygulama yapma zorunluluğu da vardır. Yüksek lisans programlarından mezun olmak için en az 120 AKTS tamamlamak gerekir.

Tezsis yüksek lisans programları iki dönemden oluşmaktadır. İki dönemin sonunda bitirme projesi öğrenci tarafından hazırlanır. Tezsiz yüksek lisans programından

mezun olanların doktora programlarına başvurma hakları yoktur. Doktora programlarına başvurmak için tezli yüksek lisans yapma şartı vardır. Tezlis yüksek lisans yapanlar da bilim uzmanı ünvanı kazanmaktadırlar. Türkiye’de yüksek lisans programlarının müfredat içerikleri üniversiteden üniversiteye ve hatta enstitüden enstitüye farklılık göstermektedir. Yüksek lisans programları kimi üniversitelerde sosyal bilimler ve kimi üniversitede ise sağlık bilimleri enstitülerine bağlı olarak eğitim vermektedirler.

Türkiye’de 1961 yılında başlanan sosyal hizmet eğitimi 1983 yılına kadar lisans düzeyinde verilmiştir. 1983 yılından itibaren Türkiye’de Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağlı Sosyal Anabilim Dalında “Sosyal Hizmet” yüksek lisans programı açılmış (Karataş ve Erkan, 2005) ve günümüze kadar çok sayıda mezun vermiştir. Türkiye’de toplam 17 üniversitede sosyal hizmet yüksek lisans programı vardır. Ayrıca 9 üniversitede de tezsiz yüksek lisans programı mevcuttur.

2.3.5. Doktora Programları

1983 yılından itibaren Türkiye’de Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağlı Sosyal Anabilim Dalında “Sosyal Hizmet” Doktora programı açılmış (Karataş ve Erkan, 2005) ve günümüze kadar çok sayıda mezun vermiştir.

Günümüzde (2018), Türkiye’de toplam yedi (7) üniversitede doktora eğitimi verilmektedir. Bunların üçü Ankara, biri Konya, biri Kocaeli, biri İstanbul ve biri Yalova’da yer almaktadır. Ayrıca Hacettepe Üniversitesinde bütünlük doktora programı 10 dönemden oluşmaktadır. Bütünlük doktora programında yüksek lisans ve doktora programı birleştirilmiş ve programdan mezun olunca doktor ünvanı kazanılır.

Her üniversitenin doktora programlarının müfredatı farklı olmakla birlikte müfredatlarında genelci sosyal hizmet yaklaşımını benimsemişlerdir. Doktora programlarında teorik derslerin yanında uygulama da zorunludur. Doktora programları, sekiz yarıyıldan oluşmaktadır. İlk dört dönemde dersler alındıktan sonra doktora yeterlilik sınavına girilir. Doktora yeterlilik sınavı, yazılı ve sözlü mülakattan oluşmaktadır. Doktora öğrencisinin başarılı olması için yazılı sınav ve sözlü mülakattan başarılı olması gerekir. Doktora yeterlilik sınavını başaran öğrenciler için tez izleme komitesi oluşturulmaktadır. Tez İzleme Komitesi, üç öğretim üyesinden oluşmaktadır. Daha sonra doktora bitirme tezi için araştırma önerisi hazırlanır ve tez izleme komitesine sunulur ve

kabul olduktan sonra öğrenci tezini uygulamaya başlar. Yılda en az iki defa olmak üzere gerekli hallerde tez izleme komitesi toplanır ve öğrencinin yaptığı çalışmalar görüşülür. Tez tamamlandıktan sonra öğrenci, doktora tez savunma sınavına girer ve tezini beş öğretim üyesinden oluşan jürinin karşısında savunur. Öğrenci başarılı olduktan sonra doktor ünvanı kazanır (Aydemir and Yiğit, 2017).

2.4.SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ VE MESLEĞİ İLE İLGİLİ OLARAK ORTAYA ÇIKAN BAZI TEMEL SORUNLAR

Türkiye’de sosyal hizmet eğitimine geç başlanması ve 2002 yılına kadar tek bölümde eğitim verilmiş olması alanda çalışacak sosyal hizmet uzmanı sayısının sınırlı kalmasına neden olmuştur. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği’ne göre 2015 yılı itibari ile Türkiye’deki mezun olan sosyal hizmet uzmanı sayısı 5000 civarındadır (emekliler dahil). Ayrıca, bunların tamamı da alanda sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmamaktadır. Buna karşın, ABD’de çalışan sosyal hizmet uzmanı sayısı 1960 yılında 95 bin, 2006 yılında ise 595 bin’dir. 2016 yılının sonuna kadar bu sayının % 22 oranında artacağı tahmin edilmektedir (Zastrow, 2010).

Sosyal hizmet eğitimi alan ve alanda çalışan sosyal hizmet uzmanı sayıları karşılaştırıldığında ülkemizdeki sayıları çok yetersiz kalmaktadır. Bu durum, Türkiye’de daha fazla sayıda sosyal hizmet okuluna duyulan gereksinimi ortaya koymaktadır. Ancak bu okulların plansız ve kontrolsüz bir şekilde açılması, sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin neredeyse hiç bulunmayan bölümlerin sosyal hizmet eğitimi vermeye başlaması, beraberinde mezun olan öğrencilerin bilgi, beceri ve değer temeli boyutunda yetersiz ve etkisiz kalmalarına neden olmaktadır.

Günümüzde bu durum aynen devam etmektedir. Bu okulların sayılarının ve kontenjanlarının çokluğu beraberinde çok sayıda mezun öğrencinin oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum sosyal hizmet alanında istihdam sorunları yaratarak sosyal hizmet uzmanlarının işsiz kalmasına ve eğitim sırasında işsizlik kaygısı yaşamasına neden olmaktadır.

Sosyal hizmet alanının ihtiyaç duyduğu sosyal hizmet uzmanı gereksiniminin karşılanması amacıyla 2009 yılından itibaren hızlı, kontrolsüz ve bünyesinde hiç sosyal hizmet kökenli akademisyen bulunmayan sosyal hizmet okulları açılmıştır. Ancak en

önemli kontrolsüz durum, açık öğretim düzeyinde ön lisans ve lisans düzeyinde programları açılması ve müfredatlarının örgün eğitim ile paralellik göstermemesidir. Ayrıca, binlerce öğrenciye kayıt hakkı da tanınması, bir anda mezun sayısının artmasına ve istihdam sorunlarının ortaya çıkmasına da neden olmaktadır. Bu açık öğretim programlarının uygulama boyutu sorunludur. Örgün eğitim veren okullar gibi uygulamaya önem vermemektedirler. Ayrıca, sosyal hizmet bölümünün açıldığı çok sayıdaki illerde herhangi bir sosyal hizmet kuruluşuna da ya yok ya da sayısı çok azdır. Bu durum sosyal hizmetin uygulama boyutunun eksik olmasına neden olmaktadır (Aydemir and Yiğit, 2017; Alptekin, 2016).

Uluslararası sosyal hizmet eğitimi ilke ve standartlarına göre sosyal hizmet eğitimi lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilmektedir. Dolayısıyla sosyal hizmetin önlisans programının açılması uluslararası standartlara uygun düşmemektedir. Bununla birlikte alanda ihtiyacı çok hissedilen bakıma muhtaç çocuk, yaşlı, engelli bireylerin bakımında, bakım veren olarak görev alacak ve sosyal hizmetler sektöründe evrak, yazışma ve diğer büro işlerini yapmak üzere ara kademe insan gücüne şiddetle ihtiyaç bulunmaktadır. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi doğrultusunda önlisans düzeyinde hazırlanan alan yeterlilikleri bu anlayış doğrultusunda yapılmıştır. Ancak bu düzeyde açılacak hiçbir önlisans programının adı (sosyal hizmetler) lisans programının adı (sosyal hizmet) ile karışıklığa yol açacak şekilde belirlenmemelidir (Alptekin, 2016).

Türkiye’de yüksek lisans ve doktora düzeyinde sosyal hizmet eğitimine 1983 yılında ancak başlanmıştır. Türkiye’de sosyal hizmet alanında yüksek lisans programlarının uzun yıllar tek bir üniversite ile sınırlı kalması akademisyen ihtiyacının karşılanmasında yetersiz kalınmasına yol açmıştır. Bu durum sosyal hizmet akademisyeninin yetiştirilmesi önündeki en büyük engellerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de sosyal hizmet bölümlerinde çalışan ve sosyal hizmet kökenli öğretim üyesi sayısı 2016 yılının başı itibari ile sadece 60 civarındadır. Bu durum sosyal hizmet eğitiminin sosyal hizmet kökenli olmayan öğretim üyeleri tarafından verildiğinin kanıtıdır.

Türkiye’de toplam 17 üniversitede tezli sosyal hizmet yüksek lisans ve 9 üniversitede de tezsiz yüksek lisans programı mevcuttur. Amerika’da 2018 Mart ayı itibari ile CSWE (Council on Social Work Education) tarafından akredite edilen lisans programı sayısı 522, master 260, akredite olmak için başvuran lisans programı sayısı 15

ve başvurusu yapılan master programı sayısı ise 25'dir (CSWE, 2018). Ülkemizde tezli yüksek lisans program sayısının azlığı ve uzun yıllar boyunca tek bir bölümün bünyesinde sunulmuş olması, sosyal hizmet akademisyenlerinin yetişmesinin önündeki en büyük engellerin başında gelen bir durumdur. Bu nedenle, bugün ülkemizde çok az sayıda sosyal hizmet kökenli akademisyen vardır.

Türkiye'de mezun olan sosyal hizmet uzmanlarının büyük çoğunluğu kamu kurumlarında istihdam edilmektedir. Ancak devlet memurluğuna geçiş sınavı uygulanmaktadır. Örgün ve açıköğretimden mezun olan tüm sosyal hizmet uzmanları aynı sınava girmektedirler. Devlet memurları sınavında genel kültür, matematik ve Türkçe soruları sorulması ve alan bilgisinin sorulmaması açıköğretimden mezun olan öğrencilerin lehine bir durum oluşturmaktadır. Eğer sınavda alan bilgisi sorulursa örgün eğitim ve açıköğretim arasındaki farklılık da ortaya çıkacak ve örgün eğitim lehinde tersi bir durum ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Çünkü açıköğretim sınavları ve müfredatları örgün eğitime göre basit ve daha kolaydır. Açıköğretim öğrencilerinin diploma not ortalamaları daha yüksek ancak sosyal hizmetin bilgi, beceri ve değer temelinin bilinmesi ve içselleştirilmesi konusunda yetersiz kaldıkları düşünülmektedir. Bu nedenle açıköğretim yöntemi ile sosyal hizmet eğitimi verilmesi uygun değildir.

Sosyal hizmet eğitiminde müfredat içeriğinin en dikkat çeken unsurlardan biri uygulama boyutudur. Her dönemde uygulamanın önemi ve ağırlığı müfredat programı içerisinde önemini korumuştur. Bu konuda Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği'nin standardı esas alınmaktadır. Ancak uygulamanın hangi sınıflarda yapılacağı, nasıl yapılacağı, ne zaman yapılacağı ve nerede yapılacağı gibi konular programdan programa farklılık göstermektedir (Karataş ve Erkan, 2002). Bünyesinde sosyal hizmet kökenli öğretim elemanı bulunduran okullar bu standarda uygun müfredat yapmaya çalışmakta ancak, diğerlerinin ise buna uygun davrandıkları söylenemez. Bu durum, alanda farklılığını göstermektedir. Farklı müfredat programları ve ders içerikleri, mezun olan öğrencilerin niteliğini etkileyerek, farklı düzeylerde bilgi, beceri ve değerlerle donatılmasına neden olmakta ve öğrencilerin uygulamaları arasında farklılıkların doğmasına neden olan önemli etkenlerdir.

Sosyal hizmet eğitiminde diğer önemli bir sorun ise süpervizyonun çok ama çok yetersiz düzeyde öğrencilere verilmesidir. Süpervizyon, üzerinden görmek, gözden geçirmek anlamında, belirli alanda bilgisi ve yeteneği olan bir kişinin daha az bilgiye

sahip ulup, bu bilgiye muhtaç olan başka bir kimseyi eğitime sorumluluğunu üstlendiği eğitsel bir süreçtir (Kadushin, 1985, s.18). Diğer bir ifadeyle süpervizyon, meslekte tecrübeli olan meslek elamanlarının kendilerinden daha az tecrübeli olan, mesleğe yeni başlayan ve sosyal hizmet öğrencilerine bilgi, beceri ve tecrübesini aktarması, onu güçlendirmesi sürecidir.

Ülkemizde sosyal hizmet mesleğinin uygulandığı hiçbir alanda sistemli bir süpervizyon sürecinin olmadığını söylemek mümkündür. İşe yeni başlayan sosyal hizmet uzmanları çoğunlukla hizmet içi eğitimler yolu ile bilgi ve beceri kazanmaya çalışmaktadır. Ancak hizmet içi eğitimlerin ne amacı ne de işlevi süpervizyon ile benzer değildir. Özbesler ve İçağasıoğlu Çoban (2010, s. 14) yaptıkları çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının tamamına yakınının (%80,5) süpervizyona ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla sosyal hizmet öğrencilerinin ve alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının süpervizyon gereksinimleri karşılanmamaktadır.

Ayrıca Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile ilgisiz programlardan (özel güvenlik ve koruma, hava savunma, istihbarat, itfaiyecilik ve sivil savunma, mühimmat ve mühimmat tahrip vb.) her yıl örgün eğitime en az 500 civarında öğrenci alınarak mevcut kontenjanlar artırılmaktadır (Alptekin, Topuz ve Zengin, 2014: 363). Bu ilgisiz bölümlerden Dikey Geçiş Sınavı ile sosyal hizmet lisans programlarına geçiş yapan öğrenciler, 3. Sınıftan eğitime başlatılmaktadır. Bu durum, mezun olan sosyal hizmet uzmanlarının bilgi, beceri ve yetkinliklerinin yetersiz olmasına ve dolayısıyla yetkin olmayan meslek elemanlarının çoğalmasına neden olmaktadır.

Türkiye’de sosyal hizmet eğitimi, bugün gelinen nokta itibariyle son derece dağınık bir görünüm içerisinde. Sosyal hizmet eğitiminde ilgisiz çok farklı disiplinlere mensup (işletme, tarih, ilahiyat, İngiliz dili ve edebiyatı, endüstri mühendisliği vb.) akademisyen görev almaktadır. Yeni bölümler, bu eğitim için alt yapısı uygun olmayan şehirlerin üniversitelerinde üstelik kadrosunda hiçbir sosyal hizmet lisans ve/veya lisansüstü eğitimi almış akademisyen bulunmadan da açılabilir. Yapı ve alt yapısız bir şekilde peş peşe açılan bölümlerden çok sayıda mezunlar verilmektedir. Bu mezunların uygulamada neden oldukları mesleki yetersizlikler tüm sosyal hizmet camiasına mal edilebilmektedir.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet eğitimi ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Sosyal hizmet eğitiminde kalitenin artırılması, ülkemizde sosyal refahın artırılması için en önemli bir fonksiyona sahip sosyal hizmet mezunlarının yetişmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Nitelikli bir eğitim sisteminin oluşmasında sosyal hizmet öğrencilerinin de görüşleri gözardı edilmemesi gereken önemli bir konudur. Sosyal hizmet bölümlerinde okuyan öğrencilerin aldıkları eğitimin kendilerinin yetkinlik ve yeterliliklerine olan katkısına yönelik görüşleri önemlidir. Çünkü aldıkları eğitimin yeterli düzeyde bilgi, beceri ve değer temelli sosyal hizmet uygulaması için donatması beklenmektedir. Buna yönelik olarak sosyal hizmet öğrencilerinin görüşleri mevcut eğitim sistemleri ile ilgili olarak bilgi sağlayacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin bu sürece katılımının sağlanması öğrencilerin görüş ve değerlendirmelerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Ülkemizde son yıllarda sosyal hizmet bölüm sayısının hızla artması ve özellikle açık öğretim fakültesi bünyesinde açılması ve ilk mezunlarını vermeye başlamasıyla birlikte mezun sayısında hızlı bir artış olmuştur. Bu artışa paralel olarak mezunların istihdamında da aynı düzeyde artışın olmaması sosyal hizmet uzmanları arasında ilk defa işsizlik sorunu baş göstermeye başlamıştır. Bu durum sosyal hizmet öğrencilerinin gelecek ile ilgili kaygı duymaya başlamasına neden olmuştur. Ayrıca sosyal hizmet bölümlerinin sayısının ciddi şekilde artması ve bu bölümlerin çoğunluğunda sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin olmaması, sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet mesleğini öğrenmeden mezun olmalarına neden olan olumsuz bir faktördür. Sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet eğitimi ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşlerini ortaya koyacak olması bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

Ayrıca araştırmanın sonuçları, alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları, sosyal hizmet öğrencileri, sosyal hizmet akademisyenleri ve sosyal hizmet kuruluşlarının yöneticilerine bilgi kaynağı oluşturacak olması da araştırmaya önemli kılan diğer bir faktördür.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

3.3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, genel tarama modelini esas almıştır. Tarama modelleri geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, durum, birey veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2013).

3.3.2. Araştırma Evreni

Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmanın evreni iki devlet üniversitesi (Bingöl Üniversitesi ve Bitlis Eren Üniversitesi) ve iki vakıf üniversitesi (İstanbul Esenyurt Üniversitesi, İstanbul Üsküdar Üniversitesi) sosyal hizmet bölümlerinde okuyan 1.2.3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinin öğrenci dağılımları şöyledir; İstanbul Üsküdar Üniversitesi 320, İstanbul Esenyurt Üniversitesi 212, Bitlis Eren Üniversitesi 182, Bingöl Üniversitesi 420 olmak üzere toplamda 1134 öğrenciden oluşmaktadır. Bölümlerin öğrenci sayıları üniversitelerin web sayfalarından ve YÖKATLAS üzerinden alınmıştır.

Araştırma evrenini oluşturan 1134 öğrencinin 721'i çalışmaya katılmayı kabul etmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin üniversitelere göre dağılımları şöyledir; İstanbul Üsküdar Üniversitesi 190, İstanbul Esenyurt Üniversitesi 102, Bitlis Eren Üniversitesi 119, Bingöl Üniversitesi 310 olmak üzere toplamda 721 öğrenciden veriler toplanmıştır. Bu çalışmada tam sayım yapıldığından örnekleme yapılmamıştır.

3.3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmanın amacı doğrultusunda, veri toplama aracı olarak görüşme formu (Anket) hazırlanmıştır. Görüşme formunda öğrencilerin sosyo-demografik bilgileri, sosyal hizmet eğitimi ve mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerinin belirlenmeye yönelik sorular sorgulanmıştır. Hazırlanan görüşme formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencileri tanıtıcı sosyo-demografik bilgiler (Yaş, cinsiyet, sınıf, okulu vb.), ikinci bölümde sosyal hizmet eğitimine ilişkin görüşleri, üçüncü bölümde ise sosyal

hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerini ve önerilerini sorgulayan 37 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca öğrencilerin genel önerileri açık soru şeklinde sorulmuş olup daha sonra kategorileştirilmiştir.

3.3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada evreni kapsamındaki öğrencilere ulaşabilmek için hazırlanan görüşme formu etik kurul onayından sonra ve ilgili üniversitelerden izin alınıp ilgili sosyal hizmet bölümlerindeki öğrencilerle sınıf ortamında ön bilgilendirme yapılarak araştırmanın amacı açıklandıktan sonra görüşme formlarının öğrenciler tarafından doldurulması istenmiştir. Araştırmacı kendisi tüm bölümleri dolaşarak görüşme formlarını öğrencilere dağıtmış ve daha sonra toplamıştır. Bu konuda bölüm başkanlıklarından da destek alınmıştır. Süreç içerisinde sağlıklı veri toplanması amacıyla ve katılımcıların daha samimi cevaplar verebilmesi için özellikle dikkat edilmiştir.

3.3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 21.0 programı kullanılarak veri tabanı hazırlandıktan sonra veriler programa işlenmiştir. Daha sonra araştırmanın amacı doğrultusunda istatistiksel analizler yapılmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri dikkate alınarak karşılaştırmalı olarak Ki-kare, Independent-Samples T testi, tek yönlü varyans analizi (Annova), korelasyon, frekans dağılımları, ortalama, yüzde, standart sapma gibi istatistiksel analizler yapılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde kabul edilmiştir.

4.BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinden toplanan ve analizi yapılan verilerden elde edilen bulgular yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde, sosyal hizmet öğrencilerini tanıttıcı bilgiler (yaş, cinsiyet, sınıf, okulu, geliri, ikamet şekilleri gibi), öğrencilerin sosyal hizmet eğitimine ilişkin görüşleri ve sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerini yansıtan bulgular da yer almaktadır.

4.1. Araştırmaya Katılan Sosyal Hizmet Öğrencilerine Ait Sosyo-Demografik Özellikler

Tablo 2: Öğrencilerin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	<i>n</i>	%
Kadın	456	63.2
Erkek	265	36.8
Toplam	721	100.0

Tablo 2 de öğrencilerin cinsiyetlerine ilişkin yapılan frekans analizi sonucuna göre, araştırmaya katılanların % 63.2'sini kadın öğrenci ve % 36.8'ini de erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetine baktığımızda, büyük çoğunluğu kadın öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Sosyal hizmet mesleği yurt dışında kadın mesleği olarak görülmektedir. Bu amaçla ülkemizde ilk açılan sosyal hizmet bölümünde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için bölüm kontenjanları kadın ve erkekler için eşit oranda tutulmuştur. Halen günümüzde Hacettepe Üniversitesi sosyal hizmet bölümü eşit oranda kadın ve erkek öğrenci kabul etmektedir. Dolayısıyla ülkemizde de bu mesleğin uygulayıcılarının çoğunluğunun kadınlardan oluşması pozitif ayrımcılık ilkesine uygun olduğu düşünülmektedir. Bu durum toplumsal cinsiyet eşitsizliğini gidermeye yönelik olumlu bir etkisi olduğu varsayılmaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin yaş dağılımı

Yaş aralığı	<i>n</i>	%
18-20	337	46.7
21-23	333	46.2
24-26	42	5.8
27-29	5	0.7
30+	4	0.6
Toplam	721	100.0

Tablo 3 te öğrencilerin yaşlarına ilişkin yapılan frekans analizi sonucuna göre, araştırmaya katılanların %46.7'sini 18-20 yaş , %46.2'sini 21-23 yaş, %5.8'ini 24-26 yaş, % 0.7'sini 27-29 yaş ve %0.6'sını da 30 ve üstü yaş aralığını oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 20, minimum 18 ve maksimum yaş ise 36 olarak belirlenmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin sınıf dağılımı

Sınıf	<i>n</i>	%
I	184	25.5
II	155	21.5
III	203	28.2
IV	179	24.8
Toplam	721	100.0

Tablo 4 te öğrencilerin sınıf dağılımlarına bakıldığında, araştırmaya katılanların % 28.2'sini III. sınıf öğrencileri, % 25.5'ini I. sınıf öğrencileri, %24.8'ini IV. sınıf öğrencilerini ve % 21.5'ini II. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 5: Öğrencilerin okul dağılımı

Bölümün bulunduğu üniversite	<i>n</i>	%
Bingöl Üniversitesi	310	43.0
Üsküdar Üniversitesi	190	26.4
Bitlis Eren Üniversitesi	119	16.5
Esenyurt Üniversitesi	102	14.1
Toplam	721	100.0

Tablo 5 te çalışmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin üniversitelere göre dağılımı şöyledir; % 43.0 oran ile Bingöl Üniversitesi öğrencileri en fazla katılımı ilk sırada, ikinci sırada % 26.4 oran ile İstanbul Üsküdar Üniversitesi öğrencileri, üçüncü sırada % 16.5 oran ile Bitlis Eren Üniversitesi öğrencileri ve dördüncü sırada % 14.1 oran ile İstanbul Esenyurt Üniversitesi katılım sağlamıştır. Devlet üniversitesi öğrencilerinin kontenjalarının fazla olması ve aynı zamanda ikinci öğretim programlarının olması bunların daha fazla katılım sağlamasına neden olduğu düşünülmektedir.

Tablo 6: Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları bölgelerin dağılımı

Bölge	<i>n</i>	%
Marmara Bölgesi	206	28.6
Güneydoğu Anadolu Böl.	199	27.6
Doğu Anadolu Böl.	181	25.1
Akdeniz Böl.	52	7.2
Karadeniz Böl.	28	3.9
Ege Bölgesi	27	3.8
İç Anadolu Böl.	24	3.3
Yurtdışı	3	0.4
Toplam	721	100.0

Tablo 6 da öğrencilerin en uzun yaşadıkları bölgelere baktığımızda, araştırmaya katılan öğrencilerin %28.6'sı Marmara Bölgesi'nde, %27.6'sı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, %25.1'i Doğu Anadolu Bölgesi'nde, %7.2'si Akdeniz Bölgesi'nde, %3.9'u Karadeniz Bölgesi'nde, %3.8'i Ege Bölgesi'nde, %3.3'ü İç Anadolu Bölgesi'nde ve %0.4'ü yurtdışında yaşamıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ikamet etmesinin Bingöl Üniversitesi ve Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin sayılarının fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Bu çalışmaya İç Anadolu Bölgesi'nden bir üniversite dâhil edilmediği için bu bölgenin oranı düşük çıkmıştır. Ayrıca sosyal hizmet bölümlerinin ülkemizdeki dağılımına baktığımızda yoğunluklu olarak Marmara, İç Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne yayılmıştır. Akdeniz Bölgesi'nde 2, Ege Bölgesi'nde 2, Karadeniz Bölgesi'nde de 2 program olup geriye kalan 52 program Marmara, İç Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin daha çok yaşadıkları bölgede yer alan programları tercih ettiği söylenebilir.

Tablo 7: Öğrencilerin ikamet şekline ilişkin dağılım

İkamet şekli	<i>n</i>	%
Yurttan Kalıyorum	269	37.4
Ailem ile birlikte kalıyorum	266	37.0
Evde okul arkadaşlarımla kalıyorum	144	20.0
Evde yalnız kalıyorum	27	3.8
Akrabalarımın yanında kalıyorum	13	1.8
Toplam	721	100.0

Tablo 7 de öğrencilerin ikamet şekli yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin % 37.4'ü öğrenci yurtlarında, % 37.0'si ailesi ile birlikte, % 20.0'si evde okul arkadaşlarıyla, % 3.8'i evde yalnız ve % 1.8'i akrabalarının yanında yaşamaktadır.

Tablo 8: Öğrencilerin aylık toplam bireysel gelir dağılımı

Aylık bireysel toplam gelir (Burs, kredi, harçlık vb.)	<i>n</i>	%
0-99	31	4.3
100-200	25	3.5
201-400	46	6.4
401-600	459	63.7
601-800	90	12.5
801-1000	40	5.5
1001+	30	4.2
Toplam	721	100.0

Tablo 8 de öğrencilerin aylık bireysel toplam gelirleri (burs, kredi, harçlık vb.)'ne ilişkin dağılımı verilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılanların % 3.7'si 401-600 TL, % 12.5'i 601-800 TL, % 6.4'ü 201-400 TL, % 5.5'i 801-1000 TL, % 4.3'ü 0-99 TL, %4.2'si 1000 TL ve üzeri ve % 3.5'inin de 100-200 TL aralığında aylık bireysel geliri olduğu saptanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin aylık ortalama geliri 579.81 TL, minimum aylık gelir 75 TL ve maksimum aylık bireysel geliri ise 4000 TL olarak belirlenmiştir.

Arslan (2015)'nin Ankara Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik ve Sosyal Hizmet üç ve dördüncü sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmaya göre öğrencilerin aylık ortalama gelirleri 653 TL olarak belirlenmiştir. Söz konusu çalışma devlet üniversitesinde yapıldığı için bu araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin bölümü isteyerek seçme durumu

Tercih	<i>n</i>	%
İsteyerek Seçtim	578	80.3
İstemeyerek Seçtim	143	19.7
Toplam	721	100.0

Tablo 9 da öğrencilerin sosyal hizmet bölümünü seçme tercihlerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre, sosyal hizmet bölümlerinde okuyan öğrencilerin %80.3'ü sosyal hizmet bölümünü isteyerek ve % 19.7'si istemeyerek tercih ettiği saptanan önemli bir

bulgudur. Öğrencilerin yaklaşık % 20'sinin bölümü istemeyerek tercih etmemesinin aile, çevre, rehber öğretmenlerin yönlendirmesi veya baskısı, puanının istediği bölüm için yetersiz olması veya boşta kalmamak gibi faktörlerin etkisi olduğu düşünülmektedir.

Erbay ve Sevin (2013)'in yapmış olduğu araştırmaya göre sosyal hizmet bölümünde okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun bölümü isteyerek tercih ettiği saptanmıştır. Bu durum, bu çalışmanın sonucu ile paralellik göstermektedir. Yani sosyal hizmet bölümlerinde okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun bölümü isteyerek tercih etmiş olması durumunun öğrencilerin mesleğini sevmesi, sahip çıkması ve onu geliştirmeye çalışması açısından pozitif bir katkı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin bölümü tercih etmesini etkileyen faktörlerin dağılımı

Faktörler	n	%
Çevremdeki kişilerin tavsiyesi	262	38.1
Rehberlik öğretmenlerinin yönlendirmesi	183	26.6
Puanım sadece bu bölümü tuttuğu için	129	18.8
Sosyal hizmet mezunu arkadaş veya yakının olması	113	16.4
Toplam	721	100.0

Tablo 10 da öğrencilerin sosyal hizmet bölümünü tercih ederken onları etkileyen faktörler yer almaktadır. Buna göre, % 38.1'i çevresindeki kişilerin tavsiyesiyle, % 26.6'sı rehber öğretmenlerinin yönlendirmesiyle, % 18.8'i puanı sadece sosyal hizmet bölümünü tuttuğu için ve % 16.4'ü sosyal hizmet mezunu arkadaşı veya yakını olması gibi faktörler öğrencilerin bölümü tercih etmesini etkilemiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin STK'ya üyeliklerinin bulunma durumu

STK' üyelik durumu	n	%
Evet	165	22.9
Hayır	555	77.1
Toplam	721	100.0

Tablo 11 de öğrencilerin herhangi bir sivil toplum kuruluşu üyeliğine ilişkin dağılım verilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 22.9'unun herhangi bir STK'ya üyeliği bulunmakta ve % 77.1'inin ise herhangi bir STK'ya üyeliği bulunmamaktadır.

Arslan (2015)'ın yaptığı çalışmaya göre öğrencilerin %41.8' inin herhangi bir STK'ya üye olduğu ve %58.2'sinin ise herhangi bir üyeliklerinin olmadığı ortaya konulmuştur. Arslan'ın sonucu bu çalışmanın sonucu ile paralellik göstermektedir. Çarpıcı olan nokta sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun herhangi bir STK'ya üyeliğinin bulunmamasıdır.

Sosyal hizmet gibi toplumsal değişimi, toplumsal sorunları ele alan ve bu konuda çalışan bir mesleğin profesyonellerinin neredeyse tamamının herhangi bir STK'ya üyeliğinin bulunması beklentisi çok normal bir durumdur. Bu konuda öğrencilik döneminde farkındalığın yaratılarak mezuniyet aşamasından sonraki süreçlerde sosyal hizmet uzmanlarının STK'lar ile birlikte hemen her toplumsal sorunun çözümünde, güçlendirilmesinde, bireylerin, ailelerin, grupların ve toplumun desteklenmesinde rol alması beklenmektedir.

4.2. Araştırmaya Katılan Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Hizmet Eğitimine İlişkin Görüşleri

Tablo 12: Ülkemizde sosyal hizmet bölüm sayısındaki artış ile ilgili öğrencinin görüşleri

Görüş	<i>n</i>	%
Gerekli Buluyorum	343	47.7
Gerekli Bulmuyorum	378	52.3
Toplam	721	100.0

Tablo 12 de öğrencilerin son yıllarda Türkiye'de sosyal hizmet bölümlerindeki artışa yönelik düşüncelerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılanlar sosyal hizmet öğrencilerinin % 52.3'ü bu durumu gerekli bulmamakta, %47.7'si de bu durumu gerekli bulmaktadır. Sosyal hizmet öğrencilerinin yarısına yakını son yıllardaki bölüm sayısındaki artışı gerekli görmektedir. Bunun nedenine bakıldığında sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarındaki sosyal hizmet uzmanlarının yetersiz olmasından ötürü öğrencilerin bu konuda bölüm sayısındaki artışı gerekli gördükleri düşünülmektedir.

Tablo 13: Ülkemizde sosyal hizmet bölüm sayısındaki artışı hakkında öğrencilerin görüşleri (Devlet-vakıf karşılaştırması)

Katılma durumu	Üniversiteler					
	Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Gerekli buluyorum	166	38.9	117	60.6	343	47,7
Gereksiz buluyorum	261	61.1	115	39.4	376	52,3
Toplam	427	100.0	292	100.0	719	100.0

Tablo 13 te sosyal hizmet bölüm sayısındaki artışa yönelik öğrencilerin görüşleri ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizinde, devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin % 61.1'i sosyal hizmet bölümlerindeki artışı gerekli bulurken buna karşın vakıf üniversitesi öğrencilerinin ise % 38.9'u bu durumu gereksiz olarak görmüştür. Vakıf üniversitelerine bakıldığında üniversitelerdeki sosyal hizmet bölümlerindeki artış öğrenciler tarafından % 60.6'lık oran ile gerekli görülürken % 39.4'lük kesim tarafından bölümlerin açılması gereksiz olarak görülmüştür.

Ayrıca, öğrencilerin ülkemizde son zamanlarda sosyal hizmet bölüm sayısındaki artış ile öğrencilerin okudukları üniversiteler(devlet-vakıf), arasında anlamlı bir ilişkin olduğu görülmüştür(,001<0.05). Devlet üniversitelerindeki öğrenciler, sosyal hizmet bölümündeki artışı gereksiz bulurken vakıf üniversitelerindeki öğrenciler ise bölüm sayısındaki artışı gerekli gördükleri belirlenmiştir. Devlet üniversitelerinin giriş puanlarının daha yüksek olması öğrencileri daha düşük puanlı olan vakıf üniversitelerine yönlendirmektedir. Bu nedenle, mevcut sosyal hizmet okullarının büyük çoğunluğunun vakıf üniversitelerinden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 14: Öğrencilerin bölümündeki sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin sayısının yeterliliği konusundaki görüşler

Durum	<i>n</i>	%
Yeterli buluyorum	189	26.8
Yetersiz buluyorum	517	73.2
Toplam	706	100.0

Tablo 14 te çalışmaya katılan öğrencilerin % 73,2'si okudukları bölümdeki sosyal hizmet kökenli akademisyen sayısını yetersiz bulurken, % 26,8'i ise bu sayıyı yeterli

bulmaktadır. ÖSYM 2017 tercih kılavuzunda yer alan bilgilere göre, ülkemizde 59, Kıbrıs'ta 7 ve toplamda 66 sosyal hizmet lisans programı mevcuttur. Bu üniversitelerin önemli bir kısmında sosyal hizmet kökenli akademisyen sayısının azlığı herkes tarafından bilinen bir gerçektir. YÖK ATLAS incelendiğinde ülkemizde sosyal hizmet kökenli akademisyen sayısının 60 civarında olduğu ve bunların büyük çoğunluğunun Ankara'daki üniversitelerde çalıştığı belirlenmiştir. Yani her bir bölüm başına bir sosyal hizmet öğretim üyesi düşmemektedir. Bu programlarda sosyal hizmet kökenli ders verebilecek öğretim üyesi sayısının da yetersiz olduğu bu çalışmada ortaya konulmuştur. Akademisyen sayısının azlığı doğal olarak öğrencilerin eğitimini de etkileyeceği düşünüldüğünde bu bölümlerde akademisyen sayısının arttırılması bir zorunluluk haline gelmiştir.

Sosyal hizmet alanı, multidisipliner bir müdahaleyi gerektirmektedir. Bu nedenle alanda ve akademide sosyal hizmet kökenli akademisyen ve meslek elemanın varlığı doğal ve gereklidir. Ancak alan sosyal hizmet olunca doğal olarak bu alanın başat elemanlarının sosyal hizmet kökenli olması beklenmektedir. Sosyal hizmet kökenlilerin dışında sosyoloji, psikoloji, antropoloji, hukuk, kamu yönetimi, çocuk gelişimi, psikiyatri gibi meslek elemanları ve akademisyenlerinin de bu alanda kendi ünvanları ve akademik alanları ile çalışması gerekir. Sosyal hizmet, akademik alanında sosyal hizmet kökenlilerin çoğunlukta olması sosyal hizmet uzmanlarının eğitimine olumsuz yansımaları beklenen doğal bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle sosyal hizmet bölümlerinde sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin istihdamı önemli ve bir gerekliliktir.

Tablo 15: Ülkemizde sosyal hizmet bölümlerindeki sosyal hizmet kökenli akademisyen sayılarının yeterlilik durumu(Devlet-vakıf karşılaştırması)

Görüş	Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Yeterli	51	12,1	138	48,3	189	26,8
Yetersiz	369	87,9	148	51,7	517	73,2
Toplam	420	100,0	286	100,0	706	100,0

Tablo 15 te ülkemizde sosyal hizmet okullarındaki sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin sayılarının yeterlilik durumu ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizinde, Devlet üniversitelerinde

okuyanların % 87.9'u sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin sayısını yeterli görürken %12.1'i de sayılarını yeterli bulmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %51.7'si sosyal hizmet akademisyen sayısını yetersiz bulurken %48.3'ü de sayıyı yeterli bulmaktadır. Ayrıca ki-kare test sonucuna bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal hizmet alanındaki akademisyen sayısı ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır ($p = .001 < 0.05$).

Tablo 16: Sosyal hizmet bölümlerinde sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin yetersiz olmasının sosyal hizmet eğitimini etkileme durumu ile ilgili öğrencilerin görüşleri

Durum	<i>n</i>	%
Evet etkilemekte	595	83.0
Kısmen etkilemekte	82	11.4
Etkilememekte	17	2.4
Fikrim yok	23	3.2
Toplam	721	100.0

Tablo 16 da öğrencilerin devam ettikleri sosyal hizmet bölümlerinde sosyal hizmet kökenli akademisyen eksikliğinin eğitimlerini etkileme durumlarına yönelik görüşleri yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılanların % 83'ü bu durumun sosyal hizmet eğitimini olumsuz etkilediğini, % 11.4'ü kısmen olumsuz etkilediğini, % 3.2'si "fikrim yok" yanıtı vermiş ve % 2.4'ü gibi çok düşük düzeyde olumsuz etkilemediğini belirtmiştir.

Sosyal hizmet, bilgi, beceri ve değer temeli ile uygulama ağırlıklı olarak verilmesi gereken önemli bir meslektir. Doğası gereği, mesleki müdahalede bulunacak meslek elemanlarının yeterli ve yetkin bir düzeyde akademik olarak donanması gerekir. Bu nedenle öğrencilerin akademik süreçte sosyal hizmet kökenli akademisyenlerden eğitim alması bu noktada önem arz etmektedir. Sosyal hizmet kökenli akademik personel sayısının azlığı gibi gerekçelerle bölüm sayısını arttırmak ve bu bölümlerde ağırlıklı olarak alan dışından akademisyenlerin varlığıyla bu açığın giderilmeye çalışılması, sosyal hizmet öğrencilerinin niteliksiz ve yetersiz yetişmesine neden olmaktadır. Bu çalışmanın bulgularının da gösterdiği gibi öğrencilere göre, sosyal hizmet bölümlerindeki sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin yetersizliğinin eğitimlerini olumsuz etkilediğini ortaya koyan önemli somut bir kanıttır.

Tablo 17: Öğrencilerin devam ettiği bölümdeki sosyal hizmet eğitiminin öğrencileri mesleki yetkinliğe ulaştırmada yeterli olup-olmama düşüncesine ilişkin görüşleri

Görüş	<i>n</i>	%
Yeterli buluyorum	125	17.4
Kısmen Yeterli Buluyorum	369	51.5
Yeterli Bulmuyorum	223	31.1
Toplam	717	100.0

Tablo 17 de öğrencilerin okudukları okuldaki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini mesleki açıdan yetkin kılma durumuna ilişkin olarak, araştırmaya katılanların % 17.4'ü yeterli olduğunu, % 51.5'i kısmen yeterli olduğunu ve % 31.1'i ise yeterli olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin önemli bir bölümü devam ettikleri bölümdeki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini mesleki açıdan yetkin kılma konusunda durumu yetersiz görmektedir. Sosyal hizmet eğitiminin öğrencileri yeterli düzeyde donatması ve yetkin kılması gerekir. Aksi halde, mezuniyet sonrasında alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının özgüven problemleri, mesleki müdahalede başlatma, sürdürme ve sonlandırmada yetersizlik hissine ve etkin olamama duygusuna neden olabilmektedir. Kendini yetersiz ve eksik hisseden meslek sosyal hizmet uzmanı müracaatçısına da yardımcı olamaz.

Tablo 18: Sosyal hizmet eğitiminin öğrencileri mesleği yetkinliğe ulaştırma durumu (Devlet-vakıf karşılaştırması)

Durum	Üniversiteler					
	Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Yeterli buluyorum	35	8.2	90	30.9	125	17.4
Kısmen yeterli buluyorum	204	47.9	165	56.7	369	51.5
Yetersiz buluyorum	187	43.9	36	12.4	223	31.1
Toplam	426	100.0	291	100.0	717	100.0

Tablo 18 de öğrencilerin devam ettikleri okuldaki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini yeterli düzeyde mesleki yetkinliğe ulaştırma durumu ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Buna göre, devlet üniversitelerinde okuyanların % 8.2'i yeterli, % 47.9'u kısmen yeterli görmekte ve % 43.9'u kendilerini bu konuda yetersiz bulmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında,

araştırmaya katılan öğrencilerin % 30.9'u yeterli, %56.7'si kısmen yeterli görmekte ve % 12.4'ü de kendilerini bu konuda yetersiz bulmaktadır.

Ayrıca ki-kare test sonucuna bakıldığında ise araştırmaya katılan öğrencilerin aldıkları eğitimin mesleki yetkinliğe ulaştırması ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır($p = .001 < 0.05$). Bu durum, devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri öğrencilerinin aynı durumu tam zıt yönde cevaplamış olmasından kaynaklanmaktadır. Devlet üniversitelerinde okuyan öğrenciler mevcut eğitimin kendilerini yetkin kılmadığını, vakıf üniversitelerinin öğrencileri ise kendilerini kısmen de olsa yetkin kıldığını ifade etmiştir.

Tablo 19: Öğrencilerin okuduğu okuldaki sosyal hizmet müfredatını yeterli bulup-bulmama durumu

Durum	<i>n</i>	%
Yetersiz buluyorum	173	24.2
Kısmen yeterli buluyorum	388	54.3
Yeterli buluyorum	154	21.5
Toplam	721	100.0

Tablo 19 da öğrencilerin okudukları okuldaki sosyal hizmet müfredatını yeterlilik durumuna yönelik görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılanların % 21.5'i sosyal hizmet müfredatını yeterli bulmakta, % 54.3'ü sosyal hizmet müfredatını kısmen yeterli bulmakta, % 24.2'si müfredatı yetersiz bulmaktadır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin dörtte üçü okudukları sosyal hizmet bölümünün müfredatını yetersiz görmektedir. Müfredatın yetersiz olması, sosyal hizmet uzmanlarının yeterli düzeyde yetkin ve etkin olarak yetişmelerine engel olan bir durum olarak görülmektedir. Tablo 19 da bu durumu desteklemektedir.

Sosyal hizmet bölümlerinin sayılarının çok hızlı artması ve bu okulların akademik personelinin büyük çoğunluğunun sosyal hizmet kökenli olmamasının en önemli dezavantajlarından birisinin alanlarının farklılığı nedeniyle müfredat programlarının kendi çalışma alanı ağırlıklı olarak hazırlanmasıdır.

Tablo 20: Öğrencilerin sosyal hizmet müfredatını yeterli bulma durumunun (Devlet-vakıf karşılaştırılması)

Durum	Üniversiteler					
	Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Yetersiz buluyorum	137	32.2	36	12.5	173	24.2
Kısmen yeterli buluyorum	220	51.6	168	58.1	388	54.3
Yeterli buluyorum	69	16.2	85	29.4	154	21.5
Toplam	426	100.0	289	100.0	715	100.0

Tablo 20 de öğrencilerin devam ettikleri sosyal hizmet bölümlerinin müfredat yeterliliği ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) açısından yapılan karşılaştırmaya göre, devlet üniversitesinde okuyanların % 32.2’si okullardaki sosyal hizmet müfredatını yetersiz bulmakta, %16.2’si yeterli ve % 51.6’sı kısmen yeterli bulmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin % 12.5’i okullardaki sosyal hizmet müfredatını yetersiz bulmakta, % 29.4’ü yeterli ve % 58.1’i kısmen yeterli bulmaktadır. Ayrıca ki-kare test sonucuna bakıldığında ise araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal hizmet eğitimi müfredatı ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır($p=.001<0.05$).

Tablo 21: Öğrencilerin Sosyal hizmet okullarında müfredat programlarının farklı olmasına ilişkin görüşleri

Görüş	<i>n</i>	%
Alandaki meslek elemanlarının farklı teorik bilgilerle uygulama yapmasına neden olduğu için ortak bir uygulama birliğinin oluşmasına engel olmaktadır	443	38.9
Meslektaşlarımızla ortak bir dil oluşturmamıza engel olmaktadır.	257	22.6
Meslektaşlarımızın yetersiz yetişmesine neden olduğunu düşünüyorum	252	22.1
Bu durum diğer disiplinlerdeki meslek elemanlarının alanımızda çalışmasına katkı vermektedir.	187	16.4
Toplam	1139	100.0

Tablo 21 de öğrencilerin sosyal hizmet müfredat farklılığının etkilerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, öğrencilerin % 38.9 ‘u “**Alandaki meslek elemanlarının farklı teorik bilgilerle uygulama yapmasına neden olduğu için ortak bir uygulama birliğinin oluşmasına engel olmaktadır**” seçeneğini, % 22.6 “**Meslektaşlarımızla ortak bir dil oluşturmamıza engel olmaktadır**” seçeneği, % 22’si “**Meslektaşlarımızın yetersiz yetişmesine neden olduğunu düşünüyorum**”

seçeneği ve %1 6.4'ü ise “**Bu durum diğer disiplinlerdeki meslek elemanlarının alanımızda çalışmasına katkı vermektedir**” seçeneği işaretilenmiştir.

Buna göre, sosyal hizmet öğrencilerinin okudukları bölümlerin müfredat programları arasındaki farklılıkların, alandaki meslek elemanlarının farklı teorik bilgilerle uygulama yapmasına neden olduğu için ortak bir uygulama birliğinin oluşmasına, meslektaşlarla ortak bir dil oluşturmaya engel olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, bu durumun, diğer disiplinlerdeki meslek elemanlarının alanımızda çalışmasına katkısı olduğu da belirlenen diğer bir önemli sonuçtur.

Tablo 22: Derslere ve sınavlara hazırlanma durumuna ilişkin dağılım

Derslere ve sınavlara hazırlanma, geçme durumu	<i>n</i>	%
Hiç hazırlanmadan geçiyorum	32	4.6
Çok çalışıyorum ve geçiyorum	195	27.9
Kısmen çalışıyorum ve geçiyorum	420	60.1
Kısmen çalışıyorum ve kalıyorum	21	3.0
Hiç hazırlanmıyorum ve kalıyorum	7	1.0
Çok çalışıyorum ve kalıyorum	24	3.4
Toplam	721	100.0

Tablo 22 de öğrencilerin derslere ve sınavlara hazırlanma ve geçme durumuna ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılanların % 60.1'i dersleri kısmen çalışarak geçmekte, % 27.9'u çok çalışarak geçmekte, % 4.6'sı hiç hazırlanmadığı için geçememekte, % 3.4'ü çok çalışıp kalmakta, %3.0'ü kısmen çalışıp kalmakta ve % 1.0'i hiç hazırlanmadığı için dersten kalmaktadır. Buna göre, sosyal hizmet öğrencilerinin çoğunluğu kısmen çalışarak derslerden geçmektedir. Yani, öğrenciler kısmen çalışarak derslerden geçebilmektedir. Öğrencilerin yaklaşık dörtte biri çok çalışmaktadır.

Dersten geçme not düzeylerinin üniversitelere göre farklılık arz etmesi nedeniyle öğrenciler genelde düşük not düzeylerinde derslerden geçebilmektedirler. Ayrıca, sosyal hizmet bölüm derslerinin ağırlıklı olarak sözel olması ve ezberlenebilmesinin de bunun nedeni olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 23: Öğrencilerin sınavlara hazırlanma ve geçme durumunun Devlet-vakıf açısından karşılaştırılması

Sınavlara Hazırlanma ve Geçme Durumu	Üniversiteler					
	Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Hiç hazırlanmıyorum ve geçiyorum	22	5.2	10	3.6	32	4.6
Çok çalışıyorum ve geçiyorum	90	21.2	105	38.3	195	27.9
Kısmen çalışıyorum ve geçiyorum	279	65.6	141	51.5	420	60.1
Kısmen çalışıyorum ve kalıyorum	13	3.1	8	2.9	21	3.0
Hiç hazırlanmıyorum ve kalıyorum	6	1.4	1	0.4	7	1.0
Çok çalışıyorum ve kalıyorum	15	3.5	9	3.3	24	3.4
Toplam	425	100.0	274	100.0	699	100.0

Tablo 23 te öğrencilerin derslere ve sınavlara hazırlanma ve geçme durumunun devlet ve vakıf üniversiteleri açısından karşılaştırılması yer almaktadır. Buna göre, devlet üniversitelerinde öğrencilerin % 65.6'sı sınavlara kısmen çalışıp geçmekte, % 21.2'si sınavlara çok çalışıp geçmekte, %5.2'si hiç hazırlanmayıp geçmekte, %3.5'i çok çalışıp kalmakta, %3.1'i kısmen çalışıp kalmakta ve %1.4'ü sınavlara hiç hazırlanmayıp kalmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, öğrencilerin %51.5'i sınavlara kısmen çalışıp geçmekte, %38.3'ü sınavlara çok çalışıp geçmekte, %3.6'sı hiç hazırlanmayıp geçmekte, %3.3'ü çok çalışıp kalmakta, % 2.9'u kısmen çalışıp kalmakta ve % 0.4'ü sınavlara hiç hazırlanmayıp kalmaktadır.

Bu tablonun bulgularına göre, vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin çok çalışarak derslerimi geçiyorum oranı devlet üniversitelerinden daha yüksek çıkmıştır. Diğer oranlar ise benzerlik arz etmektedir.

Ayrıca ki-kare test sonucuna bakıldığında ise araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal hizmet sınavlarına hazırlanma ve geçme durumları ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır($p = .001 < 0.05$).

Tablo 24: Sosyal hizmet uygulamasının mesleki yeterlilik ve yetkinliğe katkı düzeyi

Durum	<i>n</i>	%
Yetersiz	215	62.3
Yeterli	130	37.7
Toplam	345	100.0

Tablo 24 te öğrencilerin sosyal hizmet kurumlarında aldığı uygulamanın mesleği yetkinliğe ulaştırmadaki katkısına yönelik görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin % 62.3'ü üç ve dördüncü sınıfta sosyal hizmet kuruluşlarında yaptıkları mesleki uygulamayı yetersiz bulmakta ve bunun mesleki gelişimlerine katkısının yetersiz olduğunu düşünmekte, % 37.7'si ise bunun yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Dolayısıyla, sosyal hizmet kuruluşlarında mesleki uygulama yapma aşamasında olan öğrencilerin beşte üçünden fazlası bu mesleki uygulamayı yetersiz bulmakta ve bu uygulamanın kendilerinin mesleki açıdan yeterlilik ve yetkinliğine katkısını yetersiz gördüğünü ortaya koymaktadır. Sosyal hizmet, uygulama temelli bir meslektir. Sosyal hizmet müfredatlarına bakıldığında mesleki uygulama oranının müfredatın yaklaşık beşte ikisine yakın olduğu görülmektedir. Ancak bunun yetersiz süre ve saat içermesinin yanında etkin ve yeterli düzeyde öğrencilere sağlanması da önemlidir.

Öğrencilerin akademik danışmanı ve kurum süpervizörlerinin desteği ile mesleki müdahalede yetkin ve yeterliliğe gelmelerinin sağlanması çok önemlidir. Ancak bu durumun böyle olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin mesleki bilgi ve beceri açısından kendilerini yetersiz hissetmesi, ilgisiz davranması, uygulamayı önemsememesi, akademik danışmanlarının iş yoğunluğu, ilgisizliği, sosyal hizmet kökenli olmaması veya kurum süpervizörlerinin ilgisizliği, iş yoğunluğu veya kendi işlerine öğrencileri katmaya çekinmeleri gibi faktörlerin neden olabileceği düşünülmektedir. Bu duruma ilişkin olarak detaylı çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 25: Akademik ortamdaki verilen derslerdeki bilgilerin mesleki uygulama ile örtüşme ve ilgili olma durumu

Görüş	<i>n</i>	%
Tamamen kopuk ve örtüşmüyor	90	12.6
Kısmen kopuk ve örtüşüyor	387	54.1
Tamamen örtüşüyor	239	33.4
Toplam	716	100.0

Tablo 25 te öğrencilerin akademik ortamdaki verilen derslerdeki bilgilerin mesleki uygulama ile örtüşme ve ilgili olma durumuna ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılanların % 12.6 oranında öğrenilen akademik teorik bilgilerin pratik mesleki uygulama ortamından tamamen kopuk ve örtüşmediğini, %54.1'i kısmen

kopuk ve kısmen örtüştüğünü ve % 33.4'ü ise tamamen örtüştüğünü ve kopuk olmadığını belirtmiştir.

Sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanları ve akademisyenler sürekli olarak teorik bilgi ile pratik yaşamın örtüşmediğini tartışmışlar ve halen de bu tartışma devam etmektedir. Akademik bilgi ve pratik uygulama becerilerinin hızı ve eşleşme düzeyleri farklı olabilmektedir. Zaman zaman sosyal hizmet uygulamasında ortaya çıkan yeni bir uygulama akademik bilgiye kaynak oluştururken aynı şekilde akademik olarak bilimsel çalışmalarla etkinliği ortaya konulan bir teori, kuram veya yaklaşımı mesleğin uygulayıcılarının bunu anlama ve uygulamaya geçirmeleri zaman alabilir. Öğrencilerin yaklaşık dörtte biri teorik bilgi ile pratik yaşamın tamamen örtüştüğünü belirtmiştir. Bu konuda sağlıklı bir sonuç henüz yapılan bir bilimsel çalışma ile ortaya konulamamıştır. Bu konuda en sağlıklı bilgi, alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları ve akademisyenler ile yapılacak çalışmalarla ortaya konulabilir.

Tablo 26: Akademik ortamda öğrenilen mesleki bilginin sosyal hizmet uygulamasına aktarmada zorluk yaşama durumu

Durum	n	%
Çok zorlanıyorum	48	14.0
Kısmen zorlanıyorum	219	64.8
Hiç zorlanmıyorum	76	21.2
Toplam	343	100.0

Tablo 26 da öğrencilerin akademik ortamda öğrenilen mesleki bilginin sosyal hizmet uygulamasına aktarmada zorluk yaşama durumuna ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin % 44'ü teorik bilgiyi uygulamaya aktarmada çok zorlandığını, % 64.8'i kısmen zorlandığını ve % 12.2'si ise hiç zorlanmadığını belirtmiştir. Buna göre, sosyal hizmet öğrencilerinin teorik bilgiyi pratik mesleki uygulamaya aktarmada zorluk yaşadıkları görülmektedir. Sosyal hizmetin üç temel ögesi bilgi, beceri ve değerdir. Bu üç öge birbirini tamamlamaktadır. Dolayısıyla bilgi beceriye dönüşmediği sürece bir anlam ifade etmemektedir. Bilgiyi beceriye dönüştürecek ve bu bilgi, beceriyi müracaatçının yararına kullanacak olan sosyal hizmet uzmanıdır. Bu nedenle, müracaatçıya yardım düzeyi, sosyal hizmet uzmanının yekiniği ve etkililiğine bağlıdır.

Tablo 27: Öğrencilerin sosyal hizmet eğitiminde aldıkları teorik derslerin sayısına ilişkin görüşleri

Görüş	<i>n</i>	%
Teorik ders sayısı fazla	110	15.5
Teorik ders sayısı yeterli	375	52.9
Teorik ders sayısı az	224	31.6
Toplam	709	100.0

Tablo 27 de öğrencilerin sosyal hizmet eğitiminde aldıkları teorik ders sayısına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin %52.9'u teorik ders sayısını yeterli görmekte, % 31.6'sı sayıyı az bulmakta ve %15.5'i de alınan ders sayısını fazla olduğunu belirtmiştir. Sosyal hizmet bölümlerinin müfredat programları incelendiğinde pratik derslerin müfredat içindeki oranı % 60 ve mesleki uygulama oranı ise % 40 düzeylerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 28: Öğrencilerin sosyal hizmet eğitiminde aldıkları teorik derslerin sayısına ilişkin görüşlerinin devlet ve vakıf üniversiteleri açısından karşılaştırılması

Görüş	Üniversiteler					
	Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Teorik ders sayısı fazla	77	18.2	33	11.5	110	15.5
Teorik ders sayısı yeterli	193	45.7	182	63.4	375	52.9
Teorik ders sayısı az	152	36.0	72	25.1	224	31.6
Toplam	422	100.0	287	100.0	709	100.0

Tablo 28 de öğrencilerin sosyal hizmet eğitiminde aldıkları teorik derslerin sayısına ilişkin görüşlerinin devlet ve vakıf üniversiteleri açısından karşılaştırması yer almaktadır. Buna göre, devlet üniversitelerinde okuyanların %45.7'si teorik ders sayısını yeterli bulmakta, %36.0'sı teorik ders sayısını az bulmakta ve %18.2'si de alınan teorik ders sayısını fazla bulmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, %63.4'ü teorik ders sayısını yeterli bulmakta, %25.1'i teorik ders sayısını az bulmakta ve %11.5'i de alınan teorik ders sayısını fazla bulmaktadır($p>0.05$).

Tablo 29: Öğrencilerin süpervizyon eğitimi alma durumu

Süpervizyon alma durumu	<i>n</i>	%
Evet	142	21.5
Hayır	517	78.5
Toplam	721	100.0

Tablo 29 da öğrencilerin eğitim süreci boyunca süpervizyon eğitimi alma durumlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılanların %78.5'i eğitimi almamış ve % 21.5'i de süpervizyon eğitimini almıştır. Süpervizyon sosyal hizmet mesleği için çok önemli bir konudur. Süpervizyon, öğrencileri, sosyal hizmet uzmanlarını güçlendirir, hata oranlarını azaltır, becerilerini geliştirir ve en önemlisi müracaatçıya daha fazla yardım verilmesini sağlamış olur. Süpervizyon, mesleki anlamda tecrübeli olan, daha fazla bilgi ve çalışma süresine sahip olan bir meslek elamanın kendisinden daha az tecrübeli olanı eğitmesi, onu desteklemesi, güçlendirmesi, tecrübesini onunla paylaşması, daha yararlı, etkin ve yetkin bir müdahale yapma becerisini kazanmasını sağlama sürecidir. Dolayısıyla öğrencilerin süpervizyon konusunda eğitim alması bu nedenle önemlidir. Sosyal hizmet okullarının müfredat programlarında süpervizyon ile ilgili dersin yer alması gerekir.

Tablo 30: Öğrencilerin yüksek lisans yapmayı isteme durumu

İsteme durumu	<i>n</i>	%
Hayır, düşünmüyorum	98	13.6
Kararsızım	301	41.9
Evet, düşünüyorum	319	44.4
Toplam	718	100.0

Tablo 30 da öğrencilerin mezun olduktan sonra alanlarında yüksek lisans yapma düşüncelerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin % 44.4'ü yüksek lisans yapmayı düşünmekte, % 41.9'u kararsız ve % 13.6'sı yüksek lisans yapmayı düşünmemektedir. Öğrencilerin beşte ikisinden fazlası mezun olduktan sonra yüksek lisans yapmayı düşünmekte, beşte ikisi ise kararsız kalmakta ve yaklaşık beşte biri ise yüksek lisans yapmayı düşünmemektedir.

4.3. Araştırmaya Katılan Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Mesleğin Geleceğine İlişkin Görüşleri

Tablo 31: Öğrencilerin kendini meslek hayatına hazır hissetme durumu

Durum	<i>n</i>	%
Hiç hazır hissetmiyorum	89	12.4
Kısmen hazır hissediyorum	408	56.9
Hazır hissediyorum	220	30.7
Toplam	717	100.0

Tablo 31 de öğrencilerin mezun olduktan sonra kendilerini mesleğe hazır hissetme durumlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin % 30.7'si kendini meslek hayatına hazır hissetmekte, % 56.9'u kısmen hazır hissetmekte ve %12.4'ü de kendilerini hiç bu duruma hazır hissetmemektedir. Öğrencilerin yaklaşık üçte biri mezun olduktan sonra kendilerini mesleki hayata tamamen hazır hissetmekte, yarısından fazlası kısmen kendini hazır hissetmekte ve çok düşük düzeyde öğrenci kendini hazır hissetmemektedir.

Tablo 32: Mezun olduktan sonra işsiz kalma kaygısı yaşama durumu

Kaygı durumu	<i>n</i>	%
Hayır, kaygılanmıyorum	67	9.3
Evet, kısmen kaygılanıyorum	287	39.9
Evet, çok kaygılanıyorum	366	50.8
Toplam	720	100.0

Tablo 32 de sosyal hizmet öğrencilerinin mezun olduktan sonra işsiz kalma kaygısına yönelik görüşleri yer almaktadır. Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 50.8'i mezun olduktan sonra işsiz kalma kaygısı yaşamakta, % 39.9'u kısmen kaygı yaşamakta ve % 9.3'ü ise işsiz kalma kaygısı yaşamamaktadır.

Buna göre, araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu mezun olduktan sonra işsiz kalma konusunda kaygılanmaktadır. Bu duruma, bölüm sayısındaki hızlı ve kontrolsüz artışın neden olduğu fazla mezun sayısı, açıköğretim ile birlikte mezun sayısının 50 yıldaki mezun sayısını çok çok katlaması, kamu kurumlarının son yıllarda daha az kadro tahsisi yapması, sosyal hizmet uzmanlarının yerine sosyal çalışma görevli adı altında görevlendirilmesi gibi faktörlerin neden olduğu düşünülmektedir.

Papadaki ve arkadaşları (2012)'nin Yunanistan'da yaptığı çalışmaya göre, çalışmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerin yarısından fazlası, hiçbir zaman sosyal hizmet uzmanı olarak çalışma fırsatı bulamamaktan korktuğunu belirtmiştir. Ayrıca, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin mezuniyet sonrasında sosyal hizmet uzmanı olarak çalışma fırsatı bulamama ile ilgili olarak korku ve kaygı düzeyleri birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 33: Mezun sayısının hızla artışının istihdam açısından sıkıntı yaratma durumu

Görüş	<i>n</i>	%
Evet, istihdamımızı zorlaştırmakta	524	73.0
Kısmen zorlaştırmakta	139	19.4
Etkisi olduğunu düşünmüyorum	55	7.7
Toplam	718	100.0

Tablo 33 te sosyal hizmet alanındaki mezun sayısının hızlı artışının sosyal hizmet mezunlarının istihdamları açısından sıkıntı yaratma durumuna ilişkin öğrencilerin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 73.0'ü mezun sayısının fazlalığının kendileri için istihdam sıkıntısı yaratacağını, %19.4'ü kısmen sıkıntı yaratacağını ve %7.7'si de istihdam açısından sıkıntı yaratmayacağı belirtmiştir. Yani bu çalışmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu, sosyal hizmet alanındaki hızlı ve fazla mezun sayısının sosyal hizmet uzmanı istihdamını zorlaştırdığını ve bu konuda sıkıntı yaratacağını ifade etmiştir.

Tablo 34: Mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umutları

Umutlu olma durumu	<i>n</i>	%
Umutlu değilim	483	67.2
Umutluyum	236	32.8
Toplam	719	100.0

Tablo 34 te sosyal hizmet öğrencilerinin mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma konusunda umutları yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 67.2'si mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umudu yok ve % 32.8'i de mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umudunun var olduğu saptanmıştır. Tablo 31'de sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun mezun olduktan sonra işsiz kalma konusunda kaygılı olduğu ve aynı şekilde bu tablonun sonucuna da göre sosyal hizmet öğrencilerinin çoğunluğu mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umutlarının olmadığı belirlenen önemli bir sonuçtur.

Tablo 35: Mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma umutları

Umutlu olma durumu	<i>n</i>	%
Umutlu değilim	330	46.1
Umutluyum	386	53.9
Toplam	716	100.0

Tablo 35 te öğrencilerin mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma umutlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya sosyal hizmet öğrencilerinin % 53.9'u mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma konusunda umutlu ve % 46.1'i de mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma konusunda umutlu değildir. Yani, sosyal hizmet öğrencilerinin mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma konusunda yarısından fazlası umutludur. Bu durum mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma konusunda umutlu olma durumu ile karşılaştırıldığında, sosyal hizmet öğrencilerinin mezun olduktan sonra özel sektörde daha fazla iş bulma konusunda umutlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal hizmet uzmanlarının büyük çoğunluğu kamu sektöründe istihdam edildiği bilinen bir olgudur. Ancak kamu sektörü ile birlikte özel sektörde (özel huzurevleri, rehabilitasyon merkezleri, bakım merkezleri, kreşler gibi), yerel yönetimler(belediyeler), STK'larda, UNICEF, UNDP, WHO gibi uluslararası kuruluşlarda da istihdam edilmektedirler. Öğrencilerin mezun olduktan sonra özel sektöre yönelmiş olmaları ve kamunun alternatifi olması açısından önemli bir durumdur. Kamunun yanında özel sektörün, yerel yönetimlerin, STK'ların ve uluslararası kuruluşların istihdam hacmi de azımsanmayacak kadar büyüktür. Özellikle son yıllarda yerel yönetimlerin sosyal hizmet alanında aktif rol aldığı ve çok sayıda hizmet kuruluşu açtığı görülmektedir.

Tablo 36: Öğrencilerin mezun olduktan sonra kendi alanında çalışma isteği

Çalışma isteği	n	%
İstemiyorum	30	4.2
Kısmen istiyorum	100	13.8
İstiyorum	591	82.0
Toplam	721	100.0

Tablo 36 da sosyal hizmet öğrencilerinin mezun olduktan kendi alanlarında çalışma isteklerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 82'si mezun olduktan sonra kendi alanında çalışmayı istemekte, % 13.8'i kısmen istemekte ve %4.2'si mezun olduktan sonra kendi alanlarında çalışmayı istememektedir. Öğrencilerin çoğunluğu mezun olduktan sonra sosyal hizmet alanında çalışmayı düşünmekte ve küçük bir kısmı mezun olduktan sonra sosyal hizmet alanında çalışmayı düşünmemektedir. Bunun, sosyal hizmet bölümünü istemeyerek tercih eden veya daha sonra pişman olan veya mezuniyet sonrasında başka bir iş yapma isteğinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 37: Öğrencilerin sosyal hizmet alanında diğer profesyonellerin sosyal çalışma görevlisi adı altında atanması ve çalıştırılmasına ilişkin görüşleri

Uygun bulma durumu	n	%
Uygun bulmuyorum	607	84.5
Uygun buluyorum	111	15.5
Toplam	718	100.0

Tablo 37 de öğrencilerin sosyal hizmet alanında diğer profesyonellerin sosyal çalışma görevlisi olarak atanmaları ve çalışmalarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, sosyal hizmet öğrencilerinin % 84.5'i bu durumu uygun bulmamakta ve % 15.5'i bu durumu uygun bulmaktadır. Yani sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu, diğer meslek elemanlarının (Çocuk gelişimi, psikoloji, PDR, sosyoloji gib) sosyal çalışma görevlisi adı altında çalıştırılmaları ve atanmalarını uygun bulmamakta ve bu durumu onaylamamaktadır.

Diğer meslek elemanlarının sosyal çalışma görevlisi adı altında çalışmaları durumu, mezun olan sosyal hizmet öğrencilerinin istihdamını zorlaştıran ve engelleyen önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Diğer meslek elemanlarının sosyal çalışma görevlisi adı altında çalışmaları durumu, mezun olan sosyal hizmet öğrencilerinin istihdamını zorlaştıran ve engelleyen önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Diğer meslek elemanlarının kendi ünvanları ile istihdam edilmelerinin daha doğru ve etik olacağı düşünülmektedir. Özellikle müdahale boyutu olmayan meslek elemanlarının sosyal çalışma görevlisi veya sosyal çalışmacı kadrosunda çalıştırılması sosyal hizmet mesleğine ve müracaatçı gruplarına da zarar vereceği ve yarar sağlamayacağı düşünülmektedir.

Tablo 38: Son yıllarda sosyal hizmette geline durumdan kimlerin sorumlu tutulması gerektiğine ilişkin öğrencilerin görüşleri

Sorumlu tutulan gruplar	n	%
YÖK	392	21.7
Açık öğretim	496	27.4
Diğer Meslekler	316	17.5
Kamu Kuruluşlarının yöneticileri	303	16.7
Akademi	116	6.4
Akademisyenler	100	5.5
Sosyal Hizmet Öğrencileri	86	4.8
Toplam	1809	100.0

Tablo 38 de sosyal hizmet öğrencilerine göre son yıllarda sosyal hizmet alanında istihdam sıkıntısının yaşanması, işsiz kalma kaygısı, öğrencilerin yetkin ve yeterli düzeyde donanımla mezun olmaması, bölüm sayısının hızlı artışı, mezun sayısının fazlalığı, akademisyen sayısının azlığı, farklı müfredat programlarının varlığı gibi konularda genel olarak sorumlu tutulması gereken kurumlar ve grupların dağılımı yer almaktadır. Öğrencilerin % 27.4'ü açıköğretim düzeyinde açılan sosyal hizmet bölümleri, %21.7'si YÖK'ü, %17.5'si diğer meslekleri, % 16.7'si kamu kuruluşlarının yöneticilerini, % 6.4'ü sosyal hizmet okullarını, % 5.5'i akademisyenleri ve % 4.8'i ise sosyal hizmet öğrencilerini bu durumun sorumlusu olarak görmektedir.

Sosyal hizmet öğrencilerine göre son yıllarda sosyal hizmet alanında istihdam sıkıntısının yaşanması, işsiz kalma kaygısı, öğrencilerin yetkin ve yeterli düzeyde donanımla mezun olmaması, bölüm sayısının hızlı artışı, mezun sayısının fazlalığı, akademisyen sayısının azlığı, farklı müfredat programlarının varlığı gibi konuların sorumlusu olarak ilk sırada açıköğretim fakültelerini, ikinci sırada diğer meslekleri, üçüncü sırada ise kamu kuruluşlarının yöneticilerini görmektedir.

Tablo 39: Sosyal hizmet meslek derneklerinin mesleğin saygınlığını koruma ve yükseltme konusundaki rolü

Durum	n	%
Yeterli	35	4.9
Kısmen Yeterli	321	45.3
Yetersiz	352	49.7
Toplam	708	100.0

Tablo 39 da sosyal hizmet öğrencilerine göre sosyal hizmet meslek derneklerinin mesleğin saygınlığını koruma ve yükseltme konusundaki rolüne ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 49.7'si sosyal hizmet meslek derneklerinin mesleğin saygınlığını koruma ve yükseltme konusundaki rolünü ve çalışmalarını yetersiz bulmakta, % 45.3'ü kısmen yeterli bulmakta ve sadece % 4.9'u bu durumu yeterli bulmaktadır.

Yani, sosyal hizmet öğrencilerine göre sosyal hizmet meslek örgütlerinin mesleğin saygınlığının artırılması ve bunun korunması, farkındalığın artırılması ve mesleğe sahip çıkma konusunda yetersiz çalıştığı ve yeterince rol almadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, meslek örgütleri rolünü yerine getiriyor diyenlerin oranı çok düşük

düzyededir. Bu bulgu, meslek örgütlerinin sosyal hizmet öğrencilerinin algı dünyasındaki yerini ortaya koyan önemli olan olumsuz bir tablodur. Bu sonuç ile meslek örgütlerinin kendilerini gözden geçirmeleri ve özeleştiri yapmaları gerektiğini ortaya çıkarmıştır.

Tablo 40: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneklerinin çalışmalarını yeterli bulma durumuna ilişkin öğrencilerin görüşleri

Görüş	n	%
Derneklerin yaptıklarını yetersiz buluyorum	606	87.4
Derneklerin yaptıklarını yeterli buluyorum	87	12.6
Toplam	693	100.0

Tablo 40 ta öğrencilerin Sosyal Hizmet Uzmanları Derneklerinin çalışmalarını hakkında görüşlerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 87.4'ü sosyal hizmet derneklerinin çalışmalarını yetersiz bulurken % 12.6'sı da derneklerin yaptıkları çalışmalarını yeterli bulmaktadır. Bu bulgu, Tablo 40'ı doğrulayan ve destekleyen önemli bir durumdur.

Tablo 39 ve Tablo 40'ın sonuçları, sosyal hizmet öğrencilerine göre sosyal hizmet meslek kuruluşlarının çalışmalarını ve aktivitelerini yetersiz bulmakta ve mesleğin saygınlığının artırılmasına katkısının yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Doğal olarak yetersiz olduğu düşünülen bir derneğe veya meslek kuruluşuna mezuniyet sonrası dönemde öğrencilerin sahip çıkması, üye olması ve katkı sağlamasının zor olacağı düşünülmektedir. Bu konuda mesleki dernek ve diğer kuruluşlarının sosyal hizmet okulları ile ortak çalışmalar yürütmesi, bunların tanıtımlarının yapılması, öğrencilerin aktif rol alacağı etkinliklerin düzenlenmesi ve aidiyet duygusunun gelişmesi için bu tür kuruluşlara önemli rol düşmektedir.

Tablo 41: Örgün ve ikinci öğretim bölümlerinin mantar gibi türemesi ve kontenjanların artırılması hakkında öğrencilerin görüşleri

Görüş	n	%
Bu durum mesleğe zarar vermekte	608	47.2
Mezun sayısını artırma endişesi nedeniyle öğrenciler tarafından daha az tercih edilmesine neden olacaktır	322	25.0
Bu durum mesleğin talep edilmesini olumsuz etkilemekte	270	20.9
Bu durumun bir gereklilik sonucu ortaya çıktı	50	3.9
Bu durum mesleğe zarar vermez	39	3.0
Toplam	1289	100.0

Tablo 41 de sosyal hizmet alanında örgün ve ikinci öğretim bölümlerinin mantar gibi türemesi ve kontenjanların artırılması hakkında öğrencilerin görüşleri görülmektedir. Sosyal hizmet öğrencilerinin % 47.2'si bu durumun mesleğe zarar verdiğini, % 25'i mezun sayısını arttırma endişesi nedeniyle öğrenciler tarafından daha az tercih edilmesine neden olacaktır, % 20.9'u bu durumun mesleğin talep edilmesini olumsuz etkilediğini, %3.9'u bu durumun bir gereklilik sonucu ortaya çıktığını ve % 3'ü ise bu durumun mesleğe zarar vermeyeceğini düşünmektedir.

Yani sosyal hizmet öğrencilerine göre, sosyal hizmet bölümlerinin sayılarının hızlı artması, ikinci öğretimin açılmasının ve kontenjanların abartılı bir şekilde arttırılmasının sosyal hizmet mesleğine zarar verdiğini ortaya koyan önemli bir sonuç olduğu görülmektedir.

Tablo 42: Önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş konusunda öğrencilerin görüşleri

Görüş	n	%
Bu durum mesleğe zarar vermekte	399	35.9
Bu durumun bir gereklilik sonucu ortaya çıktı	113	10.2
Bu durum mesleğe zarar vermez	159	14.3
Bu durum mesleğin talep edilmesini olumsuz etkilemekte	185	16.6
Mezun sayısını arttırma endişesi nedeniyle öğrenciler tarafından daha az tercih yapılmasına neden olacaktır	256	23.0
Toplam	1112	100.0

- Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Tablo 42 de önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş konusunda öğrencilerin görüşleri yer almaktadır. Sosyal hizmet öğrencilerinin % 35.9 'u önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş durumunun mesleğe zarar verdiğini, % 23'ü mezun sayısını arttırma endişesi nedeniyle öğrenciler tarafından daha az tercih edildiğini ve edileceğini, % 16.6'sı bu durumun mesleğin talep edilmesini olumsuz etkilediğini, % 14.3'ü bu durumun mesleğe zarar vermediğini ve vermeyeceğini ve % 10.2'si ise bu durumun bir gereklilik sonucu ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu bulgular, önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş konusunda öğrencilerin büyük çoğunluğu bu sosyal hizmet mesleğine zarar verdiğini ortaya koyan önemli bir sonuçtur.

Bu konuda asıl sorun, farklı önlisans programlarında sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş hakkının verilmesidir. Örneğin, çok ama çok uzak ve ilişkisi olmayan, ormancılık, itfaiye, güvenlik gibi önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş hakkının verilmiş olması, mesleğin saygınlığını düşürmekte, yetkin olmayan, sosyal hizmetin bilgi, beceri ve değer temelini özümsemeyen meslek elamanlarının yetişmesine neden olan olumsuz bir durumun olduğu düşünülmektedir. Bu konuda meslek kuruluşları, akademik çevrelerin, meslek elamanlarının ve sosyal hizmet öğrencilerinin ortak girişimleri, çalışmaları, lobi faaliyetlerinin YÖK, siyasi ve adalet platformlarında yürütülmesi ve bunun durdurulmasının sağlanması mesleğin geleceği için hayati özelliğe sahip bir durumdur.

Tablo 43: Açık öğretim fakültesi bünyesinde açılan sosyal hizmet bölümüne ilişkin öğrencilerin görüşleri

Görüş	<i>n</i>	%
Sosyal hizmet eğitimini ve mesleğini olumsuz etkilemekte	521	72.7
İstihdamımızı olumsuz etkilemekte	137	19.1
Mesleğin bilinirliğini arttırmakta	33	4.6
Sosyal hizmet eğitimini ve mesleğini olumlu etkilemekte	26	3.6
Toplam	717	100.0

Tablo 43 te öğrencilerin açık öğretim fakültesi bünyesinde açılan sosyal hizmet bölümlerine yönelik görüşleri yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 72.7'si açıköğretim bünyesinde açılan sosyal hizmet bölümünün sosyal hizmet eğitimini ve mesleğini olumsuz etkilediğini, % 19.1'i sosyal hizmet uzmanlarının istihdamını zorlaştırdığını, % 4.6'sı mesleğin bilinirliğini artırdığını ve % 3.6'sının da sosyal hizmet ve mesleğinin olumlu yönde etkilendiğini ifade etmiştir.

Sosyal hizmet öğrencilerine göre, açıköğretim olarak açılan sosyal hizmet bölümlerinin sosyal hizmet mesleğinin eğitimini ve mesleğin kendisine zarar verdiğini, olumsuz etkilediğini, abartılı kontenjanları yüzünden sosyal hizmet uzmanlarının istihdamını zorlaştırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 44: Öğrencilerin mezun olduktan sonra ilk olarak atanmak istedikleri kurumlara göre dağılımı

Kurum	n	%
Sağlık Bakanlığı	249	22.2
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	122	10.9
Adalet Bakanlığı	117	10.4
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	322	28.7
Özel Sektör	68	6.1
Üniversite (Akademisyenlik)	139	12.4
Sivil Toplum Örgütleri	51	4.5
Kararsızım	28	2.5
Henüz Düşünmedim	27	2.4
Toplam	1123	100.0

- Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Tablo 44 te sosyal hizmet öğrencilerin mezun olduktan sonra ilk olarak atanmak istedikleri kurumlara ilişkin dağılım yer almaktadır. Buna göre, çoklu seçenekli soruda yer alan seçeneklerden Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı % 28.7 oran ile ilk sırada, Sağlık Bakanlığı %22.2 ikinci sırada, Üniversite (Akademisyenlik) %12.4, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı % 10.9, Adalet Bakanlığı % 10.4, Özel Sektör % 6.1 ve Sivil Toplum Kuruluşları % 4.5, kararsız olan kesim % 2.5 ve bu konuyu henüz düşünmemiş olanların %2.4 olduğu belirlenmiştir.

Sosyal hizmet öğrencilerinin mezun olduktan sonra öncelikli çalışmak istedikleri kurumların dağılımına göre, ilk sırada Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, ikinci sırada Sağlık Bakanlığı, üçüncü sırada üniversiteler, dördüncü sırada Adalet Bakanlığı ve onları özel sektör, STK'lar izlemektedir. STK'lar en az düşünülen çalışma alanı olmuştur.

Ülkemizde sosyal hizmet uzmanlarının çalışma alanlarına baktığımızda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı başta gelmektedir. Bu çalışmanın bu sonucuna göre üniversitelerde çalışma isteği üçüncü sırada yer almıştır. Ülkemizdeki sosyal hizmet kökenli akademisyen sayısının azlığı, öğrencilerin bu alana yönelen önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Tablo 45: Öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine yönelik umut düzeyleri

Umut Düzeyleri	<i>n</i>	%
0-2.00	115	16.0
2.01-4.00	161	22.3
4.01-6.00	264	36.6
6.01-8.00	157	21.8
8.01-10.00	24	3.3
Toplam	721	100.0

Tablo 45 te sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin umut düzeyleri yer almaktadır. Öğrencilerin umut düzeylerinin 1-10 arasındaki bir puanlama yapmaları istenmiş ve buna göre 10 puan en yüksek düzeyde ve 1 ise en düşük düzeyde umut düzeyini ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin %36.6'sının umut düzeyleri 4.01-6.00 aralığında, % 22.3'ünün 2.01-4.00 aralığında, %21.8'inin 6.01-8.00 aralığında, %16.0'nın 0-2.00 aralığında ve %3.3'ünün de umut düzeylerinin 8.01-10.00 aralığında olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin umut düzeylerinin orta düzeyde ($\bar{x}= 4.87$) olduğu saptanan önemli bir sonuçtur. Yani sosyal hizmet öğrencileri mesleğin geleceğine ilişkin umut düzeyleri yüksek değil ve orta düzeydedir. Bunun, açıköğretimin abartılı kontenjanları, işsizlik kaygısı, bölüm sayısının çokluğu, mezun sayısının hızlı artışı ve fazlalığı, sosyal hizmet kökenli akademisyenlerden ders alamadan mezun olmak gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 46: Öğrencilerin bölümün geleceğine yönelik umut düzeyleri (Devlet-vakıf karşılaştırılması)

Okuduğu üniversitenin türü	Umut Düzeyi
Devlet	4.43
Vakıf	5.53

Tablo 46 da sosyal hizmet öğrencilerinin okudukları üniversitenin türüne göre sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin umut düzeyleri karşılaştırılmıştır. Buna göre, devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin umut düzeyi ortalama ve standart sapması 4.43 ± 2.171 ve vakıf üniversitesinde okuyan öğrencilerin ise 5.53 ± 1.929 olarak saptanmıştır. İki grubun umut düzeyleri ortalamaları arasında yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık ($.001 < 0,05$) bulunmuştur. Bu farklılığın vakıf

üniversitesinde okuyan öğrencilerin ortalama umut düzeylerinin devlet üniversitesi öğrencilerinininkinden daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 47: Öğrencilerin umut düzeylerinin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Umut Düzeyi
Kadın	4.95
Erkek	4.74

Tablo 47 de sosyal hizmet öğrencilerinin cinsiyetine göre sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin umut düzeyleri karşılaştırılmıştır. Buna göre, kadın öğrencilerin umut düzeyi ortalaması 4.95 ve erkek öğrencilerin ise 4.74 olarak saptanmıştır. İki grubun umut düzeyleri ortalamaları arasında yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık ($p= 0.215 > 0.05$) bulunamamıştır. Çünkü, her iki grubun umut düzeylerinin ortalamaları birbirine çok yakındır.

Tablo 48: Sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin geleceğine yönelik umut düzeylerinin sınıflara göre dağılımı

Sınıf	Mean	SS	F	p
Sınıf I	5.10	2.209	6.376	,001
Sınıf II	5.23	2.062		
Sınıf III	4.90	1.952		
Sınıf IV	4.31	2.259		
Toplam	4.87	2.145		

Tablo 48 de sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin geleceğine ilişkin olarak umut düzeyleri sınıflar açısından yapılan karşılaştırma yer almaktadır. Buna göre, sınıfların umut düzeyi puan ortalamaları arasında yapılan Anova (Tek yönlü varyans analizi) testin sonuçlarına göre dört sınıfın ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık ($,001 < 0.05$) bulunmuştur. Yapılan Tukey testinin sonucuna göre bu farklılığın birinci sınıflar ve dördüncü sınıflar arasında kaynaklandığı saptanmıştır. Birinci sınıflardaki umut düzeyinin dördüncü sınıfa göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani öğrenciler mezuniyet aşamasına yaklaştıkça işsizlik kaygısı, mesleğin geleceğine ilişkin belirsizlikler gibi nedenlerden dolayı umut düzeylerinin azalmaya başladığı söylenebilir.

Tablo 49: Öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine yönelik karamsarlık düzeyleri

Karamsarlık Düzeyleri	<i>n</i>	%
0-2.00	62	8.6
2.01-4.00	162	22.5
4.01-6.00	235	32.6
6.01-8.00	159	22.1
8.01-10.00	103	14.3
Toplam	721	100.0

Tablo 49 da öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin karamsarlık düzeylerini yer almaktadır. Buna göre, araştırmaya katılanların % 32.6'sının karamsarlık düzeyleri 4.01-6.00 aralığında, %22.5'inin 2.01-4.00 aralığında, %22.1'inin 6.01-8.00 aralığında, %14.3'ünün 8.01-10.00 aralığında ve %8.6'sının da karamsarlık düzeylerinin 0-2.00 aralığında oldukları görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin mesleğin geleceğine yönelik olarak karamsarlık düzeylerinin ortalaması 10 puan üzerinden 5.70 olarak saptanmıştır. Yani bu sonuca göre sosyal öğrencilerinin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin karamsarlık düzeylerinin ortanın üzerinde olduğu ve mesleğin geleceğine karamsar baktıkları söylenebilir.

Tablo 50: Öğrencilerin bölümün geleceğine yönelik karamsarlık düzeyleri (Devlet-vakıf karşılaştırması)

Okuduğu üniversitenin türü	Karamsarlık Düzeyi
Devlet	6.08
Vakıf	5.14

Tablo 50 de sosyal hizmet öğrencilerinin okudukları üniversitenin türüne göre sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin karamsarlık düzeyleri karşılaştırılmıştır. Buna göre, devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin karamsarlık düzeyi ortalaması 6.08 ve vakıf üniversitesinde okuyan öğrencilerin ise 5.14 olarak saptanmıştır. İki grubun karamsarlık düzeyleri ortalamaları arasında yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık ($p=0.001 < 0,05$) bulunmuştur. Bu farklılığın devlet üniversitesi öğrencilerinin ortalama karamsarlık puanlarının vakıf üniversitelere göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çünkü devlet ve vakıf üniversitelerinin öğrencilerinin ortalama gelir düzeyi açısından da karşılaştırıldığında devlet öğrencilerinin ortalama geliri ve standart sapması

532±165.8 vakıf öğrencilerinin ise 651±487.7 olarak hesaplanmıştır. İki grubun ortalama gelirlerinin arasında farklılık olup olmadığına ilişkin yapılan t testinin sonucuna göre vakıf üniversitelerinin lehine anlamlı bir farklılık ($,000 < 0.05$) bulunmuştur.

Tablo 51: Öğrencilerin mesleğin geleceğine ilişkin karamsarlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	Karamsarlık Düzeyi
Kadın	5.66
Erkek	5.67

Tablo 51 de araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin cinsiyete göre mesleğin geleceğine ilişkin hissettikleri karamsarlık düzeyi karşılaştırılmıştır. Kadın öğrencilerin karamsarlık düzeyi ortalama ve standart sapması 5.56 ± 2.374 ve erkeklerin ise 5.67 ± 2.411 olarak saptanmıştır. T-testindeki $p= 0.552 > 0.05$ olduğu için % 95 güvenle, katılımcıların cinsiyetlerine karamsarlık düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Her iki cinsiyetin karamsarlık puan ortalamaları birbirine çok yakın çıkmıştır. Yani, kadın ve erkek öğrenciler mesleğin geleceği konusunda benzer bir düzeyde duyguya sahipler.

Tablo 52: Sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin geleceğine yönelik karamsarlık düzeylerinin sınıflara göre dağılımı(Ki-kare analizi)

Karamsarlık Düzeyleri	Okuduğu Sınıf									
	1. sınıf		2. sınıf		3. sınıf		4. sınıf		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
0-2.00	25	13.6	13	8.4	14	6.9	10	5.6	62	8.6
2.01-4.00	33	17.9	41	26.5	45	22.2	43	24.0	162	22.5
4.01-6.00	72	39.1	54	34.8	62	30.5	47	26.3	235	32.6
6.01-8.00	28	15.2	30	19.4	59	29.1	42	23.5	159	22.1
8.01-10.00	26	14.1	17	11.0	23	11.3	37	20.7	103	14.3
Toplam	184	100.0	155	100.0	203	100.0	179	100.0	721	100.0

Tablo 52 de öğrencilerin karamsarlık düzeyleri ile okudukları sınıflar arasında yapılan karşılaştırma yer almaktadır. Yapılan ki-kare analizinde 1. sınıfta okuyan öğrencilere bakıldığında, %39.1'i 4.01-6.00 düzeyinde, %17.9'u 2.01-4.00 düzeyinde, %15.2'si 6.01-8.00 düzeyinde, %13.6'sı 0-2.00 düzeyinde ve %14.1'i 8.01-10.00 düzeyinde yer almaktadır. 2. sınıfta okuyan öğrencilere bakıldığında, %34.8'i 4.01-6.00

düzeyinde, %26.5'i 2.01-4.00 düzeyinde, %19.4'ü 6.01-8.00 düzeyinde, %11.0'i 8.01-10.00 düzeyinde ve %8.4'ü 0-2.00 umut düzeyinde yer almaktadır. 3. sınıfta okuyan öğrencilere bakıldığında, %30.5'i 4.01-6.00 düzeyinde, %29.1'i 6.01-8.00 düzeyinde, %22.2'si 2.01-4.00 düzeyinde, %11.3'ü 8.01-10.00 düzeyinde ve %6.9'u 0-2.00 düzeyinde yer almaktadır. 4. sınıfta okuyan öğrencilere bakıldığında ise, %26.3'ü 4.01-6.00 düzeyinde, %24.0'ü 2.01-4.00 düzeyinde, %23.5'i 6.01-8.00 düzeyinde, %20.7'si 8.01-10.00 düzeyinde ve %6.6'sı 0-2.00 umut düzeyinde yer almaktadır.

Tablo 53: Sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin geleceğine yönelik karamsarlık düzeylerinin sınıflara göre dağılımı(ANOVA Analizi)

Sınıf	Mean	SS	F	p
Sınıf I	5.44	2.416	3.073	,027
Sınıf II	5.43	2.302		
Sınıf III	5.79	2.235		
Sınıf IV	6.09	2.549		
Toplam	5.70	2.387		

Tablo 53 te sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin geleceğine ilişkin olarak karamsarlık düzeyleri sınıflar açısından yapılan karşılaştırma yer almaktadır. Buna göre, sınıfların karamsarlık düzeyi puan ortalamaları arasında yapılan Anova (Tek yönlü varyans analizi) testin sonuçlarına göre dört sınıfın ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık ($.001 < 0.05$) bulunmuştur. Yapılan Tukey testinin sonucuna göre bu farklılığın birinci sınıflar ve dördüncü sınıflar arasında kaynaklandığı saptanmıştır. Birinci sınıflardaki karamsarlık düzeyinin dördüncü sınıfa göre daha düşük olduğu görülmektedir. Yani öğrenciler mezuniyet aşamasına yaklaştıkça mesleğin geleceğine yönelik belirsizliklerden dolayı karamsarlık düzeylerinin yükselmeye başladığı söylenebilir.

Tablo 54: Sosyal hizmet öğrencilerinin Umud Düzeyi ve Karamsarlık Düzeyi (Korelasyon analizi)

		Umud Düzeyi
Karamsarlık Düzeyi	Pearson Korelasyon	-0.795**
	<i>P</i>	0.000
	<i>n</i>	718

Tablo 54 te sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin geleceğine ilişkin umut düzeyi ile karamsarlık düzeyi arasında yapılan korelasyon analizi yer almaktadır. Buna göre, öğrencilerin umut düzeyi ile karamsarlık düzeyi arasında korelasyon analizinde negatif yönde ($r = -0.795$) güçlü bir ilişki saptanmıştır. Yani umut düzeyi arttıkça karamsarlık düzeyi azalmakta veya aynı şekilde karamsarlık düzeyi arttıkça umut düzeyi azalmaktadır.

4.4. Öğrencilerin Sosyal Hizmet Meslek ve Eğitimine Yönelik Önerileri

Öğrencilerin genel olarak sosyal hizmet eğitimine ve mesleğine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla veri toplama aracının son iki sorusu öğrencilere açık uçlu olarak sorulmuştur. Sosyal hizmet eğitimine ve mesleğine yönelik öğrencilerin önerileri aşağıda yer almaktadır.

4.4.1. Sosyal hizmet eğitimine ilişkin önerileri;

- Sosyal hizmet alanındaki akademisyen sayısının artırılması, sosyoloji, psikoloji, felsefe vb. bölümlerin akademisyenlerinin kendi bölümlerine ders vermesi ve sadece sosyal hizmetin derslerine girmelerinin sosyal hizmet eğitiminde kalitenin artıracağını düşünüyorum.
- Sosyal hizmet eğitimi açık öğretim veya uzaktan eğitim gibi eğitimlerde öğrenilecek bir meslek değildir. Temelde derslerin sınıf ortamında işlenmesi sosyal hizmet eğitiminde en önemli etkenlerdendir. Bunun için sosyal hizmet eğitiminde açıköğretim bu ve buna benzer yerlerin kapatılması gerektiğini düşünüyorum.
- Sosyal hizmet eğitiminde ülkemizde çok fazla sosyal hizmet bölümü açılmıştır. Sosyal hizmet müfredatında sosyal hizmetin alanında ilk bölüm olma özelliği gösteren Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünün müfredatının takip edilmesi gerekir. Ayrıca Türkiye’de her üniversitede farklı farklı müfredat programlarının olmaması tek çatı altında birleştirilmesi ve bu farklılığın kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.
- Sosyal hizmet sadece teorik derslerin verilmesiyle öğrenilecek bir meslek değildir. Okullarda verilen uygulama derslerin artırılması, sosyal hizmetin temeli

olan biz öğrenciler için uygulama eksikliğimizin kapanmasına ve alana hâkim olmamıza yardımcı olacağını düşünüyorum.

4.4.2. Sosyal hizmet mesleğine yönelik öneriler;

- Özellikle son yıllarda sosyal hizmet bölümünde çok fazla istihdam sıkıntısı yaşanmaya başlamıştır. Bunun temel sebebi olarak açık öğretimde bilinçsiz olarak kontenjanların artırılması, sosyal hizmet bölümünde nedensiz bir yığılmanın olmasına neden olmuştur. Açık öğretim fakültesindeki bu kontenjanlara bir sınırlama getirilmesi gerektiği düşüncesindeyim.
- Sosyal hizmette meslek olarak hala pek fazla kimsenin bizden haberdar olduğunu düşünmüyorum. Bu noktada sosyal hizmetin geldiği bu son durumdan kurtulması için mesleğin bilinirliğinin artırılması gerektiği düşünüyorum. Bunun için meslek dernekleri, akademisyenler vb. kişilerin birbirlerine destek olup sosyal hizmetin sesi olması sağlanmalıdır.
- Mesleğin şu anki sıkıntıdan kurtulması ve mezunların iş bulabilmesi için öncelikle meslek derneklerine çok fazla iş düşmektedir. Bunun için yığılan mezunlara iş olanaklarının sağlanması için istihdam alanlarının artırılması ve yeni projelerin hayata geçirilmesi için gerekli yerlerle bağlantı sağlanmalı ve bunun için çalışmalara hemen başlanmalıdır.
- Özellikle açık öğretim fakültelerinin mezunlarını vermesiyle ortaya çıkan istihdam sıkıntısına son verilmesi ve mesleğe eski itibarının verilmesi için akademisyenler, kamu kurum yöneticileri, meslek dernekleri, sosyal hizmet öğrencileri birbirleriyle barışık olmalı ve bunun için çalışmalara başlamalıdır.
- Sosyal hizmet mesleğinin kimliğinin belli olmasına karşın sürekli başka mesleklerin gölgesi altında kalmaktadır. Bu noktada sosyal hizmet mesleğinin çalışma alanlarını işgal eden mesleklerin çalışma sahalarına dönmeleri için akademi, sosyal hizmet dernekleri vb. kişilerin gerekli yerlerle iletişim sağlamaları ve kamu kurum yöneticilerinin sosyal hizmet mesleği ve çalışma alanları ile ilgili detaylıca bilgilendirilmesi gerektiği fikrindeyim.
- Üniversitelerde son zamanlarda açık öğretim ile birlikte örgün ve ikinci öğretimlerde sosyal hizmet alanında çok fazla mezun vermeye başlamışlardır. Sosyal hizmete bu şekilde verilen kontenjanların ilerde istihdam sıkıntısından başka bir şey yaratmayacağı aşikârdır. Sosyal hizmet mesleğinde ilerde çok daha

büyük yığılmaların olmaması ve istihdam sıkıntısının büyümemesi için YÖK tarafından kontenjanların sınırlandırılması gerektiği düşüncesindeyim.

5.SONUÇ ve ÖNERİLER

Sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet eğitimi ve mesleğine yönelik görüşlerinin incelendiği bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıda araştırmanın sonuçları ve bu sonuçlara yönelik öneriler yer almaktadır.

5.1. SONUÇLAR

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 63.2'si kadın ve % 36.8'i de erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Buna göre, çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu kadın öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılanların %46.7'sini 18-20 yaş , %46.2'sini 21-23 yaş, %5.8'ini 24-26 yaş, % 0.7'sini 27-29 yaş ve %0.6'sını da 30 ve üstü yaş aralığını oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 20, minimum 18 ve maksimum yaş ise 36 olarak belirlenmiştir.

Çalışmaya katılanların % 28.2'sini III. sınıf öğrencileri, % 25.5'ini I. sınıf öğrencileri, %24.8'ini IV. sınıf öğrencilerini ve % 21.5'ini II. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Çalışmaya % 43.0 oran ile Bingöl Üniversitesi öğrencileri en fazla katılımı ile ilk sırada, ikinci sırada % 26.4 oran ile İstanbul Üsküdar Üniversitesi öğrencileri, üçüncü sırada %16.5 oran ile Bitlis Eren Üniversitesi öğrencileri ve dördüncü sırada % 14.1 oran ile İstanbul Esenyurt Üniversitesi katılım sağlamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %28.6'sı Marmara Bölgesi'nde, %27.6'sı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, %25.1'i Doğu Anadolu Bölgesi'nde, %7.2'si Akdeniz Bölgesi'nde, %3.9'u Karadeniz Bölgesi'nde, %3.8'i Ege Bölgesi'nde, %3.3'ü İç Anadolu Bölgesi'nde ve %0.4'ü yurtdışında yaşamıştır. Buna göre, çalışmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ikamet etmekte, onları Marmara bölgesi izlemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 37.4'ü öğrenci yurtlarında, % 37.0'si ailesi ile birlikte, % 20.0'si evde okul arkadaşlarıyla, % 3.8'i evde yalnız ve % 1.8'i akrabalarının yanında yaşamaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin ikamet ettikleri yer

açısından ilk sırada yurttta kalmak, ikinci sırada ailesi ile kalmak, üçüncü sırada ayrı evde okul arkadaşları ile kalmak, dördüncü sırada evde tek başına kalmak ve son sırada ise bir akrabamın yanında kalmak seçenekleri yer almaktadır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin aylık toplam bireysel gelirlerinin aylık ortalaması 579.81 TL, minimum 75 TL ve maksimum aylık bireysel geliri ise 4000 TL olarak belirlenmiştir.

Sosyal hizmet bölümlerinde okuyan öğrencilerin % 80.3'ü sosyal hizmet bölümünü isteyerek ve % 19.7'si istemeyerek tercih ettiği saptanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu sosyal hizmet bölümünü isteyerek tercih ettiği belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin % 38.1'i çevresindeki kişilerin tavsiyesiyle, % 26.6'sı rehber öğretmenlerinin yönlendirmesiyle, % 18.8'i puanı sadece sosyal hizmet bölümünü tuttuğu için ve % 16.4'ü sosyal hizmet mezunu arkadaşı veya yakını olması faktörleri öğrencilerin bölümü tercih etmesini etkilemiştir. Buna göre, öğrencilerin sosyal hizmet bölümünü tercih etmelerine neden olan veya etkileyen faktörlere baktığımızda ilk sırada öğrencilerin çevresindeki kişilerin tavsiyesi, ikinci sırada rehberlik öğretmenlerinin yönlendirmesi, üçüncü sırada öğrencinin ÖYSM'nin yaptığı sınavda aldığı YGS(Yükseköğretime Giriş Sınavı) veya LYS(Lisans Yerleştirme Sınavı) puanının sadece sosyal hizmet bölümüne yettiği için ve son sırada ise sosyal hizmet mezunu arkadaşları veya yakınının olması yer aldığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 22.9'unun herhangi bir STK'ya üyeliği bulunmakta ve % 77.1'inin ise herhangi bir STK'ya üyeliği bulunmamaktadır. Yani, bu araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin yaklaşık beşte dördünün herhangi bir STK'ya üyeliği olmadığı saptanan önemli bir sonuçtur.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 52.3'ü Türkiye'de sosyal hizmet bölümlerindeki artışa durumunu gerekli bulmamakta, % 47.7'si de bu durumu gerekli bulmaktadır. Sosyal hizmet öğrencilerinin yarısına yakını son yıllardaki bölüm sayısındaki artışı gerekli görmektedir.

Devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin % 61.1'i sosyal hizmet bölümlerindeki artışı gerekli bulurken buna karşın vakıf üniversitesi öğrencilerinin ise

%38.9'u bu durumu gereksiz olarak görmüştür. Vakıf üniversitelerine bakıldığında üniversitelerdeki sosyal hizmet bölümlerindeki artış öğrenciler tarafından % 60.6'lık oran ile gerekli görülürken % 39.4'lük kesim tarafından bölümlerin açılması gereksiz olarak görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin ülkemizde son zamanlarda sosyal hizmet bölüm sayısındaki artış ile öğrencilerin okudukları üniversiteler(devlet-vakıf), arasında anlamlı bir ilişkin olduğu görülmüştür. Devlet üniversitelerindeki öğrenciler, sosyal hizmet bölümündeki artışı gereksiz bulurken vakıf üniversitelerindeki öğrenciler ise bölüm sayısındaki artışı gerekli gördükleri belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin % 73.2'si okudukları bölümdeki sosyal hizmet kökenli akademisyen sayısını yetersiz bulurken, % 26.8'i ise bu sayıyı yeterli bulmaktadır. Bu programlarda sosyal hizmet kökenli ders verebilecek öğretim üyesi sayısının da yetersiz olduğu bu çalışmaya göre ortaya konulmuştur.

Devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin % 87.9'u sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin sayısını yeterli görürken %12.1'i de sayılarını yeterli bulmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %51.7'si sosyal hizmet akademisyen sayısını yetersiz bulurken % 48.3'ü de sayıyı yeterli bulmaktadır. Yani, devlet üniversitelerinde okuyan sosyal hizmet öğrencilerine büyük çoğunluğuna göre okudukları bölümde sosyal hizmet kökenli akademisyen sayısını yetersiz görmektedirler. Buna karşın vakıf üniversitelerindeki öğrencilerin yarıya yakını bu sayıyı yetersiz görmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 83'ü devam ettikleri sosyal hizmet bölümlerinde sosyal hizmet kökenli akademisyen eksikliğinin eğitimlerini olumsuz etkilediğini, % 11.4'ü kısmen olumsuz etkilediğini, % 3.2'si fikri olmadığını ve % 2.4'ü gibi çok düşük düzeyde olumsuz etkilemediğini belirtmiştir. Bu çalışmanın gösterdiği gibi öğrencilere göre, sosyal hizmet bölümlerindeki sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin yetersizliğinin eğitimlerini olumsuz etkilediğini ortaya koyan en önemli somut kanıttır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 17.4'ü okudukları okuldaki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini mesleki açıdan yetkin kılma açısından yeterli olduğunu, % 51.5'i kısmen yeterli olduğunu ve % 31.1'i ise yeterli olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin

önemli bir bölümü devam ettikleri bölümdeki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini mesleki açıdan yetkin kılma konusunda mevcut verilen eğitimi yetersiz görmektedir.

Öğrencilerin okudukları okuldaki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini mesleki açıdan yetkin kılma durumuna ilişkin olarak, araştırmaya katılanların % 17.4'ü bunun yeterli olduğunu, % 51.5'i kısmen yeterli olduğunu ve % 31.1'i ise yeterli olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin önemli bir bölümü devam ettikleri bölümdeki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini mesleki açıdan yetkin kılma konusunda bu durumu yetersiz görmektedir.

Devlet üniversitelerinde okuyanların % 8.2'si öğrencilerin devam ettikleri okuldaki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini mesleki yetkinliğe ulaştırma durumunu yeterli, % 47.9'u kısmen yeterli ve % 43.9'u yetersiz bulmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin % 30.9'u yeterli, %56.7'si kısmen yeterli ve % 12.4'ü de yetersiz bulmaktadır.

Devlet üniversitelerinde okuyan öğrenciler mevcut eğitimin kendilerini yetkin kılmadığını, vakıf üniversitelerinin öğrencileri ise kendilerini kısmen de olsa yetkin kıldığını ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 21.5'i okullarındaki sosyal hizmet müfredatını yeterli bulmakta, % 54.3'ü sosyal hizmet müfredatını kısmen yeterli bulmakta, % 24.2'si yetersiz bulmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin dörtte üçü okudukları sosyal hizmet bölümünün müfredatını yetersiz görmektedir. Müfredatın yetersiz olması, sosyal hizmet uzmanlarının yeterli düzeyde yetkin ve etkin olarak yetişmelerine engel olan bir durum olarak görülmektedir.

Öğrencilerin devam ettikleri sosyal hizmet bölümlerinin müfredat yeterliliği ile okudukları üniversiteler (Devlet-vakıf) açısından yapılan karşılaştırmaya göre, devlet üniversitesinde okuyanların % 32.2'si okullardaki sosyal hizmet müfredatını yetersiz bulmakta, %16.2'si yeterli ve % 51.6'sı kısmen yeterli bulmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin % 12.5'i okullardaki sosyal hizmet müfredatını yetersiz bulmakta, % 29.4'ü yeterli ve % 58.1'i kısmen yeterli bulmaktadır.

Öğrencilerin sosyal hizmet müfredat farklılığının nedenlerine ilişkin % 38.9 ‘u **“Alandaki meslek elemanlarının farklı teorik bilgilerle uygulama yapmasına neden olduğu için ortak bir uygulama birliğinin oluşmasına engel olmaktadır”** seçeneğini, % 22.6’sı **“Meslektaşlarımızla ortak bir dil oluşturmamıza engel olmaktadır”** seçeneğini, % 22’si **“Meslektaşlarımızın yetersiz yetişmesine neden olduğunu düşünüyorum”** seçeneğini ve %1 6.4’ü ise **“Bu durum diğer disiplinlerdeki meslek elemanlarının alanımızda çalışmasına katkı vermektedir”** seçeneğini işaretlemiştir. Buna göre, sosyal hizmet öğrencilerinin okudukları bölümlerin müfredat programları arasındaki farklılıkların, alandaki meslek elemanlarının farklı teorik bilgilerle uygulama yapmasına neden olduğu için ortak bir uygulama birliğinin oluşmasına, meslektaşlarla ortak bir dil oluşturmaya engel olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, bu durumun, diğer disiplinlerdeki meslek elemanlarının alanımızda çalışmasına katkısı olduğu da belirlenen diğer bir önemli sonuçtur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 60.1’i kısmen çalışarak derslerden geçmekte, % 27.9’u çok çalışarak geçmekte, % 4.6’sı hiç hazırlanmadığı için geçememekte, % 3.4’ü çok çalışıp kalmakta, %3.0’ü kısmen çalışıp kalmakta ve % 1.0’i hiç hazırlanmadığı için dersten kalmaktadır. Sosyal hizmet öğrencilerinin çoğunluğu kısmen çalışarak derslerden geçmektedir. Yani, öğrenciler kısmen çalışarak derslerden geçebilmektedir. Öğrencilerin yaklaşık dörtte biri çok çalışmaktadır. Dersten geçme not düzeylerinin üniversitelere göre farklılık arz etmesi nedeniyle öğrenciler genelde düşük not düzeylerinde de derslerden geçebilmektedirler. Ayrıca, sosyal hizmet bölüm derslerinin ağırlıklı olarak sözel olması ve ezberlenebilmesinin de bunun nedeni olabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin derslere ve sınavlara hazırlanma ve geçme durumunun devlet ve vakıf üniversiteleri açısından yapılan karşılaştırmaya göre, devlet üniversitelerinde öğrencilerin % 65.6’sı sınavlara kısmen çalışıp geçmekte, % 21.2’si sınavlara çok çalışıp geçmekte, %5.2’si hiç hazırlanmayıp geçmekte, %3.5’i çok çalışıp kalmakta, %3.1’i kısmen çalışıp kalmakta ve %1.4’ü sınavlara hiç hazırlanmayıp kalmaktadır. Vakıf üniversitelerine bakıldığında, öğrencilerin %51.5’i sınavlara kısmen çalışıp geçmekte, %38.3’ü sınavlara çok çalışıp geçmekte, %3.6’sı hiç hazırlanmayıp geçmekte, %3.3’ü çok çalışıp kalmakta, % 2.9’u kısmen çalışıp kalmakta ve % 0.4’ü sınavlara hiç hazırlanmayıp kalmaktadır. Vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin çok çalışarak sınavlarını geçenlerin oranı devlet üniversitelerinden daha yüksek çıkmıştır. Diğer oranlar ise benzerlik arz etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 62.3'ü üç ve dördüncü sınıfta sosyal hizmet kuruluşlarında yaptıkları mesleki uygulamayı yetersiz bulmakta ve bunun mesleki gelişimlerine katkısının yetersiz olduğunu, % 37.7'si ise bunun yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla, sosyal hizmet kuruluşlarında mesleki uygulama yapma aşamasında olan öğrencilerin beşte üçünden fazlası bu mesleki uygulamayı yetersiz bulmakta ve bu uygulamanın kendilerinin mesleki açıdan yeterlilik ve yetkinliklerine katkısını yetersiz gördüğünü ortaya koymaktadır. Sosyal hizmet, uygulama temelli bir meslektir. Sosyal hizmet müfredatlarına bakıldığında mesleki uygulama oranının müfredatın yaklaşık beşte ikisine yakın olduğu görülmektedir. Ancak bunun yetersiz süre ve saat içermesinin yanında etkin ve yeterli düzeyde öğrencilere sağlanması da ayrıca önem arz etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 12.6'sı akademik ortamda öğrendikleri teorik bilgilerin pratik mesleki uygulama ortamından tamamen kopuk ve örtüşmediğini, %54.1'i kısmen kopuk ve bunun kısmen örtüştüğünü, % 33.4'ü ise tamamen örtüştüğünü ve kopuk olmadığını belirtmiştir. Sosyal hizmet öğrencilerinin yaklaşık üçte biri akademik ortamda öğrendikleri teorik bilginin pratik uygulama ile örtüştüğünü ve bunun kopuk olmadığını belirtmiştir. Diğer üçte ikisi ise kısmen veya tamamen kopuk olduğu ve örtüşmediğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 44'ü teorik bilgiyi uygulamaya aktarmada çok zorlandığını, % 64.8'inin kısmen zorlandığını ve % 12.2'sinin ise hiç zorlanmadığını belirtmiştir. Buna göre, sosyal hizmet öğrencilerinin teorik bilgiyi pratik mesleki uygulamaya aktarmada zorluk yaşadıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 52.9'u teorik ders sayısını yeterli görmekte, % 31.6'sı sayıyı az bulmakta ve %15.5'i de alınan ders sayısının fazla olduğunu belirtmiştir. Sosyal hizmet bölümlerinin müfredat programları incelendiğinde pratik derslerin müfredat içindeki oranı % 60 ve mesleki uygulama oranı ise % 40 düzeylerinde olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 78.5'i süpervizyon eğitimi almamış ve % 21.5'i de süpervizyon eğitimini almıştır. Sosyal hizmet öğrencilerin büyük bir çoğunluğu süpervizyon eğitimi almamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 44.4'ü yüksek lisans yapmayı düşünmekte, % 41.9'u kararsız ve % 13.6'sı yüksek lisans yapmayı düşünmemektedir. Öğrencilerin beşte ikisinden fazlası mezun olduktan sonra yüksek lisans yapmayı düşünmekte, beşte ikisi ise kararsız kalmakta ve yaklaşık beşte biri ise yüksek lisans yapmayı düşünmemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 30.7'si kendini meslek hayatına hazır hissetmekte, % 56.9'u kısmen hazır hissetmekte ve %12.4'ü de kendilerini hiç bu duruma hazır hissetmemektedir. Öğrencilerin yaklaşık üçte biri mezun olduktan sonra kendilerini mesleki hayata tamamen hazır hissetmekte, yarısından fazlası kısmen kendini hazır hissetmekte ve çok düşük düzeyde öğrenci kendini hazır hissetmemektedir.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 50.8'i mezun olduktan sonra işsiz kalma kaygısı yaşamakta, % 39.9'u kısmen kaygı yaşamakta ve % 9.3'ü ise işsiz kalma kaygısı yaşamamaktadır. Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu mezun olduktan sonra işsiz kalma konusunda kaygılanmaktadır.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 73.0'ü mezun sayısının fazlalığının kendileri için istihdam sıkıntısı yaratacağını, % 19.4'ü kısmen sıkıntı yaratacağını ve %7.7'si de istihdam açısından sıkıntı yaratmayacağı belirtmiştir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu, sosyal hizmet alanındaki hızlı ve fazla mezun sayısının sosyal hizmet uzmanı istihdamını zorlaştırdığını ve bu konuda sıkıntı yaratacağını ifade etmiştir.

Öğrencilerinin % 67.2'si mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umudu olmadığı ve % 32.8'i de mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umudu var olduğu saptanmıştır. Sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğunun mezun olduktan sonra işsiz kalma konusunda kaygılı olduğu ve aynı şekilde sosyal hizmet öğrencilerinin çoğunluğu mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umutlarının olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya sosyal hizmet öğrencilerinin % 53.9'u mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma konusunda umutlu ve % 46.1'i de mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma konusunda umutlu değildir. Sosyal hizmet öğrencilerinin mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma konusunda yarısından fazlası umutludur. Bu durum mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma konusunda umutlu olma durumu ile

karşılaştırıldığında, sosyal hizmet öğrencilerinin mezun olduktan sonra özel sektörde daha fazla iş bulma konusunda umutlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 82.0'si mezun olduktan sonra kendi alanında çalışmayı istemekte, % 13.8'i kısmen istemekte ve %4.2'si mezun olduktan sonra kendi alanlarında çalışmayı istememektedir. Öğrencilerin çoğunluğu mezun olduktan sonra sosyal hizmet alanında çalışmayı düşünmekte ve küçük bir kısmı mezun olduktan sonra sosyal hizmet alanında çalışmayı düşünmemektedir.

Sosyal hizmet alanında diğer profesyonellerin sosyal çalışma görevlisi olarak atanmaları ve çalışma durumunu sosyal hizmet öğrencilerinin % 84.5'uygun bulmamakta ve % 15.5'i bu durumu uygun bulmaktadır. Sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu, diğer meslek elamanlarının (Çocuk gelişimi, psikoloji, PDR, sosyoloji gib) sosyal çalışma görevlisi adı altında çalıştırılmaları ve atanmalarını uygun bulmamakta ve bu durumu onaylamamaktadır.

Sosyal hizmet öğrencilerine göre son yıllarda sosyal hizmet alanında istihdam sıkıntısının yaşanması, işsiz kalma kaygısı, öğrencilerin yetkin ve yeterli düzeyde donanımla mezun olmaması, bölüm sayısının hızlı artışı, mezun sayısının fazlalığı, akademisyen sayısının azlığı, farklı müfredat programlarının varlığı gibi konularda genel olarak sorumlu tutulması gereken kurumlar ve grupların sorgulamasında öğrencilerin %27.4 açıköğretim düzeyinde açılan sosyal hizmet bölümlerini, %21.7 YÖK'ü, %17.5'si diğer meslekleri, % 16.7'si kamu kuruluşlarının yöneticilerini, % 6.4, sosyal hizmet okullarını, % 5.5'i akademisyenleri ve % 4.8'i ise sosyal hizmet öğrencilerini bu durumun sorumlusu olarak görmektedir. Sosyal hizmet öğrencilerine göre son yıllarda sosyal hizmet alanında istihdam sıkıntısının yaşanması, işsiz kalma kaygısı, öğrencilerin yetkin ve yeterli düzeyde donanımla mezun olmaması, bölüm sayısının hızlı artışı, mezun sayısının fazlalığı, akademisyen sayısının azlığı, farklı müfredat programlarının varlığı gibi konuların sorumlusu olarak ilk sırada açıköğretim fakültelerini, ikinci sırada diğer meslekleri, üçüncü sırada ise kamu kuruluşlarının yöneticilerini görmektedir.

Sosyal hizmet öğrencilerinin % 49.7'si sosyal hizmet meslek derneklerinin mesleğin saygınlığını koruma ve yükseltme konusundaki rolünü ve çalışmalarını yetersiz bulmakta, % 45.3'ü kısmen yeterli bulmakta ve sadece % 4.9'u yeterli bulmaktadır. Sosyal hizmet öğrencilerine göre sosyal hizmet meslek örgütleri mesleğin saygınlığının

arttırılması ve bunun korunması, farkındalığın arttırılması ve mesleğe sahip çıkma konusunda yetersiz çalıştığı ve yeterince rol almadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, meslek örgütleri rolünü yerine getiriyor diyenlerin oranı çok düşük düzeydedir. Bu sonuç, meslek örgütlerinin sosyal hizmet öğrencilerinin algı dünyasındaki yerini ortaya koyan önemli olumsuz bir tablodur. Bu sonuç, meslek örgütlerinin kendilerini gözden geçirmeleri ve özeleştirme yapmaları gerektiğini ortaya çıkarmıştır.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 49.7'si sosyal hizmet meslek derneklerinin mesleğin saygınlığını koruma ve yükseltme konusundaki rolünü ve çalışmalarını yetersiz bulmakta, % 45.3'ü kısmen yeterli bulmakta ve sadece % 4.9'u yeterli bulmaktadır. Yani, sosyal hizmet öğrencilerine göre sosyal hizmet meslek örgütleri mesleğin saygınlığının arttırılması ve bunun korunması, farkındalığın arttırılması ve mesleğe sahip çıkma konusunda yetersiz çalıştığı ve yeterince rol almadığını ortaya koymaktadır.

. Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 87.4'ü sosyal hizmet derneklerinin çalışmalarını yetersiz bulurken % 12.6'sı da derneklerin yaptıkları çalışmalarını yeterli bulmaktadır. Bu bulgu, tablo 38'i doğrulayan ve destekleyen önemli bir durumdur.

Sosyal hizmet alanında örgün ve ikinci öğretim bölümlerinin mantar gibi türemesi ve kontenjanların artırılması hakkında öğrencilerin görüşleri incelendiğinde öğrencilerinin % 47.2'i bu durum mesleğe zarar verdiğini, % 25'i mezun sayısını artırma endişesi nedeniyle öğrenciler tarafından daha az tercih edilmesine neden olacaktır, % 20.9'u bu durum mesleğin talep edilmesini olumsuz etkilemekte olduğunu, % 3.9'u bu durumun bir gereklilik sonucu ortaya çıktığını ve % 3'ü ise bu durum mesleğe zarar vermez seçeneğini işaretlemiştir. Yani sosyal hizmet öğrencilerine göre, sosyal hizmet bölümlerinin sayılarının hızlı artması, ikinci öğretimin açılmasının ve kontenjanların abartılı bir şekilde arttırılmasının sosyal hizmet mesleğine zarar verdiğini ortaya koyan önemli bir sonuç olduğu görülmektedir.

Sosyal hizmet öğrencilerinin % 35.9 'u önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş durumunun mesleğe zarar verdiğini, % 23'ü mezun sayısını artırma endişesi nedeniyle öğrenciler tarafından daha az tercih edildiğini ve edileceğini, % 16.6'sı bu durum mesleğin talep edilmesini olumsuz etkilediğini,

% 14.3'ü bu durum mesleğe zarar vermediğini ve vermeyeceğini ve % 10.2'si ise bu durumun bir gereklilik sonucu ortaya çıktığını belirtmiştir. Önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş konusunda öğrencilerin büyük çoğunluğu bu durumun sosyal hizmet mesleğine zarar verdiğini ortaya koyan önemli bir sonuçtur.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin % 72.7'si açıköğretim bünyesinde açılan sosyal hizmet bölümünün sosyal hizmet eğitimini ve mesleğini olumsuz etkilediğini, % 19.1'i sosyal hizmet uzmanlarının istihdamını zorlaştırdığını, % 4.6'sı mesleğin bilinirliğini artırdığını ve % 3.6'sının da sosyal hizmet ve mesleğinin olumlu yönde etkilendiğini ifade etmiştir. Sosyal hizmet öğrencilerine göre, açıköğretim olarak açılan sosyal hizmet bölümlerinin sosyal hizmet mesleğinin eğitimini ve mesleğin kendisine zarar verdiğini, olumsuz etkilediğini, abartılı kontenjanları yüzünden sosyal hizmet uzmanlarının istihdamını zorlaştırdığını ortaya koymaktadır.

Sosyal hizmet öğrencilerin mezun olduktan sonra ilk olarak atanmak istedikleri kurumlara ilişkin olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı % 28.7 oran ile ilk sırada Sağlık Bakanlığı %22.2 ikinci sırada, Üniversite (Akademisyenlik) %12.4, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı % 10.9, Adalet Bakanlığı % 10.4, Özel Sektör % 6.1 ve Sivil Toplum Kuruluşları % 4.5, kararsız olan kesim % 2.5 ve bu konuyu henüz düşünmemiş olanların %2.4 olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin umut düzeylerinin orta düzeyde ($\bar{x}= 4.87$) olduğu saptanan önemli bir sonuçtur. Yani sosyal hizmet öğrencileri mesleğin geleceğine ilişkin umut düzeyleri yüksek değil ve orta düzeydedir. Bunun, açıköğretimin abartılı kontenjanları, işsizlik kaygısı, bölüm sayısının çokluğu, mezun sayısının hızlı artışı ve fazlalığı, sosyal hizmet kökenli akademisyenlerden ders alamadan mezun olmak gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan kadın öğrencilerin umut düzeyi ortalaması 4.95 ve erkek öğrencilerin ise 4.74 olarak saptanmıştır. İki grubun umut düzeyleri ortalamaları arasında yapılan Independent Simple t testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık ($p= 0.215 > 0,05$) bulunamamıştır. Çünkü, her iki grubun umut düzeylerinin ortalamaları birbirine çok yakındır.

Öğrencilerin mesleğin geleceğine yönelik olarak karamsarlık düzeylerinin ortalaması 10 puan üzerinden 5.70 olarak saptanmıştır. Yani bu sonuca göre sosyal

öğrencilerinin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin karamsarlık düzeylerinin ortanın üzerinde olduğu ve mesleğin geleceğine karamsar baktıkları söylenebilir. Ayrıca, kadın ve erkek öğrenciler mesleğin geleceği konusunda benzer bir düzeyde duyguya sahipler.

Kadın öğrencilerin karamsarlık düzey ortalaması 5.56 ve erkeklerin ise 5.67 olarak saptanmıştır. T-testindeki $p=0.552 > 0.05$ olduğu için % 95 güvenle, katılımcıların cinsiyetlerine karamsarlık düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Her iki cinsiyetin karamsarlık puan ortalamaları birbirine çok yakın çıkmıştır. Yani, kadın ve erkek öğrenciler mesleğin geleceği konusunda benzer bir düzeyde duyguya sahipler.

Öğrencilerin umut düzeyi ile karamsarlık düzeyi arasında korelasyon analizinde negatif yönde ($r= -0.795$) güçlü bir ilişki saptanmıştır. Yani umut düzeyi arttıkça karamsarlık düzeyi azalmakta veya aynı şekilde karamsarlık düzeyi arttıkça umut düzeyi azalmaktadır.

5.2. ÖNERİLER

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu sosyal hizmet bölümünü isteyerek tercih ettiği belirlenmiştir. Bunda, sosyal hizmetin geniş çalışma alanına sahip olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Bu durumun devam etmesi için öğrencilerin sosyal hizmet mesleği ile ilgili olarak doğru bir şekilde ilgili sosyal hizmet bölümleri tarafından yapılmalıdır.

Öğrencilerin sosyal hizmet bölümünü tercih etmelerine neden olan veya etkileyen faktörlere baktığımızda ilk sırada öğrencilerin çevresindeki kişilerin tavsiyesi, ikinci sırada rehberlik öğretmenlerinin yönlendirmesi, üçüncü sırada öğrencinin ÖYSM'nin yaptığı sınavda aldığı YGS veya LYS puanının sadece sosyal hizmet bölümüne yettiği için ve son sırada ise sosyal hizmet mezunu arkadaşları veya yakınının olması yer aldığı saptanmıştır. Dolayısıyla sosyal hizmet öğrencilerinin bölümü tercih etmesini etkileyen en önemli kaynakların yakın çevre, rehberlik öğretmenlerinin daha etkili olduğu görülmektedir. Okullardaki rehber öğretmenler için, sosyal hizmet okulları derneği, sosyal hizmet uzmanları ile ilgili faaliyet gösteren dernekler tarafından mesleği tanıtıcı broşürlerin hazırlanması ve ilgili okulların rehberlik servislerine ulaştırılması mesleğin tanıtımında ve tercih edilmesinde etkili olacaktır.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin yaklaşık beşte dördünün herhangi bir STK'ya üyeliği olmadığı saptanan önemli bir sonuçtur. Sosyal hizmet mesleği gibi temelinde sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte hareket eden ve onları önemseyen bir mesleğin uygulayıcılarının herhangi bir STK'ya üyeliğinin bulunmaması önemsenmesi gereken bir konudur. Bu doğrultuda, sosyal hizmet alanında faaliyet gösteren dernek ve vakıfların yönetimlerinin sosyal hizmet öğrencileri ile daha fazla iletişim kurması ve kendilerini tanıtmaları gerekir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu okudukları bölümdeki sosyal hizmet kökenli akademisyen sayısını yetersiz bulmaktadır. Bu programlarda sosyal hizmet kökenli ders verebilecek öğretim üyesi sayısının da yetersiz olduğu bu çalışmaya göre ortaya konulmuştur. Ayrıca, sosyal hizmet bölümlerindeki sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin yetersizliğinin öğrencilerin eğitimlerini olumsuz etkilediğini ortaya koyan en önemli diğer bir somut kanıttır. Bu nedenle, sosyal hizmet kökenli akademisyen sayısının artması için tezli yüksek lisans programlarına ağırlıklı olarak sosyal hizmet kökenli öğrencilerin kabul edilmelidir.

Öğrencilerin önemli bir bölümü devam ettikleri bölümdeki sosyal hizmet eğitiminin kendilerini mesleki açıdan yetkin kılma konusunda durumu yetersiz görmektedir. Ayrıca öğrencilerin dörtte üçü okudukları sosyal hizmet bölümünün müfredatını yetersiz görmektedir. Müfredatın yetersiz olması, sosyal hizmet uzmanlarının yeterli düzeyde yetkin ve etkin olarak yetişmelerine engel olan bir durum olarak görülmektedir. Bunun için, sosyal hizmet okullarının müfredatlarının standardizasyonu ve sosyal hizmet kökenli akademisyen ihtiyacının giderilmesi gerekmektedir.

Vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin çok çalışarak derslerini geçiyor oranı devlet üniversitelerinden daha yüksek çıkmıştır. Diğer oranlar ise benzerlik arz etmektedir. Üniversitelerin ders geçme kriterlerinin farklı olması nedeniyle bu durumun ortaya çıkmasına neden olduğu düşünülmektedir. Bu konuda, mesleki yetkinlik ve etkililik için ders geçme not durumları konusunda ortak bir çalışma veya standardizasyon yapılmasının uygun olacağı önerilmektedir.

Sosyal hizmet kuruluşlarında mesleki uygulama yapma aşamasında olan öğrencilerin beşte üçünden fazlası bu mesleki uygulamayı yetersiz bulmaktadır. Sosyal hizmet eğitim konseyine göre, mesleki uygulama müfredat programının yaklaşık % 40'na denk gelmesi gerekmektedir. Ancak, bu durumun ülkemizdeki her sosyal hizmet bölümü

için böyle olmadığını görmekteyiz. Mesleki uygulama konusunda standart bir norm birliğinin sağlanması gerekir.

Öğrencilerin akademik danışmanı ve kurum süpervizörlerinin desteği ile mesleki müdahalede yetkin ve yeterliliğe gelmelerinin sağlanması çok önemlidir. Ancak bu durumun böyle olmadığı görülmektedir. Bu durumun, öğrencilerin mesleki bilgi ve beceri açısından kendilerini yetersiz hissetmesi, ilgisiz davranması, uygulamayı önemsememesi, akademik danışmanlarının iş yoğunluğu, ilgisizliği, sosyal hizmet kökenli olmaması veya kurum süpervizörlerinin ilgisizliği, iş yoğunluğu veya kendi işlerine öğrencileri katmaya çekinmeleri gibi faktörlerin neden olabileceği düşünülmektedir. Bu duruma ilişkin olarak detaylı çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanları ve akademisyenler sürekli olarak teorik bilgi ile pratik yaşamın örtüşmediğini tartışmışlar ve halen de bu tartışma devam etmektedir. Akademik bilgi ve pratik uygulama becerilerinin hızı ve eşleşme düzeyleri farklı olabilmektedir. Zaman zaman sosyal hizmet uygulamasında ortaya çıkan yeni bir uygulama akademik bilgiye kaynak oluştururken aynı şekilde akademik olarak bilimsel çalışmalarla etkinliği ortaya konulan bir teori, kuram veya yaklaşımı mesleğin uygulayıcılarının bunu anlamak ve uygulamaya geçirmeleri zaman alabilir. Öğrencilerin yaklaşık dörtte biri teorik bilgi ile pratik yaşamın tamamen örtüşüğünü belirtmiştir. Bu konuda sağlıklı bir sonuç henüz yapılan bir bilimsel çalışma ile ortaya konulamamıştır. Bu konuda en sağlıklı bilgi, alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları ve akademisyenler ile yapılacak çalışmalarla ortaya konulabilir.

Sosyal hizmet öğrencilerinin yaklaşık üçte ikisi akademik ortamda öğrendikleri teorik bilginin pratik uygulama ile örtüşmediğini ve kopuk olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, sosyal hizmet öğrencilerinin teorik bilgiyi pratik mesleki uygulamaya aktarmada zorluk yaşadıkları görülmektedir. Teori ile pratiğin birbirine uymadığı konusu sürekli olarak sosyal hizmet mesleğinde tartışılmıştır. Bu çalışmanın sonucu bu durumun kanıtı olarak karşımıza gelmiştir. Bu konunun mesleğin uygulayıcıları ve akademisyenleri tarafından ele alınarak detaylı bir şekilde tartışılması ve neden örtüşmedikleri ve kopuk olduklarının araştırılması gerekmektedir.

Sosyal hizmet öğrencilerin büyük bir çoğunluğu süpervizyon eğitimi almamıştır. Süpervizyon sosyal hizmet mesleği için çok önemli bir konudur. Süpervizyon,

öğrencileri, sosyal hizmet uzmanlarını güçlendirir, hata oranlarını azaltır, becerileri geliştirir ve en önemlisi müracaatçıya daha fazla yardım verilmesi sağlanmış olur. Süpervizyon, mesleki anlamda tecrübeli olan, daha fazla bilgi ve çalışma süresine sahip olan bir meslek elamanın kendisinden daha az tecrübeli olanı eğitmesi, onu desteklemesi, güçlendirmesi, tecrübesini onunla paylaşması, daha yararlı, etkin ve yetkin bir müdahale yapma becerisini kazanmasını sağlama sürecidir. Dolayısıyla öğrencilerin süpervizyon konusunda eğitim alması bu nedenle önemlidir. Sosyal hizmet okullarının müfredat programlarında süpervizyon ile ilgili dersin yer alması gerekir.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu mezun olduktan sonra işsiz kalma konusunda kaygılanmaktadır. Ayrıca, sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu, sosyal hizmet alanındaki hızlı ve fazla mezun sayısının sosyal hizmet uzmanı istihdamını zorlaştırdığını ve bu konuda sıkıntı yaratacağını ifade etmiştir. Sosyal hizmet mesleğinin çok geniş bir istihdam olanağına sahip olduğu bilinmektedir. Mezunların büyük çoğunluğunun kamu sektöründe işe girmede ısrar etmesi ve bunların STK, yerel yönetimler ve özel sektöre yönelmelerinin riskli olacağı kaygının neden olduğu düşünülmektedir. Ancak, ilgili meslek kuruluşları tarafından öğrencilerin özel sektör, STK ve yerel yönetimlere yönlendirilmesi için çalışmaların yapılması, öğrencilerin bilgilendirilmesi, bu alanlardaki iş olanakları hakkında bilgilendirilmesi gerekir. Mezun sayısının fazla olduğu veya olacağı bir gerçektir. Ancak, bu durumda mezunların istihdamında yetkinlikleri ön plana çıkacaktır.

Sosyal hizmet öğrencilerinin büyük çoğunluğu, diğer meslek elamanlarının (Çocuk gelişimi, psikoloji, PDR, sosyoloji gib) sosyal çalışma görevlisi adı altında çalıştırılmaları ve atanmalarını uygun bulmamakta ve bu durumu onaylamamaktadır. Diğer meslek elemanlarının sosyal çalışma görevlisi adı altında çalışmaları durumu, mezun olan sosyal hizmet öğrencilerinin istihdamını zorlaştıran ve engelleyen önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, sosyal çalışma görevlisi kavramının kaldırılması önerilmektedir.

Sosyal hizmet öğrencilerine göre sosyal hizmet meslek örgütleri mesleğin saygınlığının artırılması ve bunun korunması, farkındalığın artırılması ve mesleğe sahip çıkma konusunda yetersiz çalıştığı ve yeterince rol almadığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda ilgili meslek kuruluşlarının daha aktif bir rol almaları gerekmektedir.

Önlisans programlarından sosyal hizmet lisans programlarına dikey geçiş konusunda öğrencilerin büyük çoğunluğu bu durumun sosyal hizmet mesleğine zarar verdiğini ortaya koyan önemli bir sonuçtur. Bu durumun düzeltilebilmesi için, lisans programlarına geçişin sadece sosyal hizmet ön lisans programlarından yapılabilmesinin sağlanması gerekir.

Sosyal hizmet öğrencilerine göre, açıköğretim olarak açılan sosyal hizmet bölümlerinin sosyal hizmet mesleğinin eğitimini ve mesleğin kendisine zarar verdiğini, olumsuz etkilediğini, abartılı kontenjanları yüzünden sosyal hizmet uzmanlarının istihdamını zorlaştırdığını ortaya koymaktadır. Bu bölümlerin ya kapatılması veya abartılı kontenjanlarının düşük düzeyde tutularak sınırlandırılması gerekir. Çünkü, bu durum öğrencilerin örgün eğitimi taleplerini ve istihdamlarını olumsuz etkilediği görülmektedir.

Öğrencilerin sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin umut ve kararsızlık düzeylerinin orta seviyede olduğu saptanan önemli bir sonuçtur. Yani sosyal hizmet öğrencileri mesleğin geleceğine ilişkin umut düzeyleri yüksek değil ve orta düzeydedir. Buna yönelik olarak ilgili kamu kuruluşları, sosyal hizmet okulları, sosyal hizmet meslek kuruluşları tarafından öğrencileri bilgilendirici çalışmaların ve kaygı nedenlerinin araştırılması ve buna yönelik iyileştirici çalışmaların başlatılması gerekir.

6.KAYNAKÇA

- AASW. (2012). Australian Social Work Education and accreditation standarts. Guideline 1.2:Guidance on field education programs(ANSWEAS).
- Alptekin, K. (2016). *Başlangıçtan Bugüne ve yarına türkiye'de sosyal hizmet eğitimi*. Ankara: Atlas Yayınevi (Nobel Akademik Yayıncılık).
- Alptekin, K., Topuz, S., & Zengin, O. (2014). Türkiye’de sosyal hizmet eğitiminde mevcut durum: tespitler, analizler ve öneriler. (İçinde) E. Atamtürk ve E. Yaman (yayına hazırlayanlar). 353-366. Kocaeli.
- Alptekin, K., Topuz, S., & Zengin, O. (2017, Ekim). Türkiye’de sosyal hizmet eğitiminde neler oluyor? *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(2), 51.
- Arslan, E. (2015). Sosyopolitik kontrolün sosyal hizmet eğitimi ile ilişkisinin incelenmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Aydemir, İ., & Gökçearslan, E. (2011). Reconstruction of medical social work in Turkey. *Emerging Issues In the Applied Sciences, Akademik Book*, 4, 276-292.
- Aydemir, İ., & Yiğit, T. (2017, Ağustos). The social work education in Turkey. *The International Journal of Social Work and Human Services*. 5(3), 133-145.
- CSWE. (2018). *Educational policy and accreditation standarts*. Alexandria VA:Author.
- Çengelci, E. (1998). *Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu*. Ankara: Aydınlar Matbaacılık.
- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. <https://www.yok.gov.tr/documents/10279/2922270/Büyüme+Kalite+Uluslararasılaşma+cetinsaya-19x27-12,5forma.pdf/> erişim Tarihi. 12.06.2017.
- Diane, S., Ian, M., Adrian, C., Gilliam, M., & Lee, M. (2010). Student Views on Good Practice in Social Work Education. 29(7), 729-743. *Social Work Education*.
- Duyan, V. (2012). *Sosyal Hizmet Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri* (2 b.). Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Genel Merkezi.
- Erbay, E., & Sevin, Ç. (2013). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet 4. sınıf öğrencilerinin eğitim süreçlerine ve gelecekteki meslek yaşamlarına ilişkin görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(1), 27-28.
- Gökçearslan, E. (2009). Social work profession and social work education in Turkey. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 1, 2063-2065.
- IFSW. (2014). International Federation of Social Worker. Uluslararası Sosyal Hizmet Federasyonu.
- İyicil, F. (1963). Sosyal hizmet okullar ve öğrenci seçme işi. *Sosyal Hizmet*, 1(9), 8-10.
- Kadushin, A. (1985). *Supervision in social work*. newyork, USA: Columbia University Press.
- Karakuş, B. (2015, Ekim). Sosyal hizmet mezunlarının kadro ve unvanı “sosyal hizmet uzmanı/ sosyal çalışmacı”. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 173-173.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 26. Basım. Nobel Yayıncılık.
- Karataş, K., & Erkan, G. (2002, Ekim 18-19). Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002. *Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu.
- Karataş, K., & Erkan, G. (2005). Türkiye’de sosyal hizmet eğitiminin tarihçesi. *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*, 112-133. Ankara: Aydınlar Matbaacılık Ltd. Şti.

- Kuntbay, G. (1962, Nisan). Sosyal hizmet. *Sosyal Yardım Mesleğini Tanıyalım*, 1(5).
- Mosek, A., & Ben-oz, M. (2011). Baccalaureate social work education: a developmental perspective. *31(1)*, 89-109. *Journal of Teaching in Social Work*.
- OSYM. (2017). *ÖSYS (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*. <http://www.osym.gov.tr/TR%2C13263/2017-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>, Erişim Tarihi: 12.09.2017.
- Ozbeşler, C., & İçağasıoğlu, A. Ç. (2010, Ekim). Hastane ortamında sosyal hizmet uygulamaları: Ankara örneği. *21(2)*. *Toplum ve Sosyal Hizmet*.
- Papadaki, V., Katsouli, M., Tournikis, A., & Papadaki, E. (2012). How do you feel about studying social work? -*Social work students in Greece: demands, support, feelings about their studies and attitudes towards themselves*, *Social Work Education*, *31(7)*, 819-834. *Social Work Education*.
- Payzın, S. (1961). Sosyal hizmetler yüksek okul amaçları. *Sosyal Hizmetler Dergisi*, *1(2)*.
- Rajendra, B., Venkat, P., & Channaveer, R. (2014, December). Social work education in india and Australia. *International Journal of Social Work and Human Services Practice*, *2(6)*, 311-318.
- Sedky, M. (1961, Mart). Sosyal Hizmet eğitimi. *Sosyal Hizmet*, *1(2)*. (G. Kuntbat, Çev.)
- Segal, E., Gerdes, K., & Streiner, S. (2007). In *Introduction to the profession of social work*. Thomson--Brooks/Cole.
- Smith, D., Cleak, H., & Vreugdenhil, A. (2014). "What are they really doing?" An exploration of student learning activities in field placement. *68(4)*, 515-531. *Australian Social Work*.
- Zastrow, C. (2010). *Introduction to social work and social welfare : empowering people*. Belmont, California: Thomson/Brooks/Cole.
- Zastrow, C. (2013). *Sosyal Hizmete Giriş* (1. Baskı b.). (Ç. Karaca, D. Çiftçi, G. Kocaoğlu, Dü, A. Aykara, A. Beyazova, B. Çakar, C. Evren, Ç. Karaca, D. Çiftçi, . . . V. Yılmaz, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi-2.
- Zengin, O. (2016). Türkiye'de Sosyal politikanın dönüşümü: yerelleşme ve sosyal hizmetler. 8. *Ulusal Sosyal Hizmetler Kongresi* (s. 99-107). Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını.

EKLER

EK 1: VERİ TOPLAMA ARACI

ANKET FORMU

Değerli katılımcı,

Bu çalışma, Sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet eğitimi ve sosyal hizmet mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yürütülmektedir. Bu çalışma, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans tezi çalışması kapsamında yürütülmekte olup verdiğiniz cevaplar hiçbir şekilde aleyhinize kullanılmayacak ve mahremiyete dikkat edilecektir. Araştırmanın tamamlanması için tüm soruları cevaplamanız önem arz etmektedir. Anket ile ilgili sorularınızı 0535 294 1548 numaradan araştırmayı yürüten Hüseyin Doğan'a ulaşarak sorabilirsiniz.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Hüseyin Doğan
Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

A.SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1. **Cinsiyetiniz** Kadın () Erkek ()
2. **Yaşınız**
3. **Okuduğunuz sınıf**
4. **Okulunuz**
() Üsküdar Üniversitesi () Esenyurt Üniversitesi
() Bingöl Üniversitesi () Bitlis Eren Üniversitesi
5. **En uzun süre yaşadığınız yer ülkemizin hangi bölgesindedir?**
() Marmara Bölgesi () Ege Bölgesi () Akdeniz Bölgesi
() İç Anadolu Bölgesi () Karadeniz Bölgesi () Doğu Anadolu Bölgesi
() Güneydoğu Anadolu Bölgesi () Yurtdışı (Belirtiniz).....
6. **İkamet şekliniz**
() Evde yalnız kalıyorum () Evde ailem ile birlikte kalıyorum
() Yurtta kalıyorum () Evde okul arkadaşlarımla kalıyorum
() Akrabalarımın yanında kalıyorum
7. **Aylık bireysel toplam geliriniz (Burs, kredi, harçlık vb.)**
Lütfen belirtiniz(.....)
8. **Sosyal Hizmet Bölümünü İsteyerek Seçme Durumunuz**
() İsteyerek seçtim () İstemeyerek Seçtim
9. **Sosyal Hizmet bölümünü seçmenizde en etkili olan neden nedir?**
() Çevremdeki kişilerin tavsiyesi ile
() Puanım sadece bu bölümü tuttuğu için
() Rehber öğretmenin yönlendirdi
() Sosyal Hizmet mezunu arkadaşım veya yakınım olması beni buna yönlendirdi
10. **Herhangi bir STK (Sivil toplum kuruluşu)'ya üyesi misiniz?**
() Evet () Hayır

B. SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

1. Son yıllarda ülkemizdeki üniversitelerde Sosyal Hizmet bölüm sayısındaki artışı hakkındaki düşünceniz?
 Gerekli buluyorum Gereksiz buluyorum
2. Yeni açılan sosyal hizmet bölümlerinde sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin yetersiz olması sosyal hizmet eğitimi olumsuz etkileme durumu
 Evet, etkilemekte Kısmen etkilemekte Etkilememekte
 Fikrim yok
3. Bölümünüzde sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin sayısının yeterlilik durumu
 Yeterli Yetersiz (Cevabınız yetersiz ise bir sonraki soruya geçin)
4. Sosyal hizmet kökenli akademisyenlerin yetersiz olması sosyal hizmet eğitiminizi etkileme durumu nedir?
 Evet, etkilemekte Kısmen etkilemekte Etkilememekte
 Fikrim yok
5. Okuduğunuz okuldaki sosyal hizmet eğitiminin sizi yeterli mesleki yetkinliğe ulaştırdığını düşünüyor musunuz?
 Yeterli Buluyorum Kısmen Yeterli Buluyorum Yeterli Bulmuyorum
6. Okuduğunuz okuldaki sosyal hizmet müfredatını yeterli buluyor musunuz?
 Yetersiz buluyorum Kısmen Yeterli Buluyorum Yeterli Buluyorum
7. Sosyal hizmet eğitimi ağırlıklı olarak hangi akademik personelden alıyorsunuz?
 Sosyal Hizmet Alanı Diğer(Lütfen belirtiniz:.....)
8. Sosyal hizmet okullarının müfredat programlarının farklı farklı olması konusundaki görüşünüz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
 Alandaki meslek elemanlarının farklı teorik bilgilerle uygulama yapmasına neden olduğu için ortak bir uygulama birliğinin oluşmasına engel olmaktadır
 Meslektaşlarımızla ortak bir dil oluşturmamıza engel olmaktadır.
 Meslektaşlarımızın yetersiz yetişmesine neden olduğunu düşünüyorum
 Bu durum diğer disiplinlerdeki meslek elemanlarının alanımızda çalışmasına katkı vermektedir.
9. Derslere ve sınavlara hazırlanma, geçme durumunuzu hangisi en iyi ifade eder?
 Hiç hazırlanmıyorum ve geçiyorum Çok çalışıyorum ve geçiyorum
 Kısmen çalışıyorum ve geçiyorum Kısmen çalışıyorum ve kalıyorum
 Hiç Hazırlanmıyorum ve kalıyorum Çok çalışıyorum ve kalıyorum
10. Sosyal hizmet kurumlarındaki uygulamanın mesleki yeterlilik ve yetkinliğinize olan katkısı
 Yetersiz Yeterli Henüz uygulama aşamasında değilim
11. Okulda görülen teorik derslerin gerçek hayattan (pratik) kopuk olduğunu düşünüyor musunuz?
 Evet, tamamen kopuk Kısmen Kopuk Hayır, örtüşüyor
12. Okulda görülen teorik dersler ile kurum uygulaması arasında bağlantı kurmakta zorluk çekiyor musunuz?
 Çok zorlanıyorum Kısmen zorlanıyorum Hiç zorlanmıyorum
 Stajı almadığım için henüz fikrim yok

- 13. Sosyal Hizmet eğitiminde aldığınız teorik ders sayısı hakkında ne düşünüyorsunuz?**
() Teorik ders sayısı fazla () Teorik ders sayısı yeterli () Teorik ders sayısı az
- 14. Eğitiminiz sürecinde süpervizyon ile ilgili süpervizyon eğitimi alma durumu**
() Evet () Hayır
- 15. Mezun olduktan sonra alanınızda yüksek lisans yapmayı düşünüyor musunuz?**
() Hayır, düşünmüyorum () Kararsızım () Evet, düşünüyorum

C.SOSYAL HİZMET MESLEĞİNİN GELECEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

- 16. Mezun olduktan sonra kendinizi meslek hayatına hazır hissetme durumunuz nedir?**
() Hiç hazır hissetmiyorum () Kısmen hazır hissediyorum
() Hazır hissediyorum
- 17. Mezun olduğunuzda işsiz kalma endişesi yaşıyor musunuz?**
() Hayır, endişelenmiyorum () Evet kısmen endişeliyim
() Evet, çok endişeliyim
- 18. Mezun olduğunuzda kendinizi mesleki açıdan yeterli bulabileceğinize inanıyor musunuz?**
() Hayır, bu konuda endişeliyim () Evet, yeterli olacağımı düşünüyorum
- 19. Sosyal hizmet bölümlerindeki mezunların sayısının hızlı artışının istihdamınız açısından sıkıntısı yaratacağınızı düşünüyor musunuz?**
() Evet, istihdamımızı zorlaştırmakta () Kısmen zorlaştırmakta
() Etkisi olduğunu düşünmüyorum.
- 20. Mezun olduktan sonra kamu sektöründe iş bulma umudu**
() Bu konuda ümitsizim () Bu konuda ümitliyim
- 21. Mezun olduktan sonra özel sektörde iş bulma umudu**
() Bu konuda ümitsizim () Bu konuda ümitliyim
- 22. Mezun olduktan sonra sosyal hizmet alanında çalışma isteğiniz?**
() İstemiyorum () Kısmen İstiyorum () İstiyorum
- 23. Sosyal alanında diğer profesyonellerin sosyal çalışma görevlisi olarak atanmasına nasıl bakıyorsunuz?**
() Uygun bulmuyorum () Uygun buluyorum
- 24. Mesleğin geleceğine ilişkin olarak özellikle son yıllarda istihdam sıkıntısının yaşanması ve sosyal hizmet mesleğinin geleceğini olumsuz etkileyeceği düşünüldüğünde bu durumun sorumlusu olarak aşağıdakilerden hangilerini görüyorsunuz (birden fazla seçenek işaretlenebilir).**
() Akademi () Akademisyenler () Açık öğretim () Sosyal Hizmet Öğrencileri
() YÖK () Diğer Meslekler () Kamu kuruluşlarının yöneticiler
- 25. Sosyal hizmet meslek derneklerinin mesleğin saygınlığını koruma, yükseltme konusundaki çalışmalarını nasıl buluyorsunuz?**
() Yeterli () Kısmen yeterli () Yetersiz
- 26. Sosyal Hizmet Uzmanları Dernekleri çalışmalarını hakkındaki görüşleriniz**
() Derneklerin yaptıklarını yetersiz buluyorum
() Derneklerin yaptıklarını yeterli buluyorum
- 27. Sosyal hizmet alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının çalışmalarını nasıl buluyorsunuz?**
() Yetersiz buluyorum () Kısmen yeterli buluyorum () Yeterli buluyorum

28. Örgün ve ikinci öğretim bölüm sayısının hızla artması ve abartılı kontenjanların tanımlanması hakkındaki görüşleriniz nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- Bu durum mesleğe zarar vermekte
 Bu durumun bir gereklilik sonucu ortaya çıktı
 Bu durum mesleğe zarar vermez
 Bu durum mesleğin talep edilmesini olumsuz etkilemekte
 Mezun sayısını arttırma endişesi nedeniyle öğrenciler tarafından daha az tercih yapılmasına neden olacaktır.

29. 2 yıllık (ön lisans) bölümlerinden 4 yıllık (lisans) sosyal hizmet bölümüne geçişler

- Bu durum mesleğin saygınlığına zarar vermekte
 Bu durumun bir gereklilik sonucu ortaya çıktı
 Bu durum mesleğe zarar vermez
 Bu durum mesleğin talep edilmesini olumsuz etkilemekte
 Mezun sayısını arttırma endişesi nedeniyle öğrenciler tarafından daha az tercih yapılmasına neden olacaktır.

30. Mezunların bilgi, beceri ve yetkinlikleri konusundaki görüşünüz

- Yetersiz olduğunu düşünüyorum
 Kısmen yeterli olduklarını düşünüyorum
 Yeterli olduklarını düşünüyorum

31. Mezun olduktan sonra öncelikli olarak çalışmak istediğiniz kurum

- Sağlık Bakanlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
 Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
 Özel Sektör Üniversite(Akademisyenlik)
 Sivil Toplum Örgütleri Kararsızım
 Henüz Düşünmedim

32. Açık öğretim fakülteleri bünyesinde açılan sosyal hizmet bölümlerine ilişkin görüşünüz nedir?

- Sosyal hizmet eğitimini ve mesleğini olumsuz etkilemekte
 Sosyal hizmet eğitimini ve mesleğini olumlu etkilemekte
 İstihdamımızı olumsuz etkilemekte
 Mesleğin bilinirliğini arttırmakta

33. Genel olarak sosyal hizmet mesleğinin geleceğine yönelik umut düzeyiniz? (Lütfen 1 ile 10 arasında sizi en iyi tanımlayacak şekilde puanlayınız.)

(.....)

34. Genel olarak sosyal hizmet mesleğinin geleceğine yönelik karamsarlık düzeyiniz? (Lütfen 1 ile 10 arasında sizi en iyi tanımlayacak şekilde puanlayınız.) (.....)

35. Genel olarak sosyal hizmet eğitimi ile ilgili olarak önerileriniz nelerdir?

.....
.....
.....

36. Genel olarak sosyal hizmet mesleğinin geleceği ile ilgili olarak önerileriniz nelerdir?

.....
.....
.....

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim...

EK 2: ETİK KURUL ONAYI

Altunizade Mah. Haluk Türksoy Sk. No:14, 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 216 400 22 22 Faks: +90 216 474 12 56

info@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK
(KLİNİK VE İNSAN ÜZERİNDE YAPILAN)ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2017 / 243

17/10/2017

Doç.Dr. İshak AYDEMİR
(Hüseyin DOĞAN)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 17/10/2017 tarihinde 10 No.lu toplantısında "Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Eğitim Süreçlerine Ve Gelecekteki Meslek Yaşamlarına İlişkin Görüşleri" adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

EK 3: ETİK KURUL İSİM DEĞİŞİKLİK ONAYI

Altunizade Mah. Haluk Türksoy Sk. No:14, 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 216 400 22 22 Faks: +90 216 474 12 56

info@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK
(KLİNİK VE İNSAN ÜZERİNDE YAPILAN)ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2017 / 244

17/10/2017

Doç.Dr. İshak AYDEMİR
(Hüseyin DOĞAN)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 17/10/2017 tarihinde 10 No.lu toplantısında "*Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Eğitim Süreçlerine Ve Gelecekteki Meslek Yaşamlarına İlişkin Görüşleri*" adlı araştırma projenizin isminin "*Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Hizmet Eğitimi ve Mesleğin Geleceğine İlişkin Görüşleri*" olarak değiştirilmesinin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Cengiz TAŞ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

EK 4: BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ ONAY YAZISI

Evrak Tarih ve Sayısı: 31/10/2017-4354

T.C.
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : 79879538/622.03/
Konu : Bilgi ve Belge Talepleri

Hüseyin DOĞAN
Bahçelievler Mah. Mehmet Akif Ersoy Cad. 41-C Sıraçoğlu Apt.
Kat:6 İç Kapı No:12
Midyat/MARDİN

İlgi : 27/10/2017 tarihli dilekçeniz.

İlgi dilekçenize istinaden Üniversitemiz Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerine uygulananak istediğiniz "Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Hizmet Eğitimi ve Mesleğin Geleceğine İhtişin Görüşleri" konulu anket çalışması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

e-izmalıdır
Prof. Dr. Hasan ÇİFTÇİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

DAĞITIM
Hüseyin DOĞAN
Bahçelievler Mah. Mehmet Akif Ersoy Cad.
41-C Sıraçoğlu Apt.
Kat:6 İç Kapı No:12
Midyat/MARDİN
KORUMA VE GÜVENLİK ŞUBE
MÜDÜRLÜĞÜNE

Evrak Doğrulama İçin : <http://75.123.248.38/en/VisioDogrulama/BelgeDogrulama.aspx?V-BECH7589>
Bu belge 9199 sayılı Elektronik İmza Kanununa 5 Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Rektörlük Yazı İşleri Müdürlüğü - Bingöl Üniversitesi Rektörlüğe Şubelerden- Eyyübi

Bilgi İçin Memur Tuha AY

Mah. Aydınlık Cad. No:1 BİNGÖL/ TÜRKİYE

tel:0426 216 00 12-13-14-15

Faks:0426 215 10 50

E-Posta: genelsos@bngol.edu.tr

Web: www.bngol.edu.tr

Evrak Bta Kodu: 0362

EK 5: BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ ONAY YAZISI

Evrak Tarih ve Sayısı: 24/11/2017-E.3108

T.C.
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Yüksekokul Müdürlüğü

Sayı :75898436/044/
Konu :Anketier

Sayın Hüseyin DOĞAN

İlgi :22/11/2017 tarihli dilekçeniz.

İlgide kayıtlı dilekçenizde "Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Hizmet Eğitimi ve Mesleğin Geleceğine İlişkin Görüşleri" konulu anket çalışmanızın Yüksekokulumuz Sosyal Hizmet Bölümü 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulama talebiniz değerlendirildi.

Söz konusu yapılan değerlendirme sonucunda Yüksekokulumuz Sosyal Hizmet Bölümü 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerine anket çalışmanızı uygulamanız uygun görülmüştür. Bilgilerinize rica ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Ahmet BEYARSLAN
Yüksekokul Müdürü

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://hd.btu.edu.tr/evri/evri-sorgula/belge/ogunlaras.aspx?V=BE3108LD>

Sağlık Yüksekokulu Müdürü
Rahva Yerleşkesi Beş Minare Mah. Armut Eren Binası
PK:13000 Merkez - BİTLİS
E-Posta : saglikyo@btu.edu.tr
Tel: 0 (434) 222 00 83- 222 06 83
Faks: 0 (434) 222 91 43

Ayrıntılı bilgi için İrtibat : Metin Kaya
Ünvanı : Şef

Web Adres : www.btu.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 6: ESENYURT ÜNİVERSİTESİ ONAY YAZISI

İSTANBUL ESENYURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 12483425-020/1532
Konu : Dilekçeniz Hk.

16/11/2017
İstanbul

Sayın Hüseyin DOĞAN

İlgi: 02.11.2017 tarihli dilekçeniz.

İlgi dilekçenize istinaden, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerine uygulamak istediğiniz "*Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Hizmet Eğitimi ve Mesleğin Geleceğine İlişkin Görüşleri*" konulu anket çalışması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Sudi APAK
Rektör V.

EK 7: ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ ONAY YAZISI

Evrak Tarihi ve Sayısı: 17/11/2017-E.7811

T.C. ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

Sayı : 60560713-044/
Konu : Anket İznı hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 10.11.2017 tarihli, 49635740-302.99/7639 sayılı yazınız.

Enstitünüz Sosyal Hizmet (Tezli) Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hüseyin Doğan'ın, "Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Hizmet Eğitimi ve Mesleğin Geleceğine İlişkin Görüşleri" konulu tezi kapsamındaki anket çalışmasını Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerine uygulama talebi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof.Dr. Nevzat TARHAN
Rektör

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 8: ÖZGEÇMİŞ RAPORU

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı :HÜSEYİN DOĞAN
Doğum Yeri ve Tarihi :MİDYAT/02.02.1994
Yabancı Dili :İNGİLİZCE
İletişim(E-posta) :shuhuseyindgn@gmail.com
:shuhuseyindogan@gmail.com
:shuhuseyindogan@yahoo.com.tr

Eğitim Durumu (Kurum ve Yılı)

Lise :Midyat İMKB Anadolu Lisesi/2008-2012
Lisans :Bitlis Eren Üniversitesi/03.09.2012-27.05.2016
Yüksek Lisans :Üsküdar Üniversitesi/03.03.2017-28.03.2018

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yılı

Midyat Oluşum Eğitim Danışmanlığı: Kurucu Müdür/02.08.2016-26.01.2017

Yayımlar(SCI ve diğer) :(yok)

Diğer Konular : (yok)